

እንደ አውሮፓ ዘመን አቆጣጠር በሐምሌ ወር 2002 መግቢያ ላይ፤ በአፍሪቃ አንድነት ድርጅት (አኤዩ) ጽሕፈት ቤት፤ በመሪዎች ትብብር የተቋቋመው የአፍሪቃ ኅብረት (አፍሪቃ ዩኒየን) የአውሮፓን ኅብረት የመሰለ ዓላማ ያለው ከሆነ፤ የጎረቤት አገር ስደተኛን ተቀብሎ ከማስተናገድ፤ ከኢኮኖሚ፤ ከድንበር፤ ከማኅበራዊና ብረታላቲካ አመለካከት ልዩነቶች ነፃ የሆነ የትብብር ተቋም ሆኖ አባል አገሮች ያላቸውን ጥሬ ሀብትና የሠላጠነ የለው ኃይል በቅንጅት መጠቀም ከቻሉ፤ ከመመጽወት ሊወጡ ይችላሉ የሚል ተስፋ አለ። ይሁን እንጂ የቀድሞ ቅኝ ገዢዎቻቸውንና የፖለቲካ ደጋፊ አገሮችን በአገራቸው የውስጥ ጉዳይ ጣልቃ እያስገቡ የሚጠቀሙ ከሆነና የእነርሱን የፖለቲካ መሥመር አራማጅ መሆናቸውን ከቀጠሉ፤ ኅብረት አቋቁሞ መኖሩ ስም ያተርፍ እንደሆነ እንጂ ለሕዝቡ ኑሮ ጠቃሚ ውጤት ማስገኘቱ አጠራጣሪ ነው። ሆኖም የአፍሪቃ ኅብረት ከአውሮፓ ኅብረት ልምድ እየቀሰመ በማንኛውም የትብብር ዘርፍ የተነደፈው አብሮ የመሥራትና የማደግ ዓላማ ተግባራዊ መሆን አለመሆኑ ወደፊት የሚታይ ጉዳይ ነው።*

* ምንጭ፡- የቀድሞ የሱዳን አገር ጥገኛ የአሁኑ የአሜሪካን አገር ዜጋና ነዋሪ

የኑሮ መጣጣም መገለጫ

በግብረ ሠናይ ድርጅቶች አማካይነት ዕርዳታ ተለግሰን አሜሪካን አገር ከገባን በኋላ፤ ተገቢውን አቀባበል አድርገው፤ ማንኛውንም ወጭ ሸፍነው፤ ለተወሰነ ጊዜ ስለሚያስተናግዱን፤ ለአገሩና ለባህሉ እንግዳ ከመሆን ሌላ ብዙም እንግልት አልደረሰብንም። በአጭር ጊዜ ውስጥ ከኑሮው ጋር ተጣጥመን፤ የአገራችን ሕዝብ መሰለን ለማድረግ የሚያዘጋጅን የኑሮ መጣጣም ትምህርት የሚሰጥበት ስፍራ ወስደው ስለ አገሩ አደጋ፤ ስለ አየር ጠባዩ፤ ስለ ሥራ አፈላለግ፤ ስለ ትራንስፖርት አጠቃቀም፤ ስለ መንገድ ማሳበር፤ በምንኖርበት አቅራቢያ ሸቀጣሸቀጥ መግዛት ስለምንችልን መደብሮች፤ ስለ ምግብ አዘገጃጀትና ስለ ምድጃ አጠቃቀም፤ ችግር ሲገጥመን ፈጣን ዕርዳታ ስለምናገኝበት መንገድ ከማሳወቃቸውም በላይ በቋንቋ ረገድ መሠረታዊ ትምህርት እንድናገኝ ያደርጉናል። ከዚህም በተጨማሪ አካባቢውን ተላምደን፤ ሥራ ይዘን ራሳችንን እስከምንችል ጊዜ ድረስ ለአየሩ የሚስማማ ልብስና ጫማ ይሰጡናል፤ ያገለገለ የቤት ዕቃ አስገብተው ቤት ኪራይ እየከፈሉ ለአንድ ወር ከደባል ጋር ያኖሩናል፤ በየሳምንቱ የምግብ ራሽን ያቀርቡልናል፤ ለጥቃቅን ወጪ የሚሆን የኪስ ገንዘብ ይሰጡናል፤ የሕክምና ወጭ ይሸፍኑልናል፤ በመጨረሻም ሥራ አስይዘው ዕርዳታቸውን ያቋርጣሉ። ምክር አስፈላጊን ተመልሰን ወደ እነርሱ መሄድ ካለብን፤ የተወሰነም ቢሆን ዕርዳታቸውን ከመለገስ ወደ ኋላ አይሉም።

እነኚህ ከላይ የተጠቀሱት የኑሮ መጣጣም መገለጫዎች ለአገሩ እንግዳ ለሰጧቸው ባዳ ለሆነ ማንኛውም እንግዳ መሰጠት የሚገባቸው አስፈላጊ የኑሮ መለማመጃ ስለሆኑ፤ በግል ጥረታችን ወደ አሜሪካን ለመጣነውም ቢሆን፤ የሚቀበለን ግለሰብ ከላይ የተጠቀሱትን መሠረታዊ ትምህርቶች ቢያንስ ዋና ዋናዎቹን የማስተዋወቅ፤ ማረፊያ ቤት የመስጠት፤ ምግብ የማቅረብ፤ የአካባቢውን መውጫ መግቢያ የማላየትና የመምራት ሕጋዊ ግዴታ ይኖር

በታል። ሆኖም የተጠናከረ የኮምፎኒቲ ማኅበር ካለ ግን እንግዶቹን ወደ ጽሕፈት ቤቱ በመጥራት አዲሱን ኑሮ ለመለማመድ የሚረዳቸውን መግለጫ እንዲያገኙ ማድረግ ይችላል።

አሜሪካን አገር እንዲኖሩ ረድተን ያስመጣናቸውን ሰዎች ከማኅበራዊው ኑሮ ጋር የተያያዙ ሕግጋትን ባለማሳወቃችን፤ የአገሩን መግቢያ መውጫ ለመላመድ ሲጨነቁ፤ ሲጠበቡ፤ በግላቸው ጥረት በሚያደርጉበት ጊዜ ነገሮች ከአቅማቸው በላይ ሲሆንባቸውና ያገኙትን ሰው ሲማጸኑ ይታያሉ። በግል ጥረት ችግርን መወጣት ረጅም ጊዜ ቢወስድም፤ የማይረሳ ትምህርት የሚገኝበት ዘዴ መሆኑ አይካድም። በዚህ የኑሮ ሂደት ውስጥ ያለፈ እንግዳ ለአገሩ ባዕድ የሆነ ሰው ሲያጋጥመው በእርሱ ላይ የደረሰው ችግር እንዳይደርስበት ዕርዳታ ከመለገስ ወደ ጓላ አይልም። ይህንን መሰል አገር አላማጅ መግለጫ በአስተናጋጆች ቸልተኝነት ለእንግዶች ላይሰጣቸው በመቅረቱ፤ በአንዳንድ እንግዶች ላይ ያልታሰበ አደጋ ሲደርስባቸውና ባለማወቅ ሕግ ተላልፈው ቅጣት ሲበየንባቸው ይታያል።

ለዚህ ርዕስ ተጨባጭ ድጋፍ የሚሰጥ በአንድ እንግዳ ላይ የደረሰ እውነተኛ ታሪክ በምሳሌነት እንመልከት፡-

አንድ አባት ወደ አሜሪካን መጥተው ሲኖሩ፤ ልጆቻቸው ሥራ በሚሄዱበት ጊዜ ብቻቸውን እቤት እየተቀመጡ ቴሌቪዥን መመልከቱና ሬዲዮ ማዳመጡ ስለሚሰለቻቸው በአግራቸው ወጣ ገባ እያሉ አካባቢውን እየተመለከቱ፤ ሰውነታቸውን እያፍታቱና እየተዘናኑ በመመለስ የአካባቢውን መውጫና መግቢያ ለማወቅና የአየሩን ጠባይ ለመላመድ በቁ። ልጆቻቸው ትርፍ ጊዜ ስላልነበራቸው ለአባታቸው አገሩን ለማሳየት ብዙም ጥረት አላደረጉም። ልጆቹም የአባታቸውን የሰለቸኝ ስም ተዋት ማታ መስማት ስላስጨነቃቸው፤ ያላቸውን ትርፍ ባለ አውቶማቲክ ማርሽ መኪና ፈቃድ አውጥተው ሲጠቀሙበት እንደሚችሉ ተነጋግረው ይስማማሉ። አባትዮውም እንግሊዝኛ ቋንቋ ስለሚሞክሩና በአገር ቤትም መኪና በማሽከርከር የብዙ ጊዜ ልምድ ስላላቸው ብዙም እንደማይቸገሩ በመገመት ወደ መኪና ፈቃድ ማውጫ መሥሪያ ቤት በመሄድ ያመለክታሉ።

በቅድሚያ ለቃል ፈተና እንዲዘጋጁ ስለ ተነገራቸው እስከዚያው ድረስ ከልጆቻቸው ጋር በሰፈር ውስጥ መኪናዋን መለማመድ ይጀምራሉ።

ከጥቂት ቀናት በኋላ የሚለማመዱባትን መኪና አንቀሳቅሰው በሰፈር ውስጥ ለጥቂት ጊዜ ካሸከረከሩ በኋላ፤ ካካባቢው በድፍረት ወጣ ሲሉ፤ መንታ መንገዱ መጋጠሚያ ላይ የቆመውን «ቁም!» የሚል የትራፊክ ምልክት ጥሰው መንገድ ሲያቋርጡ ትራፊክ ፖሊሲ ያያቸዋል። ፖሊሱ በመኪና ከኋላቸው እየተከተለ የአቁም ሰማያዊና ነጭ ምልክት መብራት ሲያበራባቸው፤ ምልክቱን በቴሌቪዥን አይተው ስለ ነበር ደንግጠው ያቆማሉ። እንደ አገራችን መስሏቸው ከመኪናቸው ወርደው ወደ ፖሊሱ መኪና ጠጋ ብለው እጅ ከነሡት በኋላ ፖሊሱን ለማነጋገር ሊሞክሩ ሲሉ፤ ፖሊሱም የተለመደውን ሰላምታ ሰጥቷቸው ለምን እንዳስቆማቸው እንደሚገባቸው አድርጎ ካስረዳቸው በኋላ የመኪና መንጃ ፈቃድ፤ የኢንሹ ራንስና (ሪጅስትሬሽን) ካርድ እንዲያሳዩት ይጠይቃቸዋል። የኢትዮጵያን መንጃ ፈቃድ አውጥተው ሲሰጡት፤ ያሳዩት የመንጃ ፈቃድ ለአሜሪካን አገር እንደማያገለግል ይነግራቸዋል። ባላቸው የእንግሊዝኛ ቋንቋ ችሎታ ለማስረዳት ቢሞክሩም ሊግባቡ አልቻሉም። ፖሊሱ እንዲህ ሊያንገራግር የቻለው ምናምን ፈልጎ ይሆናል ይሉና በኪሳቸው የነበረውን 20 ዶላር አውጥተው በእጃቸው በመጨበጥ ሰው በአካባቢው መኖር አለመኖሩን ካረጋገጡ በኋላ እኪሱ ውስጥ ለመክተት ይሞክራሉ። ፖሊሱም በሁኔታው በመደናገጥ ከአጠገቡ ገፋ ያደርጋቸውና አለቃውን በሬዲዮ አነጋግሮ ሲጨርስ፤ እጃቸውን ወደ ጓላ አሥሮ መኪናው ውስጥ ካስገባቸው በኋላ ይነዱት የነበረውን መኪና ከመንገድ ዳር እንዲነሣ በማድረግ እርሳቸውን ወደ ጣቢያ ወስዶ ቃላቸውን በመቀበል ማረፊያ ቤት እንዲቆዩ ያደርጋል።

ልጆቻቸው ከሥራ ሲመለሱ አባታቸውን ከቤት ያጧቸዋል። አንዳንድ ጊዜ ለሚወታ ወደሚሄዱባቸው በአካባቢው ወደሚገኙ የጓደኞቻቸው ቤት ስልክ ደውለው አለመኖራቸውን ያረጋግጣሉ። ለፖሊስ ጣቢያ ሲደውሉ ስልክኛዋ የአባትዮውን አቋም መግለጫ ከወሰደች ከጥቂት ጊዜ በኋላ መልሳ በመደወል አባታቸው በሕግ መተላለፍ ተይዘው ጣቢያ እንደሚገኙ

ትገልጽላቸዋለች። ልጆቹም በነገሩ ተደናግጠው ከጓደኞቻቸው ጋር ተሰባ ስበው ወደ ፖሊስ ጣቢያው በመሄድ ጉዳዩን ካጣሩና ምን ማድረግ እንደ ሚገባቸው ከተወያዩ በኋላ አባታቸውን በዋስ በማስፈታት ወደ ቤታቸው ይዘው ይመለሳሉ።

ይህ ያልታሰበ የሕግ መተላለፍ በእኝህ እንግዳ አባት ላይ ሊደርስ የቻለው፤ ልጆቻቸው ስለ አገሩ ደንብና ሥርዓት፤ ስለ አካባቢው ሁኔታ በሚገባ ባለመግለጻቸው ነው። ስለዚህ በተለይ በዕድሜ ገፋ ያሉ እንግዶች ሊጉበኙን ሲመጡ፤ ስለ አሜሪካን አገር የኑሮ ሁኔታ በጥምና መግለጽና እንግዶቹ የሚያደርጉትን ማንኛውንም እንቅስቃሴ ለአስተናጋጆቻቸው በቅድሚያ ማሳወቅ እንዳለባቸው እንዲረዱት ማድረግ ይገባል። እንዲሁም እንግዶችን በሚቻለው መንገድ በዓይነ ቁራኛ መከታተል ችግሩን በመጠኑም ቢሆን መቅረፍ ይችላል።

ስለ አገሩ ሁኔታ በማወቅና ምክርን ተቀብሎ ተግባራዊ በማድረግ ረገድ ዕድሜአችን ገፋ ብሎ ከመጣነው ይልቅ በሕፃንነታቸው መጥተው ላደጉትና አሜሪካን ለተወለዱት ልጆች የሚቀል መሆኑ ግልጽ ነው። ለዚህ ዋናው ምክንያት ልጆቹ በትምህርት ቤት ከአገሬው ልጆች ጋር ስለሚውሉና የቋንቋ ችግር ብዙም ስለማይገጥማቸው ነው። በዕድሜ ገፍተን ለመጣነው ግን በቋንቋ ችግር፤ በአኗኗርና በባህል ልዩነት ምክንያት አገሩን ለመላመድና የአኗኗር ባህሉ እንዲዋሐደን አድርገን ራሳችንን ችለን ለመኖር ጊዜ ይወስድብናል። በዚህ ምክንያት ልጆቻችን እንደ አገሬው ለመሆን ባሕርይአቸው ለወጥ ብሎ ከባህላችን ለየት ያለ ዝንባሌ ሲያሳዩን ወደ አላስፈላጊ መገሠፅና መቅጣት እናመራለን።

ከአሜሪካን ሕዝብ ማኅበራዊ ኑሮ ጋር መጣጣምን በተመለከተ ሕዝቡ ከገንዘብና ከሕግ ጋር ባለው ቁርኝት ለማኅበራዊ ኑሮ እምብዛም ከብደት ስለማይሰጠው፤ ከአገሬው ሕዝብ ጋር በቀላሉ መግባባት አስቸጋሪ ነው። እንግዳው አበሻ ያለፈ ያገደመው ሰው ሁሉ ፈገግታ ሲያሳየው የተወደደ እየመሰለው ግንኙነት ለመፍጠር በሚያደርገው ጥረት በሕግ ተላላፊነት የሚጠየቀው ወገን ቁጥር ቀላል አይደለም።

ሥራ ፍለጋ በአሜሪካ

መተዳደሪያ ብለን የተሰለፍንባቸው የሥራ መስኮች በሙያ ጠባይና በከፍተኛ ቢለያዩም፤ የአሜሪካን አገር የሥራ ዓይነቶች እጅግ አድካሚ፤ አሰልችና ለጉዳት የሚዳርጉ መሆናቸው በተጨማሪም የተረጋገጠ ነው። የሥራ መሠረታዊ ጥቅሙ ለኑሮ የሚሆን ገንዘብ ማግኛ ብቻ ሳይሆን፤ አዕምሮአችን እንዳይቦዝን በማድረግ የሚያጋጥሙንን ማኅበራዊና የግል ችግሮችን እንድንዘነጋ ያግዘናል። ከዚህም ሌላ ሥራ ለጤና መታወክ ከሚዳርጉ የመንፈስ ጭንቀትና የመረበሽ ስሜት በመከላከል ረገድ ከፍተኛ አስተዋጽኦ እንዳለው በጥናት ተረጋግጧል። ከሥራ የሚገኘው ሌላው ጥቅም ከመቆየት የተነሣ ሙያን ለማዳበር፤ የአዕምሮ መረጋጋትን ለማግኘት፤ ኑሮን ለማሻሻል የሚያደርገው እገዛ ከፍተኛ ነው። በተጨማሪም ለትምህርት፤ ጥሩ በሆነ አካባቢ ለመኖር፤ ጤናን ለመንከባከብና ለመሳሰሉት ዐበይት ጉዳዮች ወጭ መሸፈኛ የሚሆን ገንዘብ ለማፍራትና ለመንፈስ እርካታ በሥራ መጠመድ ከፍተኛ ጠቀሜታ አለው።

ስለ ሥራ ፍለጋ ዝግጅት የምሰነዝረው ሐሳብ ለአንባብያን አዲስ ነገር ባይሆንም፤ የአሜሪካንና የእኛ አገር ሥራ አፈላለግና አጠያየቅ እንደየሥራ ዘርፉ ለየቅል ሆኖ እናገኘዋለን። የሁኔታው እንግዳነትና ይዘቱም በምንፈልገው የሙያ ዓይነት፤ ጊዜና መሥሪያ ቤት ተቀጥረን ሠርተን ለመኖር ሙያ ላለን እንኳን ችግር ፈጥሮብናል። የአገሩ ሕዝብ ለማስጠጋት የማይፈልገውን ሰው ከአጠገቡ ለማራቅ በሚጠቀምባቸው በቆዳ ቀለም፤ በቋንቋ ልዩነት፤ በቁመት፤ በመልከና በአለባበስ ሰበብ ከሙያዊ ሥራ ፍለጋ ገበያ አንገዋልሎ ጥሎናል። ይህንን ሁኔታ ባለመረዳት ወይም ለመረዳት ባለመሻት በሙያዊ ሥራ አላገኘሁም እያልንና እየተበላጩን ካለ ሥራ መቀመጥ ትርፉ ከመጨነቅና የሰው ሽክም ከመሆን አይዘልም። ይህን ከመሰለው አዝማሚያ ርቆ ራስን ችሎ ለመኖርና እጃችንን እያዩ የሚኖሩትን

የአገር ቤት ችግረኞች ዘመዶቻችንን ለመርዳት ስንል፤ ተምረን እንዳል ተማርን በአልባሌ ሥራ ላይ ለመስማራት ተገድደናል። ይህም በመሆኑ ለመ ማር ፍላጎት ያለው ኢትዮጵያዊ ወጣት በሙያው ሥራ ማግኘት ያልቻለውን ወገኑን እየተመለከተ ከመማር ተቆጥሏል።

ሙያ የሚጠይቅ ሥራ እንዴት ፈልጎ ማግኘት እንደሚቻል ብዙ ጸሐ ፊዎች ካላቸው ልምድ በመነሣት ለወገን ትምህርት እንዲሆን በማሰብ በዝርዝር አቅርበውታል። በሥነ ልቦና ተመራማሪዎች የተደረሱ አያሌ መጻሕፍት በየመጻሕፍት መሸጫ መደብሮች ተደርድረው ይገኛሉ። ይሁንና በየመጻሕፍቱ ውስጥ የሰፈሩት ጠቃሚ ምክሮች ለመንደርደሪያ ያህል የቀረቡ ናቸው። የተሰጡት ሙያዊ አስተያየቶች ቀጣሪ ድርጅቶች ተወዳዳ ሪዎችን ለመለያ ከነደፉት የመቅጠሪያ መስፈርቶች ጋር ሊጣጣሙ ባለመ ቻላቸው ገንዘብና ጊዜ የባከነባቸው የሙያ መስኮቻችን ዋጋ ቢስ ሆነው ቀርተዋል።

አሜሪካን፣ ለባህሏና ለቋንቋዋ እንግዳ ለሆነው ሰው ቀርቶ፤ ተወልዶና ጥርሱን ነቅሎ ላደገባት ጥቁር ሕዝብም በሙያው ሥራ ፈልጎ ማግኘት እንደሚከብደው በዓይን የምናየው፤ በጀሮ የምንሰማው፤ በጽሑፍ የምናን ብበው፤ መፍትሔ ያልተገኘለት ቋሚ ችግር ነው። በዚህ ምክንያት ጥገኛ ውን ጨምሮ፤ የሥራ ፈቱ ቁጥር ከነጩ ሥራ ፈላጊ ቁጥር ከፍ ብሎ ይገ ኛል። ነጩና ጥቁሩ ተመሳሳይ ሙያ ቢኖረውም፤ የጥቁሩ አዕምሮ ከነጩ ዝቅተኛ ነው ተብሎ ስለሚታመን ተመሳሳይ የዕውቀት መመዘኛ ፈተና እንዳ ይሰጣቸው አንዳንድ የሥራ ደንብ፤ መመሪያ አዘጋጆችና የትምህርት መማ ሪያ መጻሕፍት ደራሲዎች ጠቁመዋል። የዚህ ዓይነቱ አመለካከት በሥራ ላይ መዋል አለመዋል በቀጣሪው መሥሪያ ቤት አቋም የሚወስን ቢሆንም፤ ሥራውም ቢገኝ እንኳን በአከፋፈልና በሥራ ምደባ ላይ ነጩና ጥቁሩን ከፍና ዝቅ ለማድረጊያ እንዲያገለግላቸው መመሪያውን ጥቅም ላይ ያውሉታል።

ቅድሚያ ለአገሩ ተወላጅ ዜጋ የሚለው ብሔራዊ ፖሊሲ፤ በአሁኑ ጊዜ ተግባራዊነቱ እየገነነ በመምጣቱ፤ ለውጭው ዜጋ በሙያው ሥራ ይዞ የመኖሩን ዕድል ከፋኛ አጥብቦታል። አሜሪካን ለሥራ ፈላጊዎች በሩ ክፍት

ነው እያለች በአገር ውስጥና በውጭ አገር የምትነዛው ፕሮፓጋንዳ ለስሟ ማስጠሪያና ለመወደጃ የምትጠቀምበት የፖለቲካ መሣሪያ እንጂ ተግባራዊ አለመሆኑን ውስጡ ገብተው በተግባር የተመለከቱት የውጭ ዜጋ ባለሙያዎች አረጋግጠውታል። አንዳንድ ድርጅቶች የውጭ ሰው መከከላቸው እንዳይገባ ለመከላከል የታወቀ ሙያ ያላቸውን አስተማሪዎች እየቀጠሩ ስለሚያሠሩ፤ በትምህርታቸው ጉበዝ የሆኑ ምሩቅ ተማሪዎችን ካለአንዳች ይፋ ማስታወቂያ በአስተማሪዎቻቸው አማካይነት መልምለው መቅጠር በመጀመራቸው፤ በነፃው የውድድር ገበያ ላይ የተሰለፈውን የተማሪ ስደተኛ ሥራ ፈላጊ ዕድል ነሥተው የሚፈልጉትን ሠራተኛ በድብቅ የመቅጠሩን ሂደት በሰፊው ተያይዘውታል።

የቢሮ ሥራ

በሠራተኛ ጉዳይ ጽሕፈት ቤት በኩል ሥራ አፈላልጎ ለመቀጠርና ሠርቶ ለማደር ዕድሜው የሚፈቅድ ማንኛውም የአሜሪካን ዜጋ መብቱ የተጠበቀ ነው የሚል ቋሚ ሕግ አለ። ጽሕፈት ቤቱ አብዛኛውን ጊዜ መዝግቦ የሚይዛቸው በየመሥሪያ ቤቱ ይፋ የሚደርጉ ከፍት የሥራ መደቦች በአብዛኛው የጉልበት ሥራ በመሆናቸው፤ የጽሕፈት ቤቱ አገልግሎት የሚጠቅመው የጉልበት ሥራ ፈላጊዎችን እንጂ ሙያ ያላቸውን ሥራ ፈላጊዎችን አይደ ለም። ይህ መንግሥታዊ ድርጅት ለውጭ ዜጋ ሥራ ፈላጊዎች የሚሰጠው አገልግሎት፤ ምክር መለገስ፤ ስለ ሥራ ፍለጋ የሚገልጹ በራሪ ወረቀቶችን በመስጠትና ተቆርቋሪ መስሎ በመታየት አስተናግዶ መሸኘት ነው። የውጪው ዜጋ በተጠቀሰው የመንግሥት ድርጅት በኩል የሚፈልገውን የሥራ ዓይነት ለማግኘት ያላስለሰ ጥረት ማድረግ ይጠበቅበታል። ከዚህም በላይ ሥራ ፈላጊው በሙያው ሥራ ሊያገኝ ያልቻለውና የጽሕፈት ቤቱ ዕርዳታ ያስፈለገው አንድ ችግር ቢኖርበት ነው ብለው ቀጣሪዎች ስለሚ ጠራጠሩ፤ ሥራ ፈላጊዎችን ከጽሕፈት ቤቱ መልምለው ለመቅጠር እምብ ዛም ፈቃደኛ አይደሉም።

በአስቀጣሪ ኤጀንሲዎች በኩል የሚቀጠሩ ግለሰቦች በአብዛኛው ከቀጣሪዎች የሚሰጥ ጥቅም ጥቅም፤ ማለትም ሙሉ ደምዝ የሚከፈልበት የዓመት የዕረፍት ፈቃድ፤ ኢንሹራንስና ነፃ የሕክምና አገልግሎት ሳይሰጣቸው በጊዜያዊነት የሚሠሩ፤ የተቸገሩና ተቀጥሮ ለመሥራት የሥራ ወይም የመኖሪያ ፈቃድ የሌላቸው ግለሰቦች ናቸው። እነዚህን የመሳሰሉ ሰዎች ቋሚ ሠራተኛ ሆነው ለመሥራት ያላቸው ዕድል የመነመነ ነው። በቋሚነት ሠራተኛን ለመቀበል ፈቃደኛ የሆኑ ድርጅቶች የሚቀጥሩት ልዩ ሙያ ያላቸውንና የሠራተኛ እጥረት በሚታይበት መስክ በሙያቸው ሊሰማሩ የሚችሉትን ነው። አብዛኛዎቹ ሥራ ፈላጊዎች ሙያ የለሽ፤ ወይም በጉልበት ሥራ ላይ ተሰልፈው ሊያገለግሉ የተዘጋጁ፤ ሥራ ፈልጎ ላስቀጠራቸው ወኪል ከመጀመሪያው ደሞዛቸው ላይ የተሰማሙበትን ከፍተኛ ለመክፈል ቃል የገቡ፤ ከብሔራዊው የደምዝ እርከን በታች እየተከፈላቸው ለመሥራት ፈቃደኞች የሆኑ፤ ቀጣሪዎች በፈለጉ ጊዜ ካለምንም የሥራ መልቀቂያ ካሳ የሚያስናብቷቸው ናቸው። አሠራሩም ቀጣሪና አስቀጣሪ ተመሳጥረው የሚጠቃቀሙበት ሕገ ወጥ የአቀጣጠር ሥርዓት ነው።

ስደተኛው በሙያው ተቀጥሮ ለመሥራት ያስችለኛል ብሎ ወደሚያምንበት ድርጅት በግንባር ቀርቦ በማነጋገር ውጤታማ ሊሆን የቻለው ከቁጥር የማይገባ መሆኑን ጥናቶች ይጠቁማሉ። ይህም ቢሆን ድርጅቶቹ በዚያ የሙያ መስክ ሠራተኛ ለመቅጠር እንደሚፈልጉ ይፋ የሚያደርጉት በውስጥ አዋቂ ወይም በዘመድ ሲጠየቁ ብቻ ነው። በአሁኑ ጊዜ ኢኮኖሚው፣ ፖለቲካውና ኑሮው ከምን ጊዜውም በላይ እየተወሳሰበ በመሄዱ፣ የወንጀለኛውም ቁጥር በመብዛቱ፣ ኩባንያዎች እርስ በርሳቸው የኢኮኖሚ ስለላ ስለሚያካሄዱ፣ ክፍት የሥራ ቦታ ያላቸው ድርጅቶች በሰው በኩል ካልቀረቧቸው በቀር በግል ቀርቦ ያመለከተውን ግለሰብ ለመቅጠር ከፍተኛ ጥንቃቄ ያደርጋሉ። በዚህ ምክንያት ሥራ ፈላጊዎች ወደ ተለያዩ ድርጅቶች ዘንድ እየሄዱ የጽሑፍ መረጃ በሚጠይቁበት ጊዜ ድርጅቶቹ መረጃቸውን ይፋ የማውጣት ፈቃደኝነታቸው ቀንሶ ያገኙታል።

አንድ ሠራተኛ በድንገት ሥራ ሲለቅ በቦታው አዲስ ሠራተኛ ለመተካት ጊዜ ይወስዳል። ከየት እንደ መጣ የማይታወቅ ሠራተኛም አይቀጥ

ሩም። አሠሪዎች የሚያጋጥማቸውን የሠራተኛ ችግር ለመወጣት በየዓመቱ የሠራተኛ ቆጠራ (ኢንቪቶሪ) በመውሰድ ወደፊት ምን ያህል ሠራተኛ በየምክንያቱ መተካት እንደሚያስፈልጋቸው በባለሙያ እያስተነበዩ መረጃ መያዝ ጀምረዋል። ለዚህ ቅድመ ጥናት እንዲጠቅማቸው ሥራ ፈላጊዎች ወደ ድርጅቶቹ እየቀረቡ ቅጽ የሚሞሉ ሥራ ፈላጊዎችን መዝግበው በመያዝ ሠራተኛ ሲጎድል ጊዜ ሳይወስድባቸው ከተመዘገቡት ሠራተኞች መካከል ሳያወዳድሩ የሚሰማማቸውን ሰው መርጠው ለመቅጠር ይወስናሉ። ይህን ሕገ ወጥ የአቀጣጠር ዘዴ ለመጠቀም እንዲያስችላቸው የውስጥ ደንብና መመሪያዎችን አዘጋጅተው የድርጅታቸው የአቀጣጠር ፖሊሲ በማድረግ ይጠቀሙበታል።

በአሜሪካን የሥራ ልምድ ያለው ሠራተኛ ሙያውን ለማረጋገጥ፣ ቀደም ሲል በሠራባቸው መሥሪያ ቤቶች ምን ያህል ጊዜ እንደ ቆየ፣ ምን ያህል ይከፈለው እንደ ነበር የሚገልጽ ጽሑፍ (ረዘሜ) አዘጋጅቶ ማቅረብ ወይም መረጃውን ድርጅቱ ባዘጋጀው ቅጽ ላይ ማስፈር ግዴታ እየሆነ መጥቷል። ሥራ ፈላጊው መስፈርቱን አሟልቶ ከተገኘና የቃል ምልልስ ጥያቄ (ኢንተርቪው) ደረጃ መድረስ ከቻለ፣ የሕይወት ታሪኩን ባጭሩ በጽሑፍ ያቀርባል። ይህንን ዘዴ ለሚከተለው የቃል ፈተና ቅድመ ዝግጅት በማድረግ እንደ መንደርደሪያ ነጥብ አድርገው በመጠቀም ተወዳዳሪው ከሚሰጣቸው መልሶች ጋር ለማገናዘብ፣ የሚመደብበትን ሥራ ለማከናወን ችሎታውን ለመመዘንና ጠቅላላ ባሕርይውን ለማወቅ ይረዳቸዋል።

የቃል ፈተናዎቹ ሂደት በአብዛኛው በሦስት ደረጃ የሚመደቡ ናቸው። የመጀመሪያው ኢንተርቪው የቀጣሪና የተቀጣሪ መተዋወቂያ፣ የሙያ ችሎታ መመዘኛ መንገድ ሲሆን፣ ሁለተኛው ማጣሪያ ነው። በዚህ ኢንተርቪው ወቅት የቃል ፈተናውን ካለፈ በኋላ ቢቀጠር ለሥራ መደቡ ይመጥናል፤ ጥሩ የሥራ ውጤት ያላያል፤ ለድርጅቱ በብዙ መንገድ ይጠቅም ይሆናል በማለት ከተወዳዳሪዎች መካከል የሚመረጥበት ደረጃ ይሰጠዋል። ሦስተኛውና የመጨረሻው ኢንተርቪው፣ ሥራ ፈላጊው ከተለያዩ አገገር ታይቶ እምነት ተጥሎበት ለመቀጠር የሚያበቃውን ተፈላጊ ሰነዶች ለቀጣሪው ድርጅት የሚያቀርብበትና ስለ ድርጅቱ ተጨባጭ መረጃ የሚያገኝ

በት፤ የቅጥር የሙከራ ጊዜውን ሲጨርስ ስለሚያገኛቸው ጥቅማጥቅሞች የሚገልጽ ጽሑፍ የሚረከብበት ሂደት ነው።

ሙያን የሚጠይቁ የሥራ መስኮች የሚገኙባቸው መንገዶች የተለያዩ ናቸው። ከእነዚህም መካከል በትምህርት ቤት፤ በሠራተኛ ጉዳይ ጽሕፈት ቤት፤ በአስቀጣሪ ኤጀንሲዎችና በሚገናኝ ብዙሃን አማካይነት ይፋ የሚወጡት ጥቂቶች ናቸው። ትምህርት ጥሩ ሥራ ለማግኘት የሚረዳ መከፈቻ ቁልፍ ነው የሚለው የአብዛኛዎቻችን እምነት መልኩን ቀይሮ በመገኘቱ፤ በአሁኑ ጊዜ በሰውና በገንዘብ ኃይል መሄዱ የሚያዋጣ ሆኗል። ለዚህም ነው፤ «ምን ታውቃለህ? ከማለት ማንን ታውቃለህ?» እየተባለ በአገሬው ሰው ሲሠራበት የሚታየው።

ወደ ድርጅቶች ተሂዶ ሥራ ለመጠየቅ ቅጾች ሲሞላ፤ ወይም በኢንተርኒት ጊዜ በድርጅቱ ውስጥ የምታውቀው ሰው ወይም ዘመድ አለህ የሚል ጥያቄ ያጋጥማል። በዘመድ አማካይነት ሠራተኛ መቅጠርን የአገራችን መሥሪያ ቤቶች ሲጠቀሙበት ስናይና ስንሰማ አጥብቀን እንቃወም የነበርን ሰዎች፤ በአሜሪካን ሠራተኛ የመቅጠር ሥልጣን ላይ የተቀመጥን ኢትዮጵያውያን ሥርዓቱን ተቀብለን ስንገለገልበት እንታያለን። ይህን የመሰለው የሠራተኛ አቀጣጠር መርሕ በአሜሪካን በሰፊው የሚሠራበት ምክንያት፤ ክፍት የሥራ ቦታ በጋዜጣና በሬዲዮ ለሕዝብ ለማሳወቅ የሚከፈለውን ወጪ ለመቀነስ፤ አዲስ ተቀጣሪ ሠራተኛ ላመጣ የመሥሪያ ቤቱ ባልደረባ እንደውለታ ተቆጥሮለት የሥራ ጊዜው እንዲራዘምለት ለማድረግ አንዱ ዘዴ ከመሆኑም በላይ፤ ታማኝ ሠራተኛ ለማግኘትና ተቀጣሪው ድብቅ ተልዕኮ እንደ ሌለው ለማጣራትም ጭምር ነው።

በከፍተኛ የትምህርት ተቋማት አማካይነት ሠራተኛን የመቅጠሩ አሠራር ሂደት፤ የአሜሪካን መሥሪያ ቤቶች ለዘመናት የሚጠቀሙበት የአቀጣጠር ባህላቸው ነው ለማለት ያስደፍራል። ከፍተኛ የሠራተኛ የማሠልጠኛ ተቋማት፤ ኮሌጆችና ዩኒቨርሲቲዎች በየዓመቱ ተማሪዎች ሲያስመርቁ ወኪሎቻቸውን በያቅጣጫው እየላኩ በተንቀሳቃሽ ፊልም የተደገፉ ጽሑፎችን እያሰራጩ ገለጻ ያደርጋሉ። የሥራ ልምድ የሌላቸውን አዲስ

ምሩቃን ተቀጣሪዎች እያግባቡ በገበያው ላይ ከሚከፈለው ክፍያ ዝቅ ባለ ደሞዝ እያስጀመሩ ለመቅጠርና ለተመራቂዎች አስተማማኝ የሥራ ማግኛና የልምድ ማፍሪያ መንገድ እንዲሆናቸው ለማድረግ ከፍተኛ ጥረት ሲያደርጉ ቆይተዋል። ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ግን ስልቱ መልኩን እየቀየረ መጥቶ መድረኩ የሠራተኛ መመልመያ መሆኑ ቀርቶ፤ የአዳዲስ ምርቶች ማስተዋወቂያ፤ ገበያ መሳቢያ፤ መረጃ ማስተላለፊያም ጭምር አድርገው እየተጠቀሙበት መገኘታቸው፤ «በአንድ ድንጋይ ሁለት ወፍ መግደል» የሚባለውን ምሳሌያዊ አነጋገራቸውን ተግባራዊ እያደረጉት ያሉ ይመስላል።

በዚህ መንገድ ተመልምለው የተቀጠሩ ሠራተኞች ምግባረ ጥሩና አምራች ሆነው ለብዙ ጊዜያት በሥራው ላይ ከቆዩ፤ የትምህርት ቤታቸውን ስም ለማስጠራትና ዝናን ለማትረፍ ይበቃሉ። እነኝህ ሠራተኞች የተመረቁባቸው የትምህርት ተቋማት በዓመት ምን ያህል ተማሪ እንዳስመረቁና እንዳስቀጠሩ፤ ምን ያህሉ በከፍተኛ ሥልጣን ላይ እንደሚገኝ ለሕዝብ ለማሳወቅ የስም ዝርዝራቸውንና ፎቶግራፋቸውን፤ የሙያ ዘርፋቸውን ቢያስፈልግም የመሥሪያ ቤታቸውን ስም በመጥቀስ በየመጽሔቱ ላይ አትመውያወጣሉ። በመደበኛ ሥራ ላይ የተሰማሩ ምሩቃኖቻቸውን እየጋበዙ ንግግር እንዲያደርጉ ዕድል በመስጠት፤ የትምህርት ቤቱ ስም ዕውቅና እንዲያገኝና ገቢውም እንዲያድግ በመሣሪያነት ይጠቀሙባቸዋል።

እንደ ጠበቃ፤ ነርስ፤ ሐኪም፤ አስተማሪ፤ የከባድ መኪና ሹፈር፤ መሐንዲስና መካኒክ ያሉት ልዩ የሥራ ዘርፎች የሙያ ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ከሚመለከተው የመንግሥት መሥሪያ ቤት ማግኘት ከመደበኛ ትምህርት ቤት ለተሰጠው የምስክር ወረቀት ተጨማሪ ክብደት ይሰጠዋል።

የጉልበት ሥራ

የጉልበት ሠራተኛ አቀጣጠር የተለየ አካሄድ አለው። የጉልበት ሥራ እንደ ጽሕፈት የሥራ መደብ ከፍተኛ ክፍያ ስለማይጠይቅና ሠራተኛም እንደ ልብ ስለሚገኝ፤ አቀጣጠሩ የተንፃሣ፤ ልዩ ዝግጅትና ችሎታን፤ የመመዘኛ ጥንቃቄ ማድረግን የሚጠይቅ አይደለም። እርግጥ ሥራ ፈላጊው

አጭር የሕይወት ታሪኩን የሚዘግብበት ቅጽ እንዲሞላ በቀጣሪው ድርጅት ይፈለጋል። ይህም የሥራ ፈላጊውን የሕይወት ታሪክ በአጭሩ ለማወቅ ይረዳል። ሆኖም ድርጅቱ ተቀጣሪው ሥራውን በሚገባ የሚሠራለት መስሎ ከታየው፣ ሥራ ፈላጊውን ግለሰብ ወዲያው የሚቀጥርበት ጊዜ ያጋጥማል። ይሁን እንጂ ድርጅቱ ስለ ሠራተኛው ጤንነት፣ ከወንጀልና ከአደንዛዥ ዕፅን፣ ስለ መሆኑና ተቀጥሮ ለመቆራረጥ ሕጋዊ ፈቃድና የሶሻል ሴኩሪቲ ካርድ እንዲያቀርብ ይጠየቃል። ድርጅቱ መንግሥት ባወጣው ደንብና መመሪያ መሠረት ሠራተኛ ቀጥሮ የማሠራት ግዴታ ስላለበት ስለ ሠራተኛው የሚገልጽ ሕጋዊ ሰነዶችን መያዝ የድርጅቶች ሕጋዊ የሠራተኛ አቀጣጠርና ድርጅቱ ደንቡን ተከትሎ ለመሥራቱ የሚረጋግጥ አንዱ አካል ነው።

የጉልበት ሠራተኛ አቀጣጠር ከድርጅት ድርጅት የሚለያይ ሲሆን፣ ቀጣሪው መንግሥት ከሆነ የአቀጣጠሩ ሥርዓት ረዘም ያለ ጊዜ ይወስዳል። በተለይ የሥራው ጠባይ ከደንበኞች ጋር የሚያገናኝ ባሕርይ ካለው በቃል ፈተናው ወቅት ንጽሕናን ጠብቆ በፈገግታ የተደገፈ መልስ እየሰጡ ፈታኙን ለማሳመንና ማግኘትን ለመግለጽ ጥረት ማድረግ ሥራውን ለማግኘት መንገድ ይከፍታል። የጉልበት ሠራተኛ ምልመላና ቀጠራ በሠራተኛው የቅርብ አለቃ ሊጠናቀቅ ቢችልም፣ በተለይም የሥራ መደቡ ከገንዘብ ጋር የተያያዘ ከሆነ ሥራ ፈላጊው በነባር ሠራተኛ አማካይነት የቀረበ ቢሆን ይመረጣል። በድርጅቱ ሠራተኛ በኩል የመጣ ከሆነ ለድርጅቱ የሥራ ዋስትናና ደገንነት ስለሚበጅ፣ በዚህ መልክ ለሚቀርብ ተወዳዳሪ ቅድሚያ ይሰጠዋል። ሆኖም ስለ ሠራተኛ አቀጣጠር የተላለፈውን ደንብ ላለመፃረር በተቻለ መጠን የአቀጣጠሩ ቅደም ተከተል እንዳይዛባ ጥንቃቄ ይደረጋል።

የቅጥሩ ሁኔታ ከተረጋገጠ በኋላ ሠራተኛው በሰዓቱ በሥራ መደቡ ላይ ሳያቋርጥ መገኘቱ፣ የመሥሪያ ቤቱን የውስጥ ደንብ አከባሪነቱ፣ ከሰው ጋር ተግባብቶ መሥራቱና ችሎታውን በተግባር ማስመስከር መቻሉ ቋሚ ሠራተኛ ሆኖ በሥራው ለመቀጠልና የደሞዝ ዕድገት ለማግኘት የዕድል በር ይከፍታል። ድርጅቱም የሠራተኛውን ሕጋዊ መብቱን ሳይተላለፍ በዚያች ተወስኖ በተሰጠው የሥራ ጊዜ ውስጥ ከሚከፈለው ደሞዝ በላይ

ሥራ ላይ እያዋለ ጉልበቱን ለመበዝበዝና የሚፈልገውን የሥራ ውጤት ለማግኘት ጥረት ያደርጋል። ሠራተኛውም በበኩሉ ድርጅቱ በተመሳሳይ የሥራ መደብ ላይ ተመድበው ለሚሠሩ ሠራተኞች የሚሰጠውን ጥቅማ ጥቅም ለማግኘት መብቱን ካለ ይሉኝታ የመጠየቅና የማስጠበቅ ሕጋዊ እርምጃዎችን ከመውሰድ ወደ ኋላ አይልም።

ከፍ ብሎ በተጠቀሰው መንገድ የተቀጠረውን ሠራተኛ ከሥራ ለማስናበት ካሰበ፣ ሠራተኛው ሥራውን በፈቃዱ ለቅቆ እንዲሄድ ለማድረግ ወይም ምክንያት ፈልጎ ለማስናበት ይችላል። ከነበረበት መሥሪያ ቤት የሚሰጠው ምስክርነት አዲስ ቦታ ሄዶ ለመቀጠርና ሥራ እስከሚያገኝ ጊዜ ድረስ ከሠራተኛ ጉዳይ ጽሕፈት ቤት የሚሰጠውን የሥራ ፈት የኑሮ መደጎሚያ ገንዘብ ለማግኘት ወሳኝ በመሆኑ፣ ሠራተኛው በተቻለ መጠን ጥሩ ስም ይዞ በሰላም ከድርጅቱ ለመሰናበት ጥረት ማድረግ ይጠቅመዋል። ስለዚህም ነው ድርጅቶች አዲስ ሠራተኛ ሲቀጥሩ ሠራተኛው ቀድሞ ይሠራ ከነበረበት መሥሪያ ቤት የለቀቀበትን ምክንያት ለማወቅ አጥብቀው የሚጠይቁት።

ጊዜው እየተለዋወጠ፣ ኑሮ እየተወደደ፣ ሥራ ፈላጊው እየበረከተ በመሄድ ላይ በመሆኑ፣ ምንም ዓይነት ሙያ ቢኖረንም የምናውቀው ሰው ከሌለ በቀር በራስና በሙያ መተማመን ብቻውን በአሁኑ ጊዜ በቂ ባለመሆኑ፣ የታሰበውን የሥራ ዓይነት ይዞ ዓላማን ከግቡ እንዲደርስ ማድረግ ያስቸግራል። የጉልበት ሥራ፣ የሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት ሰርተፊኬት፣ ዲፕሎማና ከፍ ብሎም የኮሌጅ ትመህርት መረጃ የሚጠይቅበት ወቅት ሩቅ አይሆንም። ስለዚህ እንደ ዓይነተኛ ማስረጃ አድርገን ልንወስድ የምንችለው፣ ብዛት ያላቸው ትላልቅ ኩባንያዎች ልምድ ያላቸውንና ከፍተኛ ደሞዝ የሚከፈላቸውን ሠራተኞች ትምህርት ቤቶች በሚዘጉበት ወቅት እያስናበቱ ወይም የዓመት ፈቃድ እያሰወጡ ብዛት ያላቸውን ወጣት የኮሌጅ ተማሪዎች በአነስተኛ ክፍያ በጊዜያዊነት ቀጥረው ያሠራሉ። ይህን የሚያደርጉትም ጊዜያዊ ሠራተኞችን በፈለጉ ጊዜ ለማስናበት እንዲችሉና በአዲስ ሠራተኛ፣

በአነስተኛ ክፍያ ከፍ ያለ የሥራ ውጤት በማስገኘት የድርጅታቸውን ገቢ ማሳደጊያ አድርገው አጋጣሚውን በሚገባ ለመጠቀም ነው። በዚህና በተለይም ከመስከረሙ ጥቃት በኋላ የኩባንያዎች ገቢ በመቀነሱ፣ በጥቂት ወጪ የገበያውን ድርሻ ለመቆጣጠር እንዲያስችላቸው የተለያዩ ኩባንያዎች እየተዋሐዱ መሥራት ጀምረዋል። ከየመሥሪያ ቤቱ በመቀነስ ከመደበኛ ሥራው በድንገት የተሰናበተው ባለሙያ፣ በገበያ ውስጥ ብዙ ሥራ ፈላጊ እንዲኖር ምክንያት ስለሆነ፣ በአጭር ጊዜ ውስጥ ሥራ የማግኘቱ ዕድል የመነመነ ሆኗል። ሠራተኛው በሙያው ሥራ እስከሚያገኝ ድረስ ተራ የጉልበት ሥራ ላይ ተመድቦ ለመሥራትና የዕለት ወጭውን ሽፍኖ ለመኖር ተገዷል። የሥራ ፈላጊው ቁጥር ማደጉን በማጤን ሥራ አጡ እንዳይቸገር መንግሥትም ለኑሮ መደገሚያ የሚሰጠውን በጀት ከፍ አድርጎታል።

የባለሙያዎችም ሆነ የጉልበት ሠራተኞች የአቅርቦትና የፍላጎት ጊዜ አለው። የባለሙያዎች የአቅርቦት ጊዜ ኮሌጆችና ዩኒቨርሲቲዎች በየዓመቱ መጨረሻ ላይ ተማሪዎቻቸውን የሚያስመርቁበት ሲሆን፣ የጉልበት ሠራተኞች የአቅርቦት ጊዜ ደግሞ መለስተኛና የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ሦስት ወር ለዕረፍት የሚዘገቡት ወቅት ነው። በእነዚህ ጊዜያት አዲስ ምሩቃን፣ «ሥራ ለማግኘት ጥሩ ልብስ ለብሰ መቅረብ» የሚለውን አነጋገር በመከተል እንደየሙያቸው አለባበሳቸውንም በማሳመር በየመሥሪያ ቤቱ ሲዘዋወሩ፣ ደብዳቤዎች ሲለዋወጡ፣ ስለ ሥራ አፈላለግ የሚገልጹ መጻሕፍት ሲገዙና ሲያነቡ ይታያሉ። መሥሪያ ቤቶችም ሠራተኛ እያማረጡ በፈለጉት ዋጋ እየቀጠሩ በገፍ የሚያመርቱበትና ውዝፍ ሥራዎቻቸውን የሚያጠናቅቁበት ጊዜ ነው። በእነዚህ ምክንያቶች ሳቢያ አሠሪዎች የማይፈልጉትን ሠራተኛ ከሙያው ውጭ በፈለጉበት ቦታ እየመደቡ በማሠራት እያበላጩ ሠራተኛው በፈቃዱ ሥራውን እንዲለቅ ያስገድዱታል። ሠራተኛውም ሥራ አለመኖሩን በመገንዘብ ኢኮኖሚው እስከሚሻሻልና ደህና ጊዜ እስከሚመጣ ድረስ በተመደበበት ሥራ ላይ እንዲቆይ የሚገደድበት ወቅት ሆኗል።

አሠሪና የሥራ ጠባይ

በየትኛውም አገር እንደሚታየው የአሠሪና የሥራ ጠባይ እንደ አካባቢው ሁኔታ፣ እንደ አገሩ ኑሮ፣ እንደ ፖለቲካው አካሄድ፣ እንደ ኢኮኖሚው ዕድገትና እንደ ሕዝቡ ባሕርይ ይለያያል። ኢትዮጵያውያን ከታወቀው የታከሲ ሥራ ሌላ በሆኑሉት፣ በየማምረቻ ድርጅቶች፣ በሕንፃና በመንገድ ግንባታ ሥራ፣ በበረኝነት፣ በጽዳት ሥራ፣ በቤንዚን ማደያ፣ በመደብሮች ውስጥ አገልግሎት፣ በአሳላፊነት፣ በደንበኞች አስተናጋጅነት፣ በነርስነት የሥራ መስክ ተሰማርተው ኑሮአቸውን በመምራት ላይ ይገኛሉ። ሥራ ፈላጊው እንደ አሁኑ ጊዜ ሳይበዛ፣ ቀደም ሲል አሜሪካን ገብቶ የሚኖረው አበሻ፣ በሰውና በራሱ ጥረት በየመንግሥት መሥሪያ ቤቶችና በየግል ኩባንያዎች ውስጥ ተቀጥሮ ሲሠራ ኖሮአል። በመንግሥት ሥራ በከፍተኛ ሥልጣን ላይ ተቀምጦ የሚሠራው አበሻ በሕዝብ እየተመረጠ፣ ሙያው በሚፈቅደው ሥራ ላይ ለመመደብ በቅቷል። እንዲሁም በመደጋገፍና በልዩ ልዩ መንገድ የሥልጣን ኮርቻ ላይ ተፈናጥሞ ተወስኖ የተሰጠውን የሥራ ድርሻ እያከናወነ፣ ድምፁን አጥፍቶ አለቃውን እየተለማመጠ፣ ሌላ አበሻ በአካባቢው እንዳይቀጠር እየተከላከለ እህል ውኃው እስከሚያልቅ ድረስ በአንድ ሥራ ላይ ረግቶ መኖር የቻለም አለ።

ከፍ ብሎ እንደ ተጠቆመው፣ አብዛኛው የሥራ ጠባይ አድካሚ፣ አሰልቺ፣ ለአካል ጉዳትና ለጤንነት መታወክ የሚዳርግ በመሆኑ፣ ጥቂት ወገኖች በሥራቸው ሳቢያ የሕመም ስለባ ለመሆን በቅተዋል። እንዲሁም በአሠሪዎች ጠባይ ሳቢያ ከጥቂት የአገራው ሠራተኛና ከውጭ አገር ዜጋ በቀር በአንድ ሥራ ላይ ለረጅም ጊዜ ጨከኖ ረግቶ የሚቆይ ሠራተኛ ጥቂት ነው። በእነዚህ ምክንያቶች የሠራተኛ እጥረት በአገር ውስጥ ስለሚፈጠር፣ ይህንን ችግር ለመቋቋም አገሪቱን በተማረ የሰው ኃይል ለማጥለቅለቅ በትምህርታቸው የገፉትን የውጭ ዜጎች በልዩ ልዩ ጥቅም በማግባባትና በመሳብ ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት አገሪቱ በቋሚነት የምትከተለው የሠለጠነ የሰው ኃይል ማግኛ ፖሊሲ አላት። ሆኖም የተማረው የውጭ ዜጋ በዕውቀቱ፣ በጉልበቱ የአገሩን ተወላጅ በልጦ ከተገኘ ብዙ መስናክሎች

ይገጥሙታል። ስለሆነም ለቁጥጥር እንዲያመች፤ ምስጢር አሳልፎ እንዳያወጣና የአገሩን ሰው ሞራል እንዳይነካ የተማረው የውጭ ዜጋ ከአገሪው ሥርተመድቦ ሥራውን እንዲያከናውን ይደረጋል። የወጣው የሠራተኛ መቆጣጠሪያና የሥራ መመሪያ በማንኛውም የመንግሥት መሥሪያ ቤቶች፤ በትላልቅ ኮርፖሬሽኖች፤ ምስጢር ነክ የሆኑ ሥራዎችን በተቋራጭነት ይዘው በሚያከናውኑ የግል ድርጅቶች ውስጥ ተግባራዊነቱ በጉልህ ይንጸባረቃል።

አሠሪዎች ካለ አግባብ የሠራተኛውን ጉልበት በአነስተኛ ክፍያ ስለሚጠቀሙ፤ ሠራተኛው ጥቅሙን ለማስጠበቅ በማህበር ተደራጅቶ መሥራትን ይመርጣል። ሥራ ካለቅጥ ሲበዛበትና ቁጥጥሩ ሲያይልበት፤ ድርጅቱ በውለታው መሠረት ክፍያውን አሻሽሎ ሳይሰጠው ሲቀር፤ የማህበሩን ደንብ መከታ በማድረግ የድርጅቱን ጥቅም በማይጎዳ መልኩ ዕረፍት መውሰድና ከሥራ መቅረት ስለሚያበዛ፤ ድርጊቱ ለድርጅቱ ሥራ መጓተትና መወዘፍ ምክንያት መሆን ስለሚችል አሠሪው ባለው ሠራተኛ ለመጠቀም ይገደዳል።

ይህ የሠራተኛ አጥረትና የአጠቃቀም ስልት የአትራፊ ድርጅቶችን ሕልውና ለረጅም ጊዜ ሲፈታተን በመቆየቱ፤ የድርጅቶችን ሥራ በተገቢው መንገድ በተሰማራበት የሥራ ዘርፍ ወደፊት ለመግፋት ሠራተኛውን በጥንድ እያጣመዱ በማሠራት፤ እርስ በርስ እንዳይስማማ በማድረግ፤ የቡድን ውጤትና የምርት ብዛት የሚሉ የሠራተኛ መቆጣጠሪያ ስልት በመጠቀም ማሠራት ከምርት ማሳደጊያ ዘዴያቸው አንዱ ነው።

ከዚህም በተጨማሪ በሠራተኛ ማህበር ውስጥ ሠራተኛን አግባብቶ በድርጅቱ ላይ አሳብሮ የማነሣሣት ኃይል ያላቸውን አምራች ሠራተኞች በአንዳንድ የውስጥ ደንብ መተላለፍ አጥምዶ በመያዝ፤ የድርጅቱን ደንብ ተላልፋችኋል በሚል ምክንያት የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ በመስጠት በድርጅቱ ላይ ያላቸውን አመለካከት እንዲለወጡ ለማድረግ ብርቱ መከራ ያደርጋሉ። ይሁንና ካልሠሩ መኖር ስለማይቻል ሠራተኛው ሥራውን እንደሚለቅ ለአሠሪው የሚያሳውቀው ከሥራ ወደ ሥራ ለመሸጋገር የቀናው መሆኑን ሲያረጋግጥ እንጂ ሥራውን ጨርሶ ትቶ ካለሥራ ለብዙ ጊዜ እቤቱ አይቀመጥም።

ኢትዮጵያውያን ስደተኞች በአብዛኛው የጥሩ ባህል ተገዥና ድስጥሊን አከባሪ፤ መልካም ጠባይ ያላቸው በመሆናቸው የአሠሪና የሥራ ክብደቱን፤ አሰልችነቱን ችለው ስለሚኖሩ፤ ከሌላው ስደተኛ ሕዝብ ለየት ብለው ይታያሉ። ከአሠሪዎች ባሕርይ አስቸጋሪነት፤ ከሥራው ክብደት የተነሣ ተቀጥሮ መሥራቱን በመተው ያካበቱትን የሥራ ልምድ በመጠቀም በተለያየ የግል ሥራ ላይ ተሰማርተው እየተሯሯጡ ራሳቸውንና ቤተሰባቸውን ለማሻሻል የሚያሳዩት ጥረት ከፍተኛ ነው። ሆኖም አብዛኛው ኢትዮጵያዊ ሥራውን ከጀመረ በኋላ ፈጥኖ ተስፋ ስለሚቆርጥና ትዕግሥት ስለሚያጣ፤ የአካባቢውን የገበያ ውድድር መቋቋም አቅጥሮ ከተሰለፈበት የግል ሥራ በአጭር ጊዜ ውስጥ ይወጣል።

በግል ሥራ ላይ በመቆየት ከፍተኛ የኢኮኖሚ ዕድገት ያሳየ የግል ተወዳዳሪ አበሻ ስደተኛ ቁጥሩ እጅግ አነስተኛ ነው። ይሁን እንጂ ኢትዮጵያዊው ስደተኛ ያገኘውን ጠቃሚ ትምህርትና የሥራ ልምድ፤ እንዲሁም የገንዘብ አቅሙ በፈቀደው መጠን አገሩን በኢኮኖሚ ለመገንባት ያለውን ጉጉት ተግባራዊ ለማድረግ ወደ አገሩ እየተመለሰ የግል ሥራ በማቋቋም ላይ መሆኑ ይነገራል። ኢትዮጵያዊው ስደተኛ አገሩን ለማገልገል ዕድል ባይኖረውም፤ በሌላ በኩል ግን የተገኘውን ሥራ ሠርቶ በመኖር፤ የነበረበትን የስንፍና፤ የኩራት፤ የሰው ጥገኛ ሆኖ የመኖር ዝንባሌውን አርሞ፤ ወጥቶ ወርዶ ለፍቶ ማደርን፤ ከሰዎች ጋር ተቻችሎ በትዕግሥት የመኖር ባህል ማዳበር ችሎአል። ይህም ሁኔታ የሚጠቁመን የሰው አገር ምን ጊዜም የሰው መሆኑን ስደተኛው ኢትዮጵያዊ በሚገባ ለመረዳት መቻሉን ነው።

ምስጋና ቢስ ሥራ

ስለ አሜሪካን አገር የሥራ ዓይነቶችና ባሕርይ ከላይ በአጭር በአጭር የጠቃቀስናቸው ቢሆኑም፤ ከአሰልችነታቸውና ከአድካሚነታቸው አልፎ ተርፎ ለሕይወት መጥፋት የሚዳርጉና ከሰውነት ተራ የሚያሰውጡ እየሆኑ በመምጣታቸው የምንሠራውን አሳጥቶናል። በቅርብ ጊዜ የመጡትና በሙያቸው ፈጥኖ ሥራ ማግኘት ያልቻሉት ወገኖች ልዩ ሙያና ብዙ

ጉልበት በማይጠይቁ፤ በአገሩ ሰዎች በተጠሉ የሥራ ዓይነቶች ላይ ተሰማርተን በመጠነኛ ክፍያ ጊዜውን እንገፋለን። እነኚህ የሥራ ዓይነቶች ክፍያቸው አነስተኛ ከመሆኑም ባሻገር፤ ከደንበኞችና ከገንዘብ ጋር የሚያገናኙ በመሆናቸው ጭቅጭቅ የሞላባቸው፤ ምንም ተደክሞ ቢሠራ ከአሠሪዎችና ከተገልጋዩ ሕዝብ ምስጋና የማያስገኙ በመሆናቸው፤ ኢትዮጵያዊውን ስደተኛ በግል ሥራ ላይ እንዲሰማራ ከሚገፋፉት ምክንያቶች ውስጥ ይመደባሉ። ከዚህ ለመዳን፤ የበለጠ ገቢ ይገኝበታል፤ ትምህርት ቤት ለጀመረ ለጥናት ያመቻል በሚል ግምት ወደ ታክሲ ሥራ የሚሰማራው አበሻ ብዛት ከፍተኛ በመሆኑ በአሁኑ ጊዜ የታክሲ ሥራ «መሸሻ» የሚል የቅጽል ስም ተሰጥቶታል። ከዚህም የተነሣ የታክሲ ሥራ ለመጀመር አስተማማኝ መኪና ካለ፤ አገሩን ካወቁና ለሥራው ብቁ መሆናቸውን የማረጋገጫ ፈተናውን ካለፉ በኋላ ፈቃድ ማግኘቱ ቢቀልም፤ ቁጥር የመቀበሉ ሂደት ግን ከሁሉም በላይ አስቸጋሪ መሆኑ ከብዙዎች ይሰማል።

በተለይ በገንዘብ ተቀባይነት ሥራ፤ የምሽት ፈረቃ ባላቸው የሥራ መደቦች ላይ የሚሠሩ ብዛት ያላቸው ኢትዮጵያውያን፤ በአላቻ ሰዓት ላይ በዘራፊዎች የሚሠሩበትን የድርጅት ገንዘብ የተቀሙ፤ የታፈኑ፤ ሴቶች የተደፈሩ፤ የተደበደቡና ለፖሊስ ይጠቁሙብናል በሚል ሥጋት በቀማኞች እጅ የተገደሉ ወገኖች ቁጥር አያሌ ነው። ይህም በመሆኑ የገንዘብ ያዥነት (የካሸር) ሥራ በአገሬው ሰው እጅግ የተጠላ የሥራ መስክ በመሆኑና ሥራውም በቀላሉ ስለሚገኝ፤ የሰው እጅ አይቶ ከመኖር እየተባለ በዚህ የሥራ መስክ ላይ ብዙዎች ኢትዮጵያውያን ተሰማርተው አየተዳደሩበት ነው። ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ግን የሥራ አጦች ቁጥር መጨመር፤ በዘረፋ ተግባር ላይ የተሰማራው ሌባና ቀማኛ ሰልት መራቀቅ፤ ወንጀለኛው ከቁጥጥር ውጭ መሆን፤ በደንበኞች አገልግሎት፤ በገንዘብ ተቀባይነትና በታክሲ ሥራ ላይ ተሰማርቶ መኖር ለአብዛኛው ኢትዮጵያዊ ስደተኛ ሕይወት መጥፋትና አካለ ስንኩል መሆን ምክንያት ሆኗል። ከዚህም የተነሣ ግማሹ የራስ መጠበቂያ መሣሪያ ታጥቆ ሲሠራ፤ ግማሹ ደግሞ ከመሞት መሰንበት ይሻላል የሚለውን መንገድ መርጦ በደህናው ጊዜ የቋጠረውን ገንዘብ እየተጠቀመ ሌላ ሥራ እስከሚያገኝ ለጊዜው የሚጉላላ እንዳለ ይሰማል።

የክፍያ መጠንና ጊዜ

ሠራተኛው ለሚሰጠው አገልግሎት የሚያገኘው የክፍያ መጠንና የመክፈያ ጊዜ እንደ መሥሪያ ቤቶችና እንደ ድርጅቶች የደሞዝ አከፋፈል ደንብ፤ የገንዘብ አቅምና የሥራ ጠባይ ይለያያል።

አሠሪዎች ለሠራተኞቻቸው ተጨማሪ ጥቅማጥቅም የሚሰጡ፤ ሠራተኛው መሥሪያ ቤቱ ከሚያመርተው የምርት ውጤት የሚደጉም፤ ወይም ሠራተኛው ከደንበኞች ጉርሻ የሚያስጥ የሥራ ጠባይ ካለው ክፍያው ዝቅ ያለ ይሆናል። የሥራ ጠባይ ንጽሕና የሚጎድለውና የጤና ጠንቅ የሚያመጣ ወይም ለአካል ጉዳት የሚዳርግ ከሆነ፤ ክፍያው ከፍ ያለ ነው። የደሞዝ ክፍያ ጊዜ በአብዛኛው በየሳምንቱና በየሁለት ሳምንቱ ሲሆን፤ በወር አንዴ የሚከፍሉ ጥቂት ድርጅቶችም አሉ። ሠራተኛው ለሰጠው ማንኛውም አገልግሎት የሚከፈለው በሕግ ተደንግጎ በወጣው መሠረት ነው። አሠሪው ታክስ እየቆረጠ ለሠራተኛው በቼክ ወይም በጥሬ ገንዘብ ይከፍላል። ከሠራተኛው ደሞዝ ላይ የተቆረጠውን የታክስ ገንዘብ በወቅቱ ለሚመለከተው የመንግሥት መሥሪያ ቤት ገቢ ማድረግ የአሠሪው ኃላፊነት ነው።

ይሁንና በልዩ ልዩ ምክንያት የአገር መኖሪያና የሥራ ፈቃድ የሌላቸው ኢትዮጵያውያን በአብዛኛው በሰዓት የሚያገኙት ክፍያ መንግሥት ተምኖ ካወጣው የደሞዝ እርከን በታች ከመሆኑም በላይ፤ ምንም ዓይነት የሥራ በደል ቢደርስባቸውና በሕጋዊ መንገድ ተቀጥረው ተመሳሳይ ሥራ ለሚሠሩ ሠራተኞች የሚሰጠውን ጥቅማጥቅም ለመጠየቅ አይችሉም።

በገንዘብ ኃይል፣ ወይም ደግሞ በሥራው ዓለም ተፈላጊ የሆነ ልዩ መቶ ሲኖረን ብቻ ነው። በዚህ ምክንያት በትምህርት ቤት በቀሰሙት መቶ ተሰልፈው የሚተዳደሩ ወገኖች ቁጥር እጅግ በጣም አነስተኛ በመሆኑ፣ «በመቶ፣ በትምህርት፣ በቀሰምኩት የሥራ ልምድ ሥራ ካላገኘሁ ተራ ሥራ አልሠራም» ወይም፣ «አገሪ በሥልጣን ላይ የነበርኩ ሰው ይህንን አናሳ ሥራ ስሠራ የሚያውቀኝ ሰው ሲያየኝ ምን ይለኛል?» የሚለውን ምክንያት በመደርደር በእጃችን ያለውን አነስተኛ ገንዘብ እየከሰከሰን ከቆየን በኋላ የምናደርገው ቅጡ ሲጠፋን ራስን ወደሚያዋርድ ደረጃ ዝቅ ብለን በኅብረተሰቡ ዘንድ መታየቱ አግባብ አይመስልም። ስለዚህ ያለፈውን ወርቃማ ጊዜ ወደ ኋላ ዘር እያሉ መመልከቱን ተወት በማድረግ የወደፊቱን ብሩህ ተስፋ ብቻ በአዕምሮ ውስጥ ቀርጾ የተገኘውን ሥራ ጠንክሮ በመሥራት ከፋና ደጉን እንደ አመጣጡ መክቱ፣ በአጭር ታጥቆ፣ የሸሚዝን እጅጌ ጠቅልሉ፣ ሽንጥን ገትሮ፣ የኑሮን ውጣ ውረድ መወጣት የዘወትር ዓላማችን መሆን ይገባል።

በስደት ልንኖርባቸው ያሰብናቸው አገሮች፣ ከአገራችን የኢኮኖሚ ዕድገት ደረጃ በጣም የላቁ ስለሆኑ፣ በእነዚህ አገሮች ውስጥ መኖር ከሆነልን የኑሮ መሻሻል ዕድል እንደሚገኝ መን አካባቢውን መስለን ለማደር እንደምንጥር አዕምሮአችንን አዘጋጅተን ከአገር ወጥተናል። ይህንን ሳንረዳ ከአገራችን ክወጣን፣ ወይም መነሻ ዓላማችንን የዘነጋን ካለን፣ በዕውቀትና በዕድሜ ከበሰሉ፣ የገጠማቸውን ችግር ታግለው ካለፉ ወገኖች ምክር በመቀበል፣ ከስሕተት በመማርና በመታረም አስተማማኝ መረጃ በማግኘት የሚያስገኘው ጥቅም በቀላሉ የሚታይ አይደለም።

አገራችን በነበርንበት ጊዜ አሜሪካንን በሐሳብ አማትረን ስናያት፣ ብዙ ላይደክሙ የሚኖርባት፣ በቀላሉ ገንዘብ ማፍራት የሚቻልባት፣ በነፃ ትምህርት የሚገኝባት አገር ትመስለን ነበር። ውስጥ ገብተን በዓይን እንዳየነውና በተግባር ፈትነን እንደ ተረዳነው፣ ኑሮን አሸንፎ ለመኖር ቀን በብርሃን፣ ሌት በጨለማ፣ በበጋው በሐሩር ተቃጥለን፣ በክረምት በብርድ ተቆራምደን፣ የሰው ፊት ገርፎን፣ ክሊባው፣ ክቀማኛውና ከነፍስ ገዳዩ ጋር ታግለን፣ አዕምሮአችን በዞ፣ መላው ለውነታችን ደንዝዞ፣ ወገባችን

ተቆርጦ፣ የውስጥ እግራችን ተመልጦ እየሠራን ገቢ የምናገኝባት አገር መሆንዋን መገንዘብ ችለናል። በዚህ ሁኔታ የምናገኘውን ገንዘብ በቁጠባና በዘዴ እየተጠቀምን የግል የኑሮ ፍላጎታችንን አሟልተን፣ ከነገ ወዲያን አሻግረን እያየን መኖር ይጠበቅብናል።

ይህን በተመለከተ፣ በአሜሪካን አገር በመኖር የአገራችንንና የአሜሪካንን ኑሮ ማመዛዘን የቻሉ ሁለት ኢትዮጵያውያን የተለዋወጡትን ቃል እንመልከት፡-

ሁለቱ ወገኖች ድንገት መገገድ ላይ ተገኝተና የተለመደውን ሰላምታ ከተለዋወጡ በኋላ አንደኛው፣ «የአሜሪካንን ኑሮ እንዴት አገኘኸው?» ብሎ ይጠይቀዋል። ሁለተኛው፣ «ኑሮ ጥሩ ነው፣ ጥሩነቱ ግን ለምናርባት አገርና አገር ቤት ላሉት ዘመዶቹ ነው» በማለት መለሰለት። ይህንን ሲናገር፣ ጥሩነቱ ድንግል ጉልበቱን ለማፈሰሳት አሜሪካንና አገር ቤት የእኔን እጅ ጠብቀው ለሚኖሩ ዘመዶቹ ነው እንጂ የአሜሪካን ኑሮ ምኑም አልተመቸኝም ማለቱ ነው።

በየላምንቱ፣ በየሁለት ላምንቱና በየወሩ በቼክ ወይም በጥሬ ገንዘብ የምናገኘው ደሞዝ፣ ለጊዜው ብዙ እየመሰለን ገበያ ስንወጣ ለመግዛት የማንቃጣውና የማንመኘው የዕቃ ዓይነት የለም። ይሁን እንጂ፣ ቼኩ አንዴ ተመንዝሮ የተለያዩ ክፍያዎችን መፈጸም ስንጀምር፣ ያሁሉ በእጃችን የገባ ገንዘብ ውኃ ውስጥ እንደ ገባ ድርቆሽ መሸሽ ሲል እንመለከታለን። ከዋና ዋናዎቹ ክፍያዎች በኋላ ቀሪውን ገንዘብ ምን ላይ እንዳዋልነው የምናስታውስ ጥቂተኞችን ነን። ይህን ከመሰለው የኑሮ ዘዴ ራሳችንን ተቆጣጠርን በበጀት ለመኖር ገቢያችንንና ወጪያችንን የሚያሳይ ዝርዝር በማዘጋጀት፣ ለመግዛት የምንፈልገውን የዕቃ ዝርዝር ቅደም ተከተል በጽሑፍ በማስፈር፣ ወጪያችን ከገቢያችን በልጦ ከተገኘ ለነገ በማሰብ ባንክ ያስቀመጥነውን ገንዘብ እንዳንነካ፣ ክሬዲት ወይም ዴቢት ካርድ እንዳንጠቀም፣ የዱቤ ሰነድ እንዳንፈርም ራሳችንን በጥብቅ ካለተቆጣጠርን በቀር ሠርተን በምናፈራው መጠነኛ የገንዘብ አቅም እንደ ልብ መኖር አስቸጋሪ መሆኑ አይቀረ ነው።

ኑሮን በዘዴ ይዞ በበጀት እየተመሩ መኖር የአገሩ የአኗኗር ዘዴ አንዱ አካል ነው። የበለጸጉ አገሮች ለኑሮ ማሸነፊያ በመሣሪያነት የሚጠቀሙበት ሌላው ዘዴ ለሕዝቡ መረጃዎችን በየሰዓቱ ማሰራጨት ነው። ይህም በመሆኑ በመረጃዎች አማካይነት የሕዝቡን ኑሮ የመምራትና የመቆጣጠር ሥውር የሆነ ኃይል አላቸው። ይህን በመሰለው ኅብረተሰብ ውስጥ የምንኖር አስከ ሆንን ድረስ፤ ከልዩ ልዩ አቅጣጫ መረጃዎችን ትዕግሥት በተሞላበት ዘዴ መሰብሰብና በአግባቡ እየተነተኑ መጠቀም ለኑሮአችን እገዛ ከማድረግ አልፎ ጊዜንና ጉለበትን ይቆጥባል። በተጨማሪም ባለን የገቢ ምንጭ ፍላጎታችንን አሟልተን ለመኖር ሁኔታዎች እንዲመቻቹልንም ያደርጋል።

መረጃዎችን ማግኛ የተለያዩ መንገዶች እንዳሉ ቢታወቅም፤ ከሰዎች ጋር ግንኙነት መፍጠር፤ ማንበብ፤ እህ እያሉ መስማትና ማየት የታወቁ የመረጃ ማጠናቀሪያ ዘዴዎች ናቸው። ሰው አጥፊም አልሟም መሆኑን ብና ወቅም፤ ምንም ቢሆን ያገር ልጅ ለክፉ አሳልፎ ስለማይሰጥ፤ የምንፈልገውን ነገር ለማግኘት ይሉኝታ ሳይዘን ወገኖች እገዛ እንዲያደርጉልን መጠየቅና የምንፈልገውን መረጃ (ኢንፎርሜሽን) ለማግኘት ጥረት ማድረግ አለብን። በሌላ በኩል ደግሞ በትንሹም በትልቁም ነገር ሰው በማሰልፍት ጥላቻ እንዳናተርፍ ጥንቃቄ ማድረግን መዘንጋት የለብንም።

በአንዳንድ ውል በሌላቸው ምክንያቶች እያሳበቡ የሳንቲም ቅንሰናሾችን በመልስነት የማይቀበሉ፤ ከተቀበሉም በየቦታው የሚበትኑ የአገሪቱን ዜጎች እንመለከታለን። ዋጋ የላቸውም ከሚለው ልማዳዊ አነጋገርና አመለካከት አኳያ ይሆናል አንጂ፤ የሳንቲም ምንዛሪዎች ዋጋ ያላቸው መሆኑን አጥተውት እንዳልሆነ የምንርዳው፤ ከእጃቸው ገንዘብ ሲያጥር የናቁትን ሽርፍሬ ሳንቲሞች ከያዩበት ሰበሰበው የሚፈልጉትን ዕቃ ለመግዛት ወደ መደብር እንደሚሄዱ ስናይ ነው። ይሁንና እኛም የእነዚህን ግለሰቦች የገንዘብ አጠቃቀም ዘዴ በመከተል አንዳንድ አጉል ተግባራቸውን እየተከተልን ራሳችንን በኢኮኖሚ ስንገዳ እንታያለን።

በአገራችንም ቢሆን አናሳ ሳንቲሞችን እምብዛም በገበያ ላይ አንጠቀምባቸውም። ይህንን የመሰለ የገንዘብ አጠቃቀም ልምድ ይዘን ሳንቲሞች ዋጋ በሚሰጣቸው አገር የለመድነውን ጉጂ አስተሳሰብ ተግባራዊ

ለማድረግ መሞከር ራሳችንን ከአካባቢው ጋር አለማዋሐዳችንን በቀጥታ ይጠቁማል። «ገንዘብ አክባሪዋን ትወዳለች» እንደ ተባለው፤ ሳንቲሞች እጃችን ውስጥ ሲገቡ ሳንንቃቸው እያጠራቀምን ተንከባክበን በመያዝ ብንጠቀምባቸው፤ ወይም ባንክ ብናስገባቸው ወለድ በማስገኘት ተጨማሪ ገንዘብና ጥቅም እንደሚያስገኙልን ማወቅ አለብን።

የፈረንጅ አገር የአኗኗር ዘዴ ከእኛ አገር የኑሮ ብልሃት ጋር ፍጹም የማይገናኝና የማይጣጣም ነው። የፈረንጅን አገር የኑሮ አካሄድ ባለመ ገንዘባችን የተገለገልንባቸው ዕቃዎች ዋጋ የማያወጡ እየመሰለን እንጥላቸዋለን፤ ወይም ዋጋ ቢስ አድርገን እንቆጥራቸዋለን። የአገሩ ሕዝብ ግን ያገለገሉ ዕቃዎችን አጻዳድቶ በአነስተኛ ዋጋ ለመሸጥ ገበያ ያወጣል። እኛ ግን ሰው ይታዘበናል ከሚለው ልማዳዊ አመለካከት አለመላቀቃችን አንዳንድ ጥቅም ማግኛ ዘዴዎችን እንዳንጠቀም እንቅፋት ሆኖብናል። ለምሳሌ፤ ብዙዎቻችን የምንጠቀምባቸው የሥራ ልብሶችና ጫማዎች ከምንሠራበት ኩባንያ በነፃ የምናገኛቸው በመሆናቸው፤ በየጊዜው የምንገዛቸውን አዳዲስ ልብሶችና ጫማዎች ብዙም አንጠቀምባቸውም። ይህም በመሆኑ በአየር ጠባይ፤ በሰውነታችን ላይ በሚፈጠረው ለውጥ፤ ከመታጠብ ብዛት እየጠበቡ፤ ቀለማቸው እየወየበና እያጠሩ ይሄዳሉ። አንዳንድ የተጠቀምንባቸው ዕቃዎችም ቀለማቸው ተለውጦና ተጋጣጠው ሰናዶቸው የአገልግሎት ጊዜአቸውን ጨርሰዋል በሚል ግምት አንሥተን እንጥላቸዋለን። እንደ አገራው ሰው ያገለገሉ ዕቃዎችን አጻዳድተን ለሽያጭ ብናቀርባቸው፤ ወይም ሰባስበን ለአንዱ ሰብአዊ አገልግሎት ሰጭ ድርጅት በዋጋ አስተምንን ብንለግስና ደረሰኝ ብንቀበል፤ በዓመቱ መጨረሻ ላይ ገቢና ወጪያችንን ለአገር ውስጥ ገቢ መሥሪያ ቤት (አይ.አር.ኤስ) አስታውቀን ብናስመዘግብ (ክረዲት) ነጥብ ያስጠናል።

የገበያ መደብሮችን ለመገባቸው ሲታቀድ የሚገዙ የዕቃ ዓይነቶችን ዝርዝር በጽሑፍ አዘጋጅቶ መያዝ በአገራችን ያልተለመደ የግብይት ሥርዓት በመሆኑ፤ ይህንኑ የአገበያየት ባህል በሠለጠነው ዓለም መጠቀማችን፤ ለመግዛት ያሰብነውን ዕቃ እንድንረሳ፤ የፈለግነውን አግኝተን ከገዛንም በኋላ ገንዘብ በእጃችን ላይ ከተረፈ ዓይኖችን ያረፈበትን ዕቃ እንድንሸምት ያደርገናል። በቅድሚያ የሚገዙ ዕቃዎች ዝርዝር አዘጋጅተን

ወደ ገበያ ከወጣን ግን፤ በበጀት እንድንመራና ዓይናችን ያረፈበትን ሁሉ እንዳንገዛ ይረዳናል። ስለዚህ ይህን ከመሰለው ስሕተት ለመቆጠብ ወደ ገበያ ከመውጣታችን በፊት የምንገዛቸውን የዕቃ ዓይነቶች ለይተንና ዝርዝር አዘጋጅተን የመገባየት ልምድ ብናዳብር፤ ካልታሰበ ወጪ አድኖን የአገሩንና የአካባቢውን የአኗኗር ሁኔታ ለመለማመድ ያስችለናል።

ዕቃ አምራቾች፣ ጅምላ ሻጮችና ቸርቻሪ ነጋዴዎች ለሽያጭ ያከማቹትን ምርት ለሕዝብ በማስተዋወቅ በትርፍ ለመሸጥ በየአካባቢውና በየስፍራው የማይበትኑት ወረቀት፣ የማይደልቁት ነጋሪት፣ የማይጠቀሙበት ስልት የለም። ተጠቃሚውም የዕቃዎችን ዓይነት፣ ጥራትና ዋጋ ሳያወዳድር ወደ ሱቆች በመሄድ አሉ የተባሉ ዕቃዎችን ሻጮቹ በተመኑት ዋጋ በአመኔታ ይገዛል። ነጋዴ የተባለ ሁሉ ዕቃውን በተመጣጣኝ ዋጋ አይሸጥም ባንልም፤ አብዛኛዎቹ ነጋዴዎች ትርፍ ለማጋበስ ሲሉ በሚከተሉት የንግድ ስልት ዋናው ዓላማቸው ተጠቃሚውን አግባብተው ዕቃቸውን መቸብቸብ ነው። በመሆኑም ነጋዴ ያስተጋባውን ማስታወቂያ ተከትለን ወደ ሱቆች በመሄድ ዕቃ ለመግዛት ከመወሰናችን በፊት፣ የምንፈልገውን የዕቃ ዓይነት ለይተን ማወቅ፣ የዋጋ አሰሳ ማድረግ፣ ነጋዴዎች ገበያተኛውን ለማግባባት የሚጠቀሙባቸውን ቃላት መረዳትና በተቻለ መጠን የርካሽ ሽያጭ ወቅቶችን መጠቀም ከብዝሃነት ያድነናል።

በዓላትን በማስደገፍ ከቅርብ ወዳጅ ዘመድ ጋር መገናኘት፣ ድግስና ፓርቲ አዘጋጅቶ መደሰት በማንኛውም አገር ማኅበራዊ ኑሮ ውስጥ ያለ፣ የነበረና ወደፊትም የሚቀጥል ባህል ነው። በዚህን ጊዜ ወደ ተጋባዝነት ድግስ ወይም ፓርቲ ለብሰን ስለምንሄደው የልብስ ዓይነት ማሰላሰል፣ ያልታሰበ ወጪ ከሚያስከትልብን የበጀት ጠንቅ አንዱ ነው። በሌላ በኩል ደግሞ «የድግስ ትንሽ የለውም» እንደሚባለው፣ ድግስ ለማዘጋጀት ስናቅድ በተስተናገድንባቸው ድግስ ቤቶች የተደረገልንን የመስተንግዶ ዓይነት፣ አቀራረብና አለባበስ ማስታወሳችን አይቀርም። ይህም በመሆኑ የእኛ ድግስ ከሌላው በተሻለ መልክ ተዘጋጅቶና ተቀባብሮ እንዲታይ የተቻለንን ሁሉ ለማሟላት የምናደርገው ጥረት ሳናስበው ከተመነው በጀት ውጭ ገንዘብ እንድናወጣ ያስገድደናል። በመሠረቱ የምንጋብዛቸው ሰዎች የቅርብ

ጓደኞቻችንና ጎረቤቶች ስለሆኑ፣ በኑሮ ደረጃ ብዙም እንደማንበላለጥ እያወቅን ድግሳችንን ከሰው ሁሉ አስበልጠን ለመደገስ መሞከርና ለብሰን ስለምንታይበት ልብስ መጨነቅ ራስን አለማወቅ ነው። ስለዚህ የምንደግሰው ድግስ ከፍተኛ ወጪ ውስጥ እንዳያስገባን የሚጠሩትን እንግዶች ቁጥር መወሰን፣ በተቻለ መጠን ድግሱን በተቆረጠለት በጀት በቁጠባ ማዘጋጀት፣ ያለንን ልብስ በቀለም አመሳሰለን ለብሰን መገኘት ሌላው የወጪ መቆጠቢያ ዘዴ ነው።

የሒሳብ መጠየቂያ ቢሎች (ሰነድ) በየወሩ ሲደርሱን፣ አገልግሎታቸው እንዳይቋረጥብን ወዲያው ከፍለን ከዕዳ ነፃ ለመሆን እንጥራለን እንጂ የተጠየቅነው የገንዘብ መጠን ከተሰጠን አገልግሎት ጋር መመጣጠኑን የምናመሳክር ጥቂቶች ነን። የተጠየቁትን ክፍያ በወቅቱ ማጠናቀቅ የአገሩ አኗኗር የሚጠይቀው ግዴታ ከመሆን አልፎ ስመ ጥሩ ደንበኛ ለመባልና ከቅጣት ለመዳንም ይረዳል። ወደ ደንበኞች የሚላኩ ጽሑፎችና የሒሳብ ማስከፊያ ቢሎች (ሰነዶች) በአፋጣኝ ተዘጋጅተው ለደንበኞች በወቅቱ እንዲደርሱ የሚደረጉት በሰው ኃይል እየታዘዙ በሚሠሩ ዘመናዊ ኮምፒውተሮች በመሆኑ፣ እንከን የለባቸውም ለማለት አያስደ ፍርም። ለሒሳብ ክፍያ መጠየቂያ ሰነዶች ትኩረት መስጠት የምንጀምረው የገንዘብ መጠን ከፍ ሲል እንጂ ዝርዝር ጉዳይ ውስጥ ገብተን ሒሳቡ እንዴት እንደተሰላ የመመልከት ልምዱም፣ ጊዜውም፣ ትዕግሥቱም የለንም። ከተገቢው ውጪ ወደ ሆነ ክፍያ ውስጥ ላለመግባት አስቀድመን ባጠቃቀም ላይ ጥንቃቄ ማድረግ፣ ከዚያም የክፍያ መጠየቂያ ሰነዶች ሲደርሱን ቸኩለን አለመክፈል፣ የተጠየቀው የክፍያ መጠን በዝቶ ከተገኘም ከመክፈላችን በፊት ከፍያውን ከቀድሞ ደረሰኞች ጋር ማመሳከር ከፍተኛ ጠቀሜታ አለው።

በአሜሪካን አገር የገቢያችንን ከፍተኛውን ድርሻ የሚወስደው የቤት ኪራይ፣ የምግብና የኢንሹራንስ ወጪ ነው። የአብዛኛው ኢትዮጵያዊ ገቢ አነስተኛ በመሆኑ ኑሮን በዘዴ ለመቋቋም የጋርዮሽ ኑሮ እንደሚጠቅም ብናውቀውም ባናውቅም፣ ከአገራችን እንደ መጣን ከሰው ጋር ተዳብለን በመኖር አይተን የማናውቀውን ማኅበራዊ ኑሮ ሳንዘጋጅበት ስለምንያ ያዘው፣ የሰው ባሕርይ ማረቁ እያንገሸገሸን ጎጆ ለመውጣት እንገደዳለን። የደባል ኑሮ በምንኖርበት ጊዜም ከዘመድና ከቅርብ ጓደኛ ጋር እስከ መቀያየም

እንደርሳለን። «ሁለት የወደደ አንዱን ላያገኝ ሄደ» እንደ ተባለው፤ ኢኮኖሚው የሚጠይቀውን ፍላጎት ተቋቁሞ፤ ጥሪት አጠራቅሞ ለመኖር ቀበቶን ጠበቅ፤ ምራቅን ዋጥ፤ ፍላጎትን ቂንጠጥ አድርጎ ካልተኖረ በቀር፤ ሁል ጊዜ ተዝናንቶ ተቀማጭ ገንዘብ ይኖረኛል ብሎ ማሰብ ከንቱ ምኞት ነው። አንዳንድ ለማሳበራዊ ኑሮ ጠንቅ የሚሆኑ ምክንያቶች ይኖሩት እንደ ሆነ እንጂ የጋርዮሽ ኑሮ ወጪን ለመቀነስ ከሚረዱ የኑሮ ዘዴዎች አንዱ ነው። በቅንጅት፤ በትዕግሥት፤ ጊዜን መሥዋዕት በማድረግ፤ ግጭትን በመቀነስ፤ በጋራ የተገዙ ዕቃዎችን ኃላፊነት በሚሰማው ሥርዓት በመጠቀም በመተላለፍ በመተጋገዝ መኖር ይቻላል። ለምሳሌ፤ ለምግብ የሚወጣውን ወጪ ለመቀነስ እቤት ውስጥ እያዘጋጁ በመመገብ፤ የጤና፤ የተሽከርካሪዎችንና የቤት ኢንሹራንስ ወጪዎችን መጠነኛ ለማድረግ ከባንዶችን በማማረጥና ለእኛ በየወሩ የሚከፈለውን ክፍያ ከፍ እንዲል በመዋዋል ገንዘብ ማጠራቀም ይቻላል።

ተስማሚ የሆነ ደባል ለማግኘት ሰው ማወቅን፤ ጊዜና ትዕግሥትን ይጠይቃል። ይህንን ሁሉ ፈጽመን የሚሰማንን ሰው ካጋጠመን፤ ወጪአችንን በጋራ ሽፍንን መኖር እንችላለን። በሥራ ደክመን ወደ ቤት ስንመለስ ከደባላችን ጋር ከፋውንና ደጉን በመጋራት ሐሳብ መለዋጠም ለአዕምሮ ዕረፍትን ይሰጣል። እንዲሁም በሥራ የዛለ ሰውነታችንን አሳርፈን ለሚቀጥለው የሥራ ውሎ ብቃታችንን ገንብተን መገኘት ራሱን የቻለ ዕድሜ ቀጥል የኑሮ ዘዴ ነው። የዚህ ዓይነት የሰከነ ሕይወት የወደፊት ኑሮአችንን ለማሻሻል የሚያስችል ቅርስ እንድናፈራ ያደርገናል። ይሁንና ይህንን ዓላማችንን ከግቡ ለማድረስ የምንችለው ከደባላችን ጋር ጽኑ ስምምነት ሲኖረና በቤታችን ውስጥ ሰላም ሲሰፍን ብቻ ነው። ከአገሩ ሕዝብ በተማርነው የሽፋን ፈገግታ የውስጣችንን ለመደበቅ ብንጥርም፤ በአንድ አጋጣሚ ስሜታችን ገንፍሎ ያልታሰበ ግጭት መፈጠሩ አይቀርም። አስመስሎ መኖርን የተማርነው ከአገራችን ወጥተን ራሳችንን ማስተዳደር ከጀመርንበት ጊዜ በኋላ በመሆኑ፤ ከአንገት በላይ የሆነ ፈገግታ አሳይቶ ደስተኛ መስሎ ለመኖር እስከንለምድ ድረስ በሥራችን ላይ ችግር የደረሰብን ወገኖች እንኖራለን። ስለዚህ በውጭም ሆነ በቤት ውስጥ ሰላም እንዲኖረን በሙያ፤ በዕድሜ፤ በገቢ ምንጭ፤ በሃይማኖትና በባሕርይ ተስማሚ ደባል ማግኘቱ ወላኝ ነው።

ተቀባይነት ያለው መስፈርት የሚያሟላ ደባል ማግኘት በጣም ስለሚቸግር፤ ከምርጫ ማጣትና ከመቸገር የተነሣ ኑሮን አሸንፎ ለመኖር ስንል ጠባቂን ከማናውቀው ሰው ጋር ተዳብለን መኖር እንገደዳለን። ሆኖም በዚህ ዓይነት ለብዙ ጊዜ የዘለቁ ወገኖች በቁጥር ጥቂት ናቸው። ከማይሆን ሰው ጋር ገጥመው ዝርፊያ የደረሰባቸው፤ የተዳብሎ ኑሮ ችግር የገረፋቸው ብዙ ናቸው። ከደባል ጋር መኖርን እርም ብለው በመተው ድንገት ተነሥተው ትዳር የመሠረቱና ከገቢያቸው ጋር የማይመጣጠን የቤት ኪራይ እየከፈሉ በጭንቀት የሚኖሩ በርካታ ናቸው። ፈላጊና ተፈላጊ ከተገጣጠሙ ግን በአካባቢና በቤት ኪራይ አመራረጥ ጉዳይ ላይ መረባረቡ ስሕተትን ለመቀነስ ይረዳል። ጸጥታ የሰፈነበት ስፍራ የቤት ኪራይ ለማግኘት በጓደኛና በዘመድ አዝማድ በኩል ማፈላለግና ማጠያየቅ እንዲሁም ወደ ቤት አከራዮች ጽሕፈት ቤት መመላለስ የተለመደ ቢሆንም፤ ከላይ በተጠቀሱት ዘዴዎች ላይ ብቻ ማተኮሩ በቂ ስላልሆነ፤ ሌሎች አማራጭ መንገዶችንም መቃኘቱ ለአካባቢ፤ ለዋጋና ለሕንፃ አቀማመጥ አሰሳና ምርጫ ሰፊ ዕድል ይሰጣል።

ያገኘነው የኪራይ ቤት ለመኖሪያ ምቹ መሆኑን ለማጣራት እንዲረዳን፤ የቅድሚያ ክፍያ ከመፈጸማችን በፊት አካባቢው ጸጥታው የተረጋጋ መሆኑን ለማየት ወደ ላምንቱ መጨረሻ ቀኖች ላይ በተለያዩ ሰዓቶች አያንጥበቡ መቃኘት፤ ሁኔታውን ከግለሰቦችና ከጽሑፎች ካገኘነው መረጃ ጋር ለማመዛዘንና ተስማሚነቱን ለማረጋገጥ ያስችለናል። «የመጀመሪያ እይታ የዘለቂታ ትዝታ ያተርፋል» እንደሚባለው፤ የቤት ጉዳይ ለማስጨረስ ወደ ቤት አከራዮች ጽሕፈት ቤት በሚኪድበት ጊዜ ጥሩ ልብስ ቀይሮ፤ አቀራረብን አሳምሮ አከራዮች ፊት መቅረብ መልካም ግምት ያሰጣል። ያለበለዚያ ግን ጥሩ ገቢ፤ ጥሩ የዕዳ ከፋይ ስም ያለን ለመሆናችን በቂ ማስረጃ ብናቀርብም፤ በአለባበሳችን ደረጃ ገምግመው ጥያቄአችንን ውድቅ የሚያደርጉ የቤት አከራዮች መኖራቸውን መዘንጋት የለብንም።

ቤት ለመከራየት የሚያበቁትን መጠይቆች አሟልተን ከተገኘን፤ አከራዮች ቤቱን በአፋጣኝ እንድንረከባቸው በቤቱ ውስጥ ያሉት ቋሚ ዕቃዎች በትክክል እንደሚሠሩ አድርገው መናገራቸው የተለመደ ነገር ነው። ማራኪ በሆኑ የማሻሻሚያ ቃላት እያግባቡ በማስተናገድ ኮንትራቱን እንድንፈርም ሊያጣድፉን መከራ ማድረጋቸውም አይቀርም። ይህ

በሚሆንበት ጊዜ ውለታውን ረጋ ብሎ በሚገባ ገረፍ ገረፍ እያደረጉ ማንበቡ፤ ወይም አስነብሶ መረዳቱ፤ በቤቱ ውስጥ ያሉትንና የጎደሉትን የመገልገያ ዕቃዎች ለመለየትና በትክክል መሥራታቸውን ለማረጋገጥ ይረዳል። በተለያዩ ምክንያቶች ቤቱን ለመልቀቅ በምንፈልግበት ጊዜ አንዳንድ አለመግባባቶች እንዳይገጥሙን፤ መያዣ የከፈልነውንም ተቀማጭ ገንዘብ ሙሉ በሙሉ ለማስመለስ በቅድሚያ የምናደርገው ጥንቃቄ እገዛ ያደርጋልናል።

የቤት ኪራይ ውለታ ወይም ኮንትራት ባሳይን ቁጥር፤ በየወሩ የሚከፈለውንም ኪራይ መዘንጋት የለብንም። የእኛ ላልሆነ ንብረት በየወሩ ከፍተኛ ገንዘብ መክፈሉ የኋላ ኋላ እየቆጨን መሄዱ ስለማይቀር፤ ለኪራይ ቤት እየገፈገፉ ከመኖር ቤት ገዝቶ በየወሩ የሚከፈለውን ገንዘብ፤ የባንክ ክፍያ (ሞርጊጅ) ላይ ማዋል ውሎ አድሮ ባለንብረት ስለሚያደርገን፤ በቤት ኪራይ ብዙ ጊዜ መቆየትን ከረጅም ጊዜ ዕቅዳችን ውስጥ ማስወጣት አለብን። አስተማማኝ ሥራና ደህና ገቢ ኖሮን ቤት መግዛት የማንፈልግ ከሆነ ደግሞ፤ ካለደባል ቤት ተከራይቶ መኖሩ ተዳብሎ በመኖር ከሚደርስብን የማገበራዊ ኑሮ ችግር ነፃ ያደርገናል።

ጥቃቅን ወጪዎች የሚያመጡት ጉዳት እውቅና ባለማግኘቱና እነዚህንም ወጪዎች በመናቅ እየመዘገብን ስለማንቆጣጠራቸው በየቀኑ ምን ያህል ክፍያ እንደሚያስከትሉብን አናውቀውም። እነዚህን ወጪዎች የምንሸፍነው ለመጠበቂያ ብለን በኪሳችን ከያዝነው ገንዘብ ላይ በመሆኑ፤ ሳይታሰብ ኪሳችንን እያራቁቱ በእጃችን ላይ የገንዘብ እጥረት ይፈጥሩብናል። ጥቃቅን የሚባሉ ወጪዎች የለየላቸው የበጀት ጠንቅ መሆናቸውን በቀላሉ ማረጋገጥ ይቻላል። ለምሳሌ በየቀኑ፤ ለጋዜጣ፤ ለቡናና ሻይ፤ ለስልክ መደወያ፤ ለፖስታ መላኪያ፤ ለሊጃራ፤ ለጽዳት፤ ለሲኒማ፤ ለመዝናኛ፤ እንዲሁም በድንገት ለምናገኘው እንግዳ ማስተናገጃ የምናወጣውን ወጪ መዝግብን ብንይዘው መጠኑን ማመን ያስቸግራል። ጥቃቅን ወጪዎች መኖራቸውን ብናውቅም፤ እንደ ወጪ ስለማንቆጥራቸው የኪስ ገንዘባችንን አራቁተው ለራስ መጠበቂያ ባንክ ውስጥ ያስቀመጥነውን እንድናወጣ ወይም

በከፊዲት ካርድ እንድንጠቀም እስከ ማስገደድ የሚደርሱበት ጊዜ አለ። እነኝህን የመሳሰሉ ጥቃቅን ወጪዎች እውቅና ያላገኙ የበጀት ጠር መሆናቸውን ተረድተን፤ ሳንንቃቸው በጀት ቆርጠን ብንይዝላቸው፤ የወጪ አያያዛችን ሥርዓት ያለው ከመሆኑም በላይ፤ በድንገት የገንዘብ እጥረት እንዳይደርስብን መቆጣጠሪያም ይሆናል።

ከጥቃቅን ወጪዎች ጋር ግንኙነት ያላቸውና በበጀት አናጊነት ቀጥተኛ ሚና አላቸው ተብለው ትኩረት ሊሰጣቸው የሚገባቸው፤ የደሞዝ ጭማሪና በየቀኑ ለደንበኞች ከምንሰጠው አገልግሎት የምናገኛቸው የገንዘብ ጉርሻዎች ወይም ቲፕስ ናቸው። ከምንሠራበት ድርጅት አልፎ አልፎ የደምወዝ ጭማሪ የሚሰጠን በአገሩ ላይ ለደረሰው የኑሮ ውድነት መደጎሚያ እንዲሆን እንጂ በመደበኛው ገቢያችን ላይ የጉላ ለውጥ ያሳያል ተብሎ አይደለም። የሥራ ጠባያችን ጉርሻ የሚያሰጠን፤ ለሥራችን የሚከፈለን ደሞዝ መንግሥት ተምኖ ካወጣው የክፍያ እርከን በታች በመሆኑ ነው። ጉርሻ በእጃችን ላይ ገንዘብ እንዲኖር ከፍተኛ አስተዋጽኦ ማድረጉን ባንክድም፤ መጠኑ ከፍና ዝቅ እያለ ስለሚዋዥቅ ጉርሻን እንደ መደበኛ ገቢ ቆጥሮ ከፍተኛ የወጪ መሸፈኛ በጀት ውስጥ የማስገባት ትርፋ በስሕተት ስሌት እየተመሩ ጭንቀት ማትረፍ ነው። የተወሰነ ደሞዝ የምናገኝ ከሆነ ግን፤ በአንዳንድ ምክንያት መጠኑ አሥር በመቶ ከፍና ዝቅ እያለ የሚከፈለን ቢሆንም፤ ችክ ጠብቀን ስለምንኖርና በመጠነኛ ገቢ የመተዳደር ልምድ እንድናዳብር ስለሚረዳን እጥረቱ ይህን ያህል ጉልቶ ላይሰማን ይችላል። ስለዚህ የደሞዝ ጭማሪና ጉርሻ የኑሮ ማካካሻና የገቢ ጉድለትን ማሟያ እንጂ ተጨማሪ የገቢ ምንጭ ስላልሆነ በወደፊት የኑሮ ዕቅድ ውስጥ መግባት የለበትም።

«በልቶ የማይበርደው የሰው ነገር (ገንዘብ) የማይከብደው» የሚባለው የአባቶች አነጋገር የአገራችንን ባለመደብሮችና ባለኪዎስቶች በዓይነ ሕሊና እንድናስታውሳቸው ይጋብዘናል። የእኛ አገር ነጋዴዎች እንደ ሠለጠኑት አገሮች ዕቃቸውን በዱቤ ለመሸጥ የሚጥሩት ወደ ሱቃቸው ለመጣው ደንበኛ ሁሉ ሳይሆን፤ በቅርብ ለሚያውቁት፤ ለጉረቤቶቻቸውና እምነት

ለሚጥሉባቸው ግለሰቦች በመሆኑ ዕዳውን የማይከፍል ደንበኛ ቁጥር ጥቂት ነው። ይሁን እንጂ የሰው ገንዘብ በልቶ ዕዳው ሳይከበደው አልከፍል ባይ የደንበኛ ቁጥር እየበዛ ከሄደባቸው፤ «ዱቤ ክልከል ነው»፤ «ዱቤ ደንበኛን ያርቃለ» ወይም «ዛሬ እጅ በጅ ነገ በዱቤ» የሚል የጎሳ ጽሑፍ ገበያተኛው በቀላሉ ሊመለከተው በሚችለው ግድግዳ ላይ ለጥፈው ዱቤ በላተኛውን ደንበኛ የሚያርቁበትን ዘዴ ፈጥረዋል።

በአሜሪካን አገር ደግሞ በዱቤ ዕቃ ገዝተው ዕዳቸውን ያልከፈሉትን ደንበኞች ስም ዝርዝር በኮምፒውተር መዝግብው በአገሪቱ በሙሉ ስለሚያሰራጩት፤ ዱቤ ያለበት ደንበኛ ለመግዛት ሲጠይቅ የሕይወት ታሪኩን ለማወቅ ጊዜ አይወስድባቸውም። ሽማግሌ የፈለገው ዕቃ ሊሸጥለት እንደማይቻል ተነግሮት ሳይገዛ ይመለሳል፤ ወይም ከፍተኛ የሆነ የመቶኛ ስሌት ወለድ እየከፈለ ዕዳውን እንደሚወጣው ተነግሮት ከተሰማሳ ሰነድ አስፈርመው የመረጠውን ዕቃ እንዲገዛ ይደረጋል። ዕዳውን በወቅቱ መክፈል ካልቻለ፤ ጥቂት ወራት ተጠብቆና በጽሑፍ ተመክሮ ተጨባጭ እርምጃ መውሰድ ካልቻለ፤ በውዴታም ሆነ በግዴታ የገዛውን ዕቃ በነበረበት ሁኔታ እንዲመልስ ይጠየቃል። በዚህ ምክንያት በዱቤ ዕቃ የመሸጡ ንግድ ቀንሶ የነጋዴዎች ገቢ እያሸቆለቆለ መሄዱ ለነጋዴዎች መክሰር ምክንያት ሆኖአል። ከዚህ የተነሣ የወደቀውን ንግድ እንዲያንሰራራ ለማድረግ ዕዳ በላተኛው ደንበኛ ወደ ሱቃቸው ሲመጣ ዕቃ እንዳይገዛ ከመክልከል ይልቅ ከፍተኛ የወለድ ታሪፍ ባለው ዋጋ መሸጡ እንደ አንድ የገበያ መሳቢያ ስልት ተቆጥሮአል። በአሁኑ ጊዜ ብልሹ የክረዲት ታሪክ ያላቸው ደንበኞች ተፈላጊነታቸው እየጨመረ መጥቷል። የዕዳ በላተኞችን ተፈላጊነት ለማሳመን በእነርሱ ላይ ያተኮረ የገበያ መሳቢያ ማስታወቂያዎች በልዩ በልዩ ጽሑፎች አማካይነት መታወጅ ከጀመረ ቆይቷል። እነዚህ ዕዳ የማይከብዳቸው ግለሰቦችም ደረታቸውን ነፍተው ወደ እነዚህ መደብሮች በመሄድ የፈለጉትን ዕቃ እየገዙና ዘላለም ዕዳ እየገፈገፉ ነፍሰታቸውን ከአካባቢው ነዋሪ ጋር እያመሳሰሉ ለመኖር መብቃታቸው ከብዙ አቅጣጫ ስለ ተረጋገጠ፤ በዱቤ ሸመታ መልካም ስም ያለው ደንበኛ ቁጥር እያነሰ እንደሚሄድ አዝማሚያው ይጠቁማል።

ዕዳ ከሚዳ

የጥሬ ገንዘብ ብድር ወለድ መጠኑ ከፍተኛ በመሆኑ፤ ደንበኞች ጥሬ ገንዘብ እንዲበደሩ የአራጣ አበዳሪዎች ፍላጎት ነው። ሆኖም ደንበኞች የወለዱን ክፍያ በመፍራት ከጥሬ ገንዘብ ብድር ይልቅ ከሬዲት ካርዱን ይመርጣሉ። በዚህ ምክንያት የክሬዲት ካርድ ነጋዴዎች ቁጥር ከዕለት ወደ ዕለት እየጨመረ ሄዷል። የክሬዲት ካርድ ነጋዴዎችም ብዙ ደንበኞችን ለማፍራት ከዚህ በታች ለናሙና ያህል የቀረቡትን የክሬዲት ካርድና የጥሬ ገንዘብ ውሰዱልን ማግባቢያ ሳይጠየቁ እየላኩና ሰውን ያልታሰበ ዕዳ ውስጥ እየከተቱ የደንበኞችን ንብረት ለመውረስ የሚያበቃቸውን ዘዴ ያመቻቻሉ።

Deposit this check, \$5,000!
made out in your name.

Household Bank

GM Visa

BANK ONE

citi

Discover

PRE-APPROVED PLATINUM ID

98765-5432

Debt-Free PlanSM

NO ANNUAL FEE

0% APR

On Balance Transfers until 6/1/04

በዱቤ መገባደጃ ጥሩ ጎን አለው የምንለው ዕደው ሲጫነን ኃላፊነት ስለሚሰማን ተግተን እየሠራን ዓላማችንን ተከትለን እንድንመራና የወደፊት የኑሮ ዕድገት የመመኘት ፍላጎታችንን ስለሚያሳድገው ነው እንጂ የዱቤ ጥሩ እንደ ሌለው በአገራችንም የታወቀ ነገር ነው። በተለይ በአሜሪካና በአውሮፓ አገሮች ዋነኛው የመገበያጭ ባህል የዱቤ ግዥ ነው። በመሆኑም ሕዝቡ ጥሬ ገንዘቡን እምብዛም ሳያንቀጣቅስ የሚፈልገውን ነገር ሁሉ በዱቤ (በክሬዲት) እየገዛ ኑሮውን እንደ አካባቢው አስተካክሎ ይመራል። በዚህ ምክንያት የሰው ገንዘብ ተበድሮ፤ በዕዳ ተወጥሮ እንደ ልብ መተኛትና መዘናናት ስለማይቻል፤ ሌት ተቀን ስለቸኝ ደከመኝ ሳይሉ እንደ ወፍ ተባርሮ የሚኖርበት አገር ውስጥ ስለምንገኝ፤ አገሬውን መስለን ማደር የውዴታ ግዴታ ሆኖብናል።

የዱቤ ግዢ ታሪካችን ጥሩ ካልሆነ፤ ወይም ጥሩ የዱቤ ግዢ ታሪክ ያለው ሰው በዋስነት ካልፈረመልን፤ ወይም የጠለፋ ዋስ ካልጠራን፤ ወይም ዕዳው በአጭር ጊዜ ውስጥ ተከፍሎ የሚጠናቀቅ ካልሆነ በቀር ወለድ በመክፈል ብቻ ብዙ ጊዜ እንወስዳለን። ከዚህ ተጽዕኖ ለመላቀቅ ዕቃው በጣም የሚያስፈልገን ከሆነና ጨክነን ልንገዛው ካሰብን፤ ዝቅተኛ የወለድ ታሪፍ ወዳለው ኩባንያ ዕዳችንን ማዛወሩ ቢያንስ ለወለድ የምንከፍለውን ታሪፍ ዝቅ ያደርገዋል። ከፍያውን በወቅቱ ተከታትለን በምንከፍልበት ጊዜ ከማስከፈያ ሰነዱ ጋር አጣምረው ለሚልኳቸው በራሪ ወረቀቶች ከፍተኛ ትኩረት መስጠት ይኖርብናል። በሌላ በኩል ደግሞ የዱቤ ግዢ ጥሩ ታሪክ ካለንና በዱቤ ዕቃ መግዛት ከወሰንን ረጋ ብለን ኩባንያ በማማረጥ የወለድ መጠኑ ዝቅ በሚልበት ወቅት ጠብቀን ግዢ መፈጸም፤ ከፍያው ሳይበዛብን በአጭር ጊዜ ውስጥ ዕዳችንን ለመጨረስ ያስችለናል።

የመረጃ ኃይል

የአሜሪካን ሕዝብ የየዕለት ኑሮውን የሚመራው በየሰዓቱና በየደቂቃው በሬዲዮ፤ በቴሌቪዥን፤ በኤሌክትሮኒክስ፤ በጋዜጣና በኮምፒውተር አማካይነት በሚሰራጩት መረጃ (ኢንፎርሜሽን) መሠረት ነው። በዚህ ምክንያት መረጃ በሕዝቡ የኑሮ እንቅስቃሴ ላይ የሚጫወተው ሚና ከፍተኛ በመሆኑ፤ ሕዝቡ ከቤቱ ከመንቀሳቀሱ በፊት ስለ አካባቢው አየር ጠባይ፤ ስለ መንገዱ ሁኔታ፤ ሊሄድ ስላቀደባቸው ስፍራዎች የጸጥታ ሁኔታ አረጋግጦ፤ ለዘመድ ለወዳጁ በስልክ አሳውቆ የቀን ውሉውን ይጀምራል። የሕዝቡን የኑሮ እንቅስቃሴ የሚያሰናክል የአየር ጠባይ ይገጥማል ተብሎ በዜና ማሰራጨዎች መረጃው ሲኖረኝ፤ ሕዝቡ በመደናገጥ የመጨነቅና የመጠበብ ስሜት ያድር በታል። ይህ ሁኔታ በሚፈጠርበት ጊዜ የምግብ ሽቀጣሽቀጥ፤ የውኃና የሻማ እንዲሁም ሌሎች ለኑሮ የሚያስፈልጉ ዕቃዎችን ተሻሻሎ ገዝቶ ለማከ ማቸት ከላይ ታች ሲሯሯጥ ይታያል። የሕዝብ አገልግሎት ሰጪ መሥሪያ ቤቶችና ድርጅቶችም ኃላፊነታቸውን አልተወጡም ተብለው በሕግ እንዳይጠየቁ በቅድሚያ ተፈላጊውን ዝግጅት አድርገው ወቅቱን በጥንቃቄ ይጠባበቃሉ።

ይህንን የመሰለ ጊዜያዊ የአስጨናቂ ሁኔታ ዋና ምሳሌ አድርገን የምንጠቅሰው በሕዝብ ኑሮ ላይ ከፍተኛ ቀውስ ያስከትላል ተብሎ ስለ ተፈራው እ.አ.አ የ1999 ማብቂያ የ(ዋይ ቱ ኪ) ቀውስ ነው። እንደ አውሮፓውያን ዘመን አቆጣጠር የ1999 ማብቂያ ዕኩል ሌሊትና 2000 ዓመት መግቢያ ላይ በየመሥሪያ ቤቱ ለሥራ ማፋጠኛ የሚያገለግሉ ኮምፒውተሮች በሙሉ የጊዜ ማመልከቻ መሣሪያቸው ይቃወሳል። የዘመን መለወጫው ቀን ከመድረሱ በፊት በዓለም በሙሉ የሚገኙ ኮምፒውተሮች አስፈላጊው የማስተካከያ ጥገና ካልተደረገ ላቸው፤ 1999 ሲፈጸም ዓመቱን ወደ 2000 ለውጠው ማንብብ፤ የሚሰጣቸውን መረጃ ተቀብለውና አቀነባብረው ለተጠቃሚው በእፋጣኝ ማቅረብ

ይላናቸዋል። ስለዚህ በኮምፒውተር አማካይነት እየተረዱ ለሕዝብ የሚሰጡ የመብራት፣ የስልክ፣ የውኃ፣ የባንክ፣ የጡረታ፣ የትራንስፖርት ወዘተ. አገልግሎቶች እንደ ወትሮአቸው ተሟልተው ሊሰጡ አይችሉም እየተባለ በባለሙያዎች በመተንበዩ በሕዝብ ላይ ክፍተኛ የኑሮ መተራመስ ማስከተሉ ይታወቃል። በዚህ ምክንያት ቢያንስ ለአንድ ሳምንት የሚያከርም የምግብና የውኃ ክምችት ዝግጅት እንዲደረግ፣ ችግሩ ለምን ያህል ጊዜ እንደሚቆይ፣ ምን ዓይነት ችግር እንደሚያስከትል፣ ምን ዓይነት መሰናዶ እንደሚያስፈልገው አለመታወቁን በሕዝብ የዜና ማሰራጫዎች ጠዋት ማታ ለወራት ያህል ስለ ሚሌኒየም ከስተት መወሳቱ የሚዘነጋ አይደለም።

ባለሙያዎች ስለ ሚሌኒየም ተውሳክ (bug) ሁኔታ ለመንግሥት የሰጡት ገለጻ በኅብረተሰቡ ዘንድ ተቀባይነት በማግኘቱ፣ መንግሥት በጉዳዩ ግራ ተጋብቶና ሁኔታው አሳስቦት ችግሩን በቅርብ እየተከታተለ ወቅታዊ ሪፖርት የሚያቀርብ ግብረ ኃይል አቋቁሞ ለ24 ሰዓት በፈረቃ ተሠይሞ እንዲሠራና ሠራተኛው የዓመት ዕረፍት እንዳይወጣ አድርጎ ነበር። በዚህም ሳቢያ መንግሥት የአገር ውስጥ ጥበቃውን ከማጠናከር አልፎ በድንበር አካባቢ ጸጥታ እንዳይደፈርስ ከኃያላን መንግሥታትና ከአጉራባች አገሮች ጋር የእንጠባበቅ ውለታ ወደ መፈራረም መድረሱ የሚዘነጋ አይደለም። ይህን ሁኔታ ሕዝቡ ከሰማ በኋላ የከሰተቱን እውን መሆን ተቀብሎ ክፉኛ ሐሳብ ላይ ለመውደቅ በቅቶ ነበር።

አገራችን በዘመናዊ ሥልጣኔ እንዳደጉ አገሮች ማንኛውንም ሥራ የምታከናውነው በኮምፒውተር አማካይነት ባይሆንም፣ በቁጥር ያሏትን ኮምፒውተሮች ማስተካከል መቻልዋን መግለጿ ተስምቷል። በባለሙያዎች ግምት መሠረት፣ በቴክኖሎጂ ያላደጉ አገሮች ላይ ችግሩ ቀልሎ እንደሚታይ ስለ ተነገረ፣ የተቻላቸው ችግሩ ቀነሰ ወደሚልበት አገር ሄደው ለመኖር መወሰናቸው የሚታወስ ነው።

አንዳንድ የሃይማኖት ተከታዮች ደግሞ ወቅቱ የዓለም መጨረሻ መሆኑንና ክርስቶስ ለሰው ልጆች በአካል የሚገለጽበት ጊዜ መድረሱን በመስበካቸው፣ የክርስቶስ መቃብር ወደሚገኝበት ወደ ኢየሩሳሌም በሽህ

የሚቆጠሩ ሰዎች እየጉረፉ መሄዳቸው የእስራኤልን መንግሥት በሐሳብ ላይ ጥሎ አገሪቱ የጸጥታ ጥበቃ ኃይሏን ለማጠናከር አብቅቷት ነበር። ነጋዴውም በበኩሉ ክስተቱን የደንበኞች መሳቢያ አድርጎ በመጠቀም ለችግሩ የተሰጠውን የመጠሪያ ስም (Y2K) በመጠቀም ወቅቱን የትርፍ መዛቂያ ሊያደርግው ችሏል። ሕዝቡም ክራስ መጠበቂያ የጦር መሣሪያ ጀምሮ እስከ መሠረታዊ የፍጆታ ዕቃዎች ድረስ ገዝቶ ማከማቸቱን አጠጥፎት ነበር።

የተፈራው ቀን ደርሶ እንደ ታሰበው በሕዝቡና በአገሪቱ ላይ ምንም ዓይነት የጉላ ችግር አለመድረሱ፣ ተንባይ የኮምፒውተር ባለሙያዎችን ሊያሳፍር ችሏል። በሌላ በኩል ደግሞ ችግሩ ሊደርስ ያልቻለውና ነገሮች ቀልለው የታዩት ባለሙያዎች በሰጡት ቅድመ ማስጠንቀቂያ መሠረት ኮምፒውተሮች ከፍተኛ ወጪ ተደርጎባቸው መስተካከል ስለ ቻሉ ነው በማለት ማስተባበያ የሰነዙር ጥቂት አልነበሩም። አንዳንድ ባለሙያዎች እንደሚሉት ከሆነ ደግሞ፣ ይህንን የመሰለ አስጨናቂ ዜና አቀነባብረው ለሕዝብ ያቀረቡ ግለሰቦችና ድርጅቶች ለገቢ ማመንጫ ፈልሰፈው ያናፈሱት መረጃ እንጂ በእውነት ችግሩ ይከሰታል ተብሎ ስለ ታመነበት አይደለም በማለት ተችተዋል።

ይህ ሁኔታ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ በምሳሌነት የተጠቀሰበት ምክንያት፣ እንዲህ ዓይነት የኑሮ ውዥንብር እንዲከሰት ያልተጠበቀ ቀውስ እንዲፈጠር የሚያደርጉ፣ አወናባጅ ዜና በመርጨት ሕዝብንና መንግሥትን ለማስጨነቅ እንቅልፍ እያጡ የሚያድሩ ሕገ ወጥ ቡድኖች በየቦታው መኖራቸውን ለመጠቀም ነው። በተጨማሪም የችግሩ መጠን ይለያይ እንጂ በእርግጥም አንዳንድ አስጨናቂ ነገሮች በሕዝቡ ላይ በየቀኑ ይደርሳሉ። ይህም ሁኔታ የአሜሪካን አገር የኑሮ ባሕርይ መሆኑንና የመረጃ ኃይል ሕዝቡን እንዴት እንደሚመራው ለመግለጽ ነው። ሕዝቡ የግል ኑሮውን ለማሳካት በያቅጣጫው መቅበዝበዝ ስለሚያበዛ፣ ብዙ ተሰምቶ ለማይታወቅ ሰው ሠራሽ አደጋ ስለባ ይሆናል። በዚህ ጊዜና ቦታ ይህን በመሰለው አደጋ የሰው ሕይወትና ንብረት ጠፋ እየተባለ በዚና ማሰራጫ ሕዝብ እንዲያውቀው

ሕይወትና ንብረት ጠፋ እየተባለ በዜና ማሰራጫ ሕዝብ እንዲያውቀው የሚደረገው ሕዝቡ ከድርጊቱ ትምህርት እንዲቀበሉ ሲሆን፤ አደጋ ሲደርስ ምን ማድረግ እንደሚገባውና ቅድመ ጥንቃቄ መውሰድ እንዳለበት ለማስጠንቀቅም ጭምር ነው። ይህም በመሆኑ ሕዝቡ ምን ጊዜም ከሥጋት ኑሮ ተለይቶ የማያውቅ፤ መባከን የበዛበት፤ ነፍሱን በእጁ ጨብጦ የቀን ተቀን ኑሮውን የሚያሳድድ ይመስላል።

ከፍ ብሎ በአጭሩ ለአንባቢያን የተሰነዘሩት ነጥቦች ዋና ዓላማ፤ በተለያየ ጊዜና ምክንያት በሕዝብ ላይ የደረሱ ጉዳዮችን መሠረት በማድረግ ከአገሪቱ ኢኮኖሚ፤ ሕግና ፖለቲካ ጋር ተዛምደው በትንበያ መልክ ሕዝብ እንዲያውቃቸውና እንዲጠነቀቅ የሚሰራጩት መረጃዎች ከተለያዩ አቅጣጫ ስለሚደርሱን፤ መረጃዎቹን እየተከታተልን በማመዛዘንና ትክክለኛነታቸውን በማረጋገጥ ዝግጅት እያደረግን ከመጠባበቅ እንዳንቆጠብ ለማሳሰብ ነው።

በአሜሪካን አገር ከሚገኙት የመረጃ ማጠናቀሪያ ምንጮች አንዱ የመጓጓዣ መገናኛ ሲሆን፤ የዓለም የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ መቆጣጠሪያ፤ መመዘኛና አቅጣጫ መቀየሻ የነበሩት የኒውዮርክ ከተማ ሁለቱ የንግድ ማዕከል መንታ ሕንፃዎች በአሸባሪዎች በተጠለፉ አይሮፕላኖች ተመትትው ከወደሙ ወዲህ፤ የአገሪቱ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ እየተዳከመ በመሄድ ላይ ይገኛል። መንግሥትም ባለሀብቶች በደረሰባቸው የገንዘብ እጥረት ብዙ ተሳፋሪ ሕዝብ በሌላባቸው አካባቢ ተመድበው ይሠሩ የነበሩትን የአየር መጓጓዣ፤ የከተማ የሕዝብ ማመላለሻ ባቡሮችና አውቶቡሶች ቁጥር በመቀነስ ሠራተኞቹንም ከሥራ እንዲገለሉ አድርጓል። የአደጋውም መዘዝ ለብዙ ኩባንያዎች መዘጋት ምክንያት ሆኗል። አንዳንድ ኢትዮጵያውያንን ጨምሮ በሕዝብ ዕርዳታ የሚተዳደሩትን፤ አነስተኛ ገቢ ያላቸውን፤ በልዩ ልዩ ምክንያት የመኪና መንጃ ፈቃድ ሊያወጡ ያልቻሉትን፤ የግል መኪና የሌላቸውን፤ እንዲሁም በየቀኑ ለመኪና ማቆሚያ ገንዘብ ላለመክፈልና ወጪን ለመቀነስ መኪናቸውን አቁመው በሕዝብ ማመላለሻ የሚጠቀሙትን መንፈሳቸው ረግቶ ከሚኖሩበትና ሠርትው ከሚተዳደሩበት መሥሪያ ቤት ለመፈናቀል አብቅቷቸዋል። ብዙዎች የመኖሪያ ቤታቸውን ለመቀየር ተገደዋል፤ አንዳንዱንም ከሚሠራበት ርቀት የተነሣ የቤት ቁራኛ አድርጎታል።

በአሜሪካን አገር የግል መኪና ገዝቶ መጠቀም ለቅንጦት ተብሎ የሚደረግ ሳይሆን፤ የአገሩን የአየር ጠባይ ተቋቁሞ የኑሮን እንቅስቃሴ ለማፋጠን፤ ከአካባቢው ነዋሪና የገቢ አቻው ከሆነው ኅብረተሰብ ጋር በተመሳሳይ ደረጃ ለመኖር ከሚረዳ መሠረታዊ የመገናኛ መሣሪያ አንዱ ነው። የግል መኪና መኖር ቀን ተቀን ለምናካሂደው ማገበራዊ ኑሮአችን ጠቃሚ የሆኑ መረጃዎችን ለማግኘት፤ የመገናኛ መስመር ለመክፈት፤ የግል ጉዳዮችን በተፈለገ ጊዜ፤ ሰዓት፤ ቦታና አቅጣጫ በአጭር ጊዜ ውስጥ ተዘዋውሮ ለማከናወን ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያደርጋል። በሌላ በኩል ደግሞ በሕዝብ ትራንስፖርት አገልግሎት ተጨናንቆ በመጓጓዣ ከሚተላለፉ በሽታዎች ራስን ለመከላከል፤ ለጤንነት ተስማሚ ከሆነና ጸጥታ ከሰፈነበት ወጣ ካለ ቦታ ለመኖር፤ እንዲሁም ዕቃዎችን ሽምቶ ለማጓጓዣ ይረዳል። በአሜሪካን የተሟላ የሕዝብ ማመላለሻ አገልግሎት ቢኖርም፤ የግል መኪና የልብ የሚያደርስ መገልገያ በመሆኑ፤ በአሜሪካን የሚኖረው ኢትዮጵያዊ ከአንድም ሁለት የግል ተሽከርካሪዎችን ገዝቶ በመጠቀም ላይ ይገኛል። በእነኚህ ምክንያቶች ሳቢያ የግል መኪና ቅንጦት ነው የሚለው አስተሳሰብ ከአዕምሮአችን ጨርሶ ከተወገደ ቆይቷል።

በሌላ ጉኑ ከተሽከርካሪዎች ከሚወጣው የተቃጠለ ጨስ፤ ግለሰቦች መኪና በመጠቀም ከሚፈጽሙት ልዩ ልዩ ወንጀሎች፤ በየመንገዱ ላይ ከሚደርሱ አደጋዎች የተነሣ ከፍተኛ የአካልና የንብረት ጉዳት ይደርሳል። በትራፊክ መጨናነቅ ምክንያት ሕዝቡ መንገድ ላይ የሚያባክነውን ጊዜ ለመቀነስ ጠባብ መንገዶችን በማስፋት፤ አዲስና ትላልቅ አውራ ጉዳዮችን በመሥራት፤ ተጨማሪ የባቡር መስመሮችን በመዘርጋት፤ ሕዝቡ በግሉ መኪና ይዞ ወደ ሥራ በመሄድ መንገድ ከማጣበብ እየተሰባሰበ በአንድ መኪና ላይ ተጠቃልሎ እንዲጓጓዝ (ካርፑል) በመንግሥት በኩል የግፊት እርምጃዎች ሲወሰዱ ቆይቷል። ለምሳሌ ከሁለት በላይ ተሳፋሪ ጭነው ለሚጓዙ ተሽከርካሪዎች ያለ ችግር የሚተላለፉበት የመኪና መስመር ተለይቶ ተዘጋጅቶላቸዋል። በአንድ መኪና ተሰባስቦ የመጓጓዙን ዘዴ ሕዝቡ የበለጠ እንዲጠቀሙበት ለማድረግ በመንግሥት በኩል አንዳንድ የማግባቢያ ስልቶች ተነድፈው በሥራ ላይ መዋል ከጀመሩ ውለው አድረዋል።

የግል መኪና ጥቅም ከፍተኛ መሆኑ በአሜሪካውያን ዘንድ ስለሚታመንበት የግል መኪና እየገዙ የሚገለገሉ ግለሰቦች ቁጥር ከጊዜ ወደ ጊዜ እየጨመረ በመሄድ ላይ ይገኛል። በዚህ ምክንያት የተሽከርካሪ መለዋወጫ ዕቃ አምራቾች፣ አከፋፋዮችና ችርቻሮ ነጋዴዎች፣ በጥገና ሥራ ላይ የተሰማሩ መካኒኮች፣ ቴክኒሽያኖችና የእጅ ባለሙያዎች ቁጥር በዚያው መጠን ጨምሯል። ሙያው ተፈላጊና ክፍያውም ከፍተኛ በመሆኑ፣ በዚህ የሙያ መስክ ላይ ለመሰማራት ፍላጎት ያለው የሰው ኃይል ቁጥር ከፍተኛ ነው። የመኪና ማቆሚያ (ፓርኪንግ) ስፍራ በየከተማው ውስጥ በተለያዩ ቦታዎች ማቋቋምና የመኪና ማቆሚያ ሰማይ ጠቀስ ሕንፃዎች መገንባት፣ ለመኪና አስተናጋጆች የሥራ ዕድል መከፈት ቁጥር መጨመር ምክንያት ሆኗል።

የግል አውቶሞቢሎች በየትኛውም አገር ለሚኖር ሕዝብ የሚሰጡት ግልጋሎት ከብዙ አንፃር ሲታይ አስፈላጊ በመሆኑ፣ ሁሉም ተጣጥሮ ገቢው በሚፈቅድለት የገንዘብ መጠን የግል መኪና ባለቤት ለመሆን ከውሳኔ ላይ ይደርሳል። የመኪና ነጋዴዎችም የሕዝቡን ፍላጎት ለማርካት በአገር ውስጥ የሚመረቱትንና ከውጭ ወደ አገር ውስጥ የሚገቡትን ተሽከርካሪዎች ሕዝቡ በጥሬ ገንዘብና (በካሽ) በዱቤ እየገዛ እንዲጠቀም የግብይት ዘዴ ነድፈው በሥራ ላይ በማዋል በስፋት ሲጠቀሙበት ይታያል። የግል ተሽከርካሪ ባለቤት ለመሆን ብዙ መንገዶች ቢኖሩም፣ የኢንሹራንስ (የመድን) ዋስትና እና የማስጠገኛ ወጪዎች ከፍተኛ በመሆናቸው፣ አነስተኛ የገቢ ምንጭ ያላቸው ግለሰቦች መኪና ከመግዛትና ከመጠቀም ወደ ጓላ ማለታቸው አልቀረም።

ይሁን እንጂ በተለያዩ ምክንያት የመኪና መንጃ ፈቃድ ለማውጣት ችግር ላለበት፣ መኪና ገዝቶ ለመገልገል በቂ የገቢ ምንጭና የተሟላ ጤንነት ለጉደለው፣ መንግሥት የማያቋርጥ የሕዝብ ትራንስፖርትና የታክሲ አገልግሎት መሸፈኛ በቂ በጀት የመመደብ ብሔራዊ ግዴታ አለበት።

የተነፋፈቁ መገናኛ ስፍራዎች

ቁጥራቸው የበዛ ኢትዮጵያውያን ስደተኞች በሚኖሩባቸው አንዳንድ የአሜሪካን ከተሞች ውስጥ ወደሚገኙት አብያተ ክርስቲያናት፣ ስፖርት ሜዳዎች፣ ዓመታዊ የኮምዩኒቲ ማኅበር ስብሰባዎች፣ የአገር ባህል ምግብ መሸጫ ስፍራዎች፣ ምግብ ቤቶች አልፎ አልፎ ብቅ ስንል፣ ለረጅም ጊዜ የተለየነውን፣ ፈልገን አፈላልገን ያጣነውን ወዳጅ በድንገት የማግኘት ዕድል ያጋጥመናል። እነዚህን የመሳሰሉ ስፍራዎች ከመቼውም ጊዜ ይበልጥ ዕውቅና ማግኘት በመቻላቸው፣ በሚያቀርቧቸው ዝግጅቶች ላይ የሚገኙ ኢትዮጵያውያን ስደተኞች ቁጥር ከጊዜ ወደ ጊዜ እየጨመረ በመሄድ ላይ ይገኛል።

ይንን ጉዳይ በሚመለከት የኮምዩኒቲ አገልግሎት ተቋማት በአሜሪካን አገር ስለሚያበረክቱት አስተዋጽኦ እንደሚከተለው በአጭሩ እንገልጻለን።

1. መቼም ቢሆን ኪራይ ወደማይከፈልበት፣ ወደ ነፃውና ሁለተኛ ወደ ሆነው ዘላለማዊ ቤታችን እንዲያመራን መርጠን የምንከተለው፣ መንፈሳዊ ትምህርት የምንገባበት፣ እምነታችንን ለማጠናከር ጸሎት የምናዘውትርበት ስፍራ፣ ቤተ ክርስቲያን፣ መስጊድና ጸሎት ቤት በመባል ይታወቃሉ። እነኝህ ቅዱስ ስፍራዎች በሃይማኖት ሊቃውንትና መሪዎች አማካይነት መንፈሳዊ ትምህርት ይሰጥባቸዋል። በየሳምንቱም ሆነ ባመቸን ጊዜ ወደ እነዚህ ቅዱስ ቦታዎች የምንሄደው አዕምሮአችንን ከብዙ ነገሮች ነፃ አድርገን፣ ሐሳባችንን ሰብስባለን፣ ራሳችንን ዝቅ አድርገንና ፈጣሪያችንን የምናመልከባቸው ስፍራዎች በመሆናቸው ነው።

ቤተ ክርስቲያን፣ መስጊድ ወይም ጸሎት ቤት ምን ማለት ነው? በቀላል አገላለጽ ተመሳሳይ የሃይማኖት ተከታዮች ተሰባስበው በጋራ አምላክን የሚያመልኩበት፣ ለዚህ ቅዱስ ተግባር ማካሄጃ ተለይቶ የተለየ ቅዱስ ስፍራ

ማለት ነው። መንፈሳዊ ትምህርት በእምነቱ ሊቃውንት የሚሰጥበት፣ እንደ እምነቱ ባህል፣ ሠርግ፣ ክርስትና፣ የጋዘንም ሆነ የደስታ ሥነ ሥርዓቶች የሚፈጸምባቸው፣ መንፈሳዊና ባህላዊ የሆኑ ማኅበራዊ ጉዳዮችን የሚመለከት አገልግሎት የሚሰጥባቸው፣ ውይይት የሚካሄድባቸው በጣም ተዘውታሪ ቦታዎች ናቸው።

በክርስትና እምነት መሠረት፣ ቤተ ክርስቲያን፣ «ሁለት ወይም ሦስት በሰሜ በሚሰበሰቡበት በዚያ በመካከላቸው እገኛለሁ» ሲል እግዚአብሔር በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ አማካይነት ለምድር ሕዝብ በሙሉ የተሰፋ ቃል በመስጠቱ፣ በጸሎት ምስጋና የሚቀርብበት ማዕከል ነው። እነዚህ ቅዱስ ስፍራዎች በየአጋጣሚው ለረጅም ጊዜ ያላየናቸውን ወዳጆቻችን ለማግኘት ዕድል የሚሰጡን መሰባሰቢያዎች ስለሆኑ፣ ወደ እነዚህ መንፈሳዊ መካከል የሚሄደው ወገን ብዙ ነው። ሆኖም ከተጠቃሚው ኅብረተሰብ መካከል የአባልነት ክፍያውን በወቅቱ ከፍሎ የሚያጠናቅቀው በቁጥር ነው። በተለይም የአብያተ ክርስቲያናት የጸሎት ሥርዓት ረጅም በመሆኑ፣ ብዙ ምዕመናን በሥራ ደክመው በቂ ዕረፍት ሳያገኙ በጸሎት ረጅም ሰዓት ቆመው ማስቀደስ ይከብዳቸዋል። ከዚህም ሌላ የቤተ ክርስቲያን አባል የመሆኑን ሐሳብ ስለማይቀበሉ፣ አባል ከሆኑም በኋላ የአባልነት ክፍያውን ከማጠናቀቅ አልፈው ሠርተው ከሚያገኙት ደሞዝ ላይ አሥራት መስጠት ያለባቸው መሆኑን ስለማይረዱ፣ አብያተ ክርስቲያናት በገንዘብ ኃይልና በአባላት ብዛት ሊጠናከሩ አልቻሉም። በመሆኑም የአብያተ ክርስቲያናትና የጸሎት ቤቶች አባላት ቁጥር በመቀነሱና የገንዘብ አቅማቸውም አሁን ባለበት ሁኔታ ከቀጠለ፣ ለኮምፎኒቲው የሚያበረክቱት ብዙ ማኅበራዊና መንፈሳዊ አገልግሎቶች ከመተጓጎል አልፈው ህልውናቸውም አጠራጣሪ ደረጃ ላይ እንዳይደርስ ያሠጋል።

በአሜሪካን፣ የአገራችንን የሃይማኖት ሥርዓት ተከትለው የተደራጁ አብያተ ክርስቲያናት እንዳሁኑ ጊዜ የጳጳሳትና የቀሳውስት አገልግሎት ለማግኘት ከመብቃታቸው በፊት፣ ዲያቆናትና የመጽሐፍ ቅዱስ ዕውቀት ያላቸው አንዳንድ ግለሰቦች በየአካባቢው ለሚኖሩ ኢትዮጵያውያን መንፈሳዊ ትምህርት ይሰጡ ነበር። አሁን ግን በየስቴቶቹ የተቋቋሙት አብያተ ክርስቲያናት በገንዘብ፣ በቁሳቁስና በሰው ኃይል ተጠናክረው የአበሻውን ኅብረተሰብ ማኅበራዊ ኑሮ ፍላጎት በማሟላት ላይ ቢገኙም፣ በተለያዩ የውስጥ አስተዳደራዊ ችግሮች ምክንያት የመከፋፈል፣ የሃይማኖት መሪዎችን የማባረርና ጨርሶ የመፍረስ አዝማሚያ የሚታይባቸው አብያተ ክርስቲያናት መኖራቸው ይታወቃል።

የወንጌል አርበኞቹ ቁስ ዴዝሞንድ ቱቱና ማርቲን ሉተር ኪንግ ጄነር በአገራቸው የሰፈነው የዘር ልዩነት እንዲወገድ ባደረጉት ተጋድሎ፣ ለጥቁር ሕዝብ በክፍልም ቢሆን የመኖር ነፃነት አስገኝተውለታል። የእኛም የሃይማኖት አባቶች የአገራቸውን ነባር ሃይማኖት፣ ባህልና ታሪክ ጠብቀው ለትውልድ ለማሸጋገር ያከናወኑአቸው ተግባራት ቀላል አይደሉም።

2. በሰሜን አሜሪካን የኢትዮጵያ የስፖርት ፌዴሬሽን በየዓመቱ እያዘጋጀ በተለያዩ አካባቢዎች የሚያካሂደውን የእግር ኳስ ጫወታውድድር ለመመልከት ከበርካታ የአሜሪካን ስቴቶች፣ ከካናዳና እንዲሁም ከተለያዩ አገሮች ብዙ ኢትዮጵያውያን ይሰበሰባሉ። ይህ የኳስ ውድድር የተነፋፈቁ ሰዎች ስለሚገናኙበት በየዓመቱ በናፍቆት ይጠበቃል። ስሙ ዓመታዊው የእግር ኳስ ውድድር ተብሎ ይጠራ እንጂ፣ በዓመታዊው የስፖርት በዓል ሳቢያ በፈረንጅ አገር የሚኖረው ሰደተኛ ኢትዮጵያዊ ባህሉን፣ ታሪኩን፣ ትዝታውን ለማስታወስ፣ የናፈቀውን ለመገናኘት ከዳር እስከ ዳር ተጠራርቶ

የሚሰበሰቡበት የበዓል ቀን ነው ማለት ይቻላል። በዚህ ስፍራ ላይ የመገናኛው ጊዜ ሲቃረብ፤ ቆይታው እንዲሠምር ለወጪ መሸፈኛ የሚሆን ገንዘብ ለማጠራቀም ረጅም ሰዓት መሥራት፤ የዓመት ዕረፍት ጊዜያቶችን አስልቶ ለአሠሪ መሥሪያ ቤት በቅድሚያ ማሳወቅ፤ የትምህርት ፕሮግራምን ማዛወር፤ የመጓጓዣ ዕቅድ ማውጣት፤ የመቆያ ሆቴል በቅድሚያ መያዝና የአስተናግጫች ጥያቄ ለዘመድ፤ ለወገን፤ ለጓደኛ ማሰራጨት እየተለመደ መጥቷል። በቆይታው ጊዜ የአንዳንድ አለመግባባቶችና ግጭቶች መፈጠር፤ አስተናጋጆች እንግዳ ተቀብሎ ማስተናገድን ዕርም ወደማስገኘት አድርጏል።

በፕሮግራሙ ላይ ለረጅም ጊዜ የተለየናቸውን የሰፈር ልጆች፤ የትምህርት ቤትና የቀድሞ የፍቅር ጓደኞቻችንን በድንገት ስናገኛቸው በመተቃቀፍ የተለመደውን ሰላምታ ከተለዋወጥን በኋላ፤ ስላሳለፍነው ጊዜ እየተወያየን ናፍቆታችንን መወጣት ቀላል ግምት የሚሰጠው ነገር አይደለም። በአገር ናፍቆት ሆድ የባሰውንና ብቸኝነት ያጠቃቀውን ኢትዮጵያዊ ስደተኛ፤ የናፈቀውን ወገኑን በድንገት ለማየት መብቃቱ የፕሮግራሙን አዘጋጆች የሚያስመሰግን መሆን ሲገባው፤ አንዳንድ ጥቃቅን ችግሮች ለምን ተፈጠሩ እየተባለ ወቀሳ ሲሰነዘርባቸው ይሰማል። ሆኖም ለረጅም ጊዜ የተለየናቸውንና ፈልገን አስፈልገን ያጣናቸውን ወገኖች የሚያገናኘን ድርጅት ለዝግጅቱ የሚያውለው ወጪ ሲታሰብ ወደ ስፖርቱ ሜዳ ለመግቢያ ከምንጠየቀው የከፍያ መጠን በጣም የላቀ ነው። ይሁንና ይህንን ተግባር በማከናወን በመጠነኛ ከፍያ በስፖርታዊ ፕሮግራሞች ለሚያስደስተንና ከወገኖቻችን ጋር ለሚያገናኘን ለራሳችን የኮምፎርታቢ ተቋም ወጪ መሸፈኛ ገንዘብ እንድናዋጣ በምንጠየቅበት ጊዜ ስናግር እንሰማለን።

ዓመታዊው የስፖርት ውድድር በሚካሄድበት ወቅት፤ ከሁሉም ስቴቶች በብዛት ተሰባስበን፤ የክት ልብሳችንን ለብሰን ለመገናኘትና ናፍቆታችንን ለመወጣት ዕድል እናገኛለን። ለውድድር ቀኑም የአገራችን የጥም

ቀት ወይም የመስቀል በዓል የሚል ተቀጽላ ስም ሲሰጠው የቻለው ያለ ምክንያት አይደለም። የፕሮግራሙ አካሄድ በአጠቃላይ ሲታይ የአገር ባህል ምግብ የሚቀርብበት፤ በልዩ ልዩ ቀለማት ያሸበረቁ መልዕክቶችን የሚያስተላልፉ ካቴራዎችና የባህል ልብሶች ለሽያጭ የሚያቀርቡ ነጋዴዎች የአጭር ጊዜ የንግድ ውድድር የሚያካሄዱበት ላቅ ያለ ትርፍ የሚያገኙበት፤ አልፎ ተርፎም የተለያዩ የፖለቲካ መልዕክት የሚተላለፍበት መድረክ እስከ መሆን ድርሷል።

3. በየአቅራቢያችን የሚገኘው የኢትዮጵያ ኮምፎርታቢ ማኅበር በየዓመቱም ሆነ አልፎ አልፎ ጥሪ እያደረገ በሚያካሄዳቸው ስብሰባዎች ኢትዮጵያውያን እንዲገናኙ ያደርጋል። ጥሪው ደርሶን ስብሰባ እንደሚካሄድ ብንረዳም በጊዜ እጥረትና ለጥሪው ክብደት ባለመስጠት አብዛኛዎቻችን የመሳተፍ ፈቃደኝነት አናሳይም። ጥሪውን አክብረን የምንገኝ ግን፤ የኮምፎርታቢውን ዓላማ ለማጠናከር የሚረዳ አስተዋጽኦ እናደርጋለን። ከዚህም በተረፈ ስለ አገራችንና ስለ ግል ጉዳያችን ለመወያየት፤ ከኑሮ ውጣውረድ አረፍ ብለን ከወገን ጋር ለመገናኘት፤ ለትዳርና ለፍቅር ጓደኛ የሚሆንን የአገር ልጅ በዓይን ለመቃኘትና ለመተዋወቅ ዕድል እናገኛለን። አዲስ መጥ ስደተኛ ሲያጋጥምን አኳኋትን እየተመለከትን እኛም ገና ለአገሩ እንግዳ በነበርንበት ጊዜ እንዲህ ነበርን ለካ እያልን ወደ ኋላ መለስ ብለን ራሳችንን መገምገም እንችላለን። ይህን በመሰለው ስብሰባ አማካይነት በመካከላችን የሚፈጠሩትን አንዳንድ የማኅበራዊ ኑሮ ችግሮች በውይይት ለመፍታት አጋጣሚውን እንጠቀማለን።

4. የአገር ባህል ምግብ ቤቶችና የምግብ ሸቀጣሽቀጥ የሚሸጡባቸው የአካባቢ መደብሮች ሌሎች የመገናኛ ስፍራዎች ናቸው። እንግዳ ሲመጣብን፤ በየዓመት በዓሉ ወቅት ከአገር ቤት ለአጭር ጊዜ የሚመጡ

መዚቀኞች የሚያቀርቧቸውን አዳዲስ ዘፈኖች እያዳመጥን ለመዝናናት፤ የአገር ባህል ምግብና መጠጥ ለማግኘት ወደ አበሻ የባህል ምግብ ቤቶች ጎራ እንላለን። እነዚህ የአገር ባህል ምግብ ቤቶች ከአገሩ ርቆ በባዕድ አገር ለሚኖረው ኢትዮጵያዊ ሰደተኛ አካሉ ከአገሩ ቢርቅም ባህሉን በመንፈሱ እንዲያስታውስ የሚያበረክቱት አሸነፍኦች ከፍተኛ ነው።

ከላይ ይተዘረዘሩት የኮምፍኒቲ ተቋማትና ፕሮግራሞቻቸው የተራ ራቀውን ወገን ለማግኘት የሚፈጥሩት ዕድል በመልካም አርአያነት የሚጠቀስ በመሆኑ፤ ለእነዚህ ተቋማት የምናደርገው የገንዘብና የተሳትፎ አስተዋጽኦ፤ ለአዘጋጆቹ ሞራል መገንቢያ፤ ለተሳታፊው ወገን የመገናኛና የመዝናኛ መድረክ ለመፍጠር የሚረዳ በመሆኑ፤ በፕሮግራሞቹ ላይ መገኘት የሁላችንንም ጥረት የሚጠይቅ ዐቢይ ጉዳይ ሆኖ መታየት አለበት።

የሃይማኖት አገልግሎት

ከኢኮኖሚ መመድወት ያልወጡት የአፍሪቃ አገሮች ንብረትናየታሪክ ቅርሳ ቅርስ ወደ ቀድሞ ቅኝ ገዢዎቻቸው አገር ተግዘው ያለቁት ነጮች በሃይማኖትና በዕርዳታ ሽፋን አገራቸው እየገቡ በሚያካሄዱት አሰሳ መሆኑ ይታወቃል። ለዚህ ጉዳይ ዓይነተኛ መገለጫ አድርገን የምንጠቅሰው፤ «ፈረንጆች መጽሐፍ ቅዱስ ሰጥተውን ተጨፍነን ጸለይን፤ ዓይኖችንን ስንገልጽ እነርሱ መሬታችንን ወስደው አገኘናቸው፤ እኛ መጽሐፍ ቅዱስ ይዘን ቀረን» የሚለውን የቀድሞ የኬንያ ነፃነት ግንባር ታጋይና መሪ የጀሞ ኬንያታን ቃል ይሆናል።

ልብ ብለን ተመልከተን ከሆነ፤ ነጮች በተለያዩ ጉዳይ የመንግሥት፤ የድርጅትና የራሳቸው የሆነ ተልዕኮ ይዘው የሚሄዱበት አገር፤ በተፈጥሮ ሀብትና ውድ በሆኑ ማዕድናት ከምችት ወዘተ. የታወቀ ሊሆን ይችላል። ነጮቹ አልመው የተነሡበትን ዕቅዳቸውን ለማሳካት ሲጥሩ የሚመለከቱ ብሔራዊ ስሜት ያላቸው፤ ለእናት አገራቸው የሚቆረቆሩና ያገባኛል ባይ አገር ወዳዶች ጥያቄ ሲያነሡ፤ በጥቅም ይደለላሉ፤ ለትምህርት ወደ ፈረንጅ አገር ይላኩና ትምህርታቸውን ሲጨርሱ እዚያው እንዲቀሩ መንገድ ይፈለግላቸዋል።

የነጮች ምስጢራዊ ዓላማ አሁን ባለንበት ዘመን ደግሞ መልኩን ለውጦ ይታያል። የአፍሪቃ አገሮች በተለያዩ ምክንያት ሲጋጩ፤ የቀድሞ ቅኝ ግዛቶቻችን ሕዝብ ሲያልቅ ቆመን አንመለከትም በማለት በሰላም ጠባቂነትና በሰብአዊ ዕርዳታ አገልግሎት ሽፋን የመቆያ ጊዜአቸውን እያራዘሙ ሲኖሩ ይታያሉ። በእኛም አገር በዲሞክራሲ ስም የሃይማኖት ዓይነቶች በየአካባቢው እየፈሉ የነበሮቹን ሃይማኖቶች መሠረት ለማናጋት በመታገል ላይ ይገኛሉ።

ክርስትና ወደ አገራችን የገባው በአራተኛው ክፍለ ዘመን መሆኑን ታሪክ ይዘግባል። በሃይማኖት ለበብ እየገቡ አገሮችን በቅኝ ግዛትነት የማስተዳደሩ ዕጣ እኛንም ስለ ጉበኘን፣ ጣሊያን በሰሜን በኩል በመግባት ኤርትራን ዋና መኖሪያዋ ማድረግ ቻለች። ሌሎችንም ክፍላተ አገራት በቁጥጥሯ ሥር ለማድረግ ያደረገችው ሙከራ ስላልተሳካላት ከአምስት ዓመት ቆይታ በኋላ ከኢትዮጵያ ለመውጣት ብትገደድ፤ ወቅት ጠብቃ ኤርትራን ለማስገንጠል ያልፈነቀለችው ድንጋይ አልነበረም። በመሆኑም ከአገር ሸሽተው ለሚወጡ ሽምቅ ተዋጊዎች የፖለቲካ ጥገኝነት በመስጠት እየተንከባከበች ታናራቸው ነበር። የኤርትራ ሽፍቶች ከኢትዮጵያ ወታደር ጋር ለ30 ዓመት የድብብቆሽ ጦርነት በሚያካሄዱበት ጊዜ፣ በምንም መልኩ እጅዋ እንደ ሌለበት ደጋግማ ብታሳውቅም፣ ኤርትራ በምዕራብ አገሮች ዕርዳታ ከእናት አገሯ ስትገነጠል የመጀመሪያዋ የደስታ አብሣሪ፣ በረጅም ጊዜ ተከፍሎ የሚያልቅ ገንዘብ አበዳሪ፣ የኤምባሲ ሠራተኞቿን ለሻምፓኝ ቀማሽነት በኤርትራ አሠማሪ አገር ለመሆን በቅታለች።

እስከ ቅርብ ዘመናት ድረስ በአገራችን በይፋ የታወቁት ሦስቱ አንጋፋ እምነቶች፣ የኦርቶዶክስ፣ የኦስልምናና የካቶሊክ ሃይማኖቶች ስለነበሩ፣ ሕዝቡ በሃይማኖት ጸንቶ በአገሩ አንድነት ኮርቶ ይኖር ነበር። በአንዳንድ ማኅበራዊ ጉዳይ የተነሣ በመካከላቸው የመረረ ግጭት የደረሰ እንደሆነ እንኳን፣ በግልጽ ተነጋግረው፣ ልዩነታቸውን አቻቸው በሰላም የሚለያዩበት ጉዳይ ካልሆነና ዳግመኛ እንደማይታረቁ ሲያመኑበት «እኛ ከእንግዲህ ወዲያ እስላምና ክርስቲያን ነን» ብለው እስከ መጨረሻው ይለያያሉ። ይህ ጠንካራ የመቻቻልና የመከባበር አመለካከት የሚጠቁመው፣ የኢትዮጵያ ሕዝብ ሃይማኖቱን አክባሪ፣ ወገኑን አፍቃሪ፣ ለእናት አገሩ ተቆርቋሪ መሆኑን ነው።

አውሮፓውያን በሃይማኖትና በጎሳ አገራቱንና ሕዝቧን ከፋፍለው በቅኝ ግዛት ይዞ ለማስተዳደር መልዕክተኞቻቸውን ወደ አገሪቱ ያስገቡ ነበር። መልዕክተኞቻቸውም የተላኩበትን ድብቅ ዓላማ ለማሳካት ሲሸሉክሉኩ የደረሱባቸው የወቅቱ አገር አስተዳዳሪዎች፣ ዓላማቸውን ለማክሸፍና የሕዝቡን አንድነት ለመጠበቅ ጽኑ ትግል ያደርጉ ነበር። በሌላም በኩል አገራችን የምትመካው በአንድዬ በእግዚአብሔር ብቻ እንጂ በሰው ስብከት አይደለም። ሕዝቧም በአገሩ ላይ ለሚደርስ ችግር እጁን ወደ ፈጣሪው

ዘርግቶ በብርቱ ጸሎት እግዚአብሔርን ሲማጸን ችግሩ ሁሉ ፈጥኖ እንደሚቃለልለት በብዙ ሁኔታዎች ተረጋግጧል። የአገሪቱ መሪዎችም ሕዝቡን የሚያጽናና፣ የሚያበረታታና፣ ለአገሩ ዘብ እንዲቆም የሚያነሣጣ ጠንከር ያለ አዋጅ ለበስ ጥሪ በየወቅቱ ያስተላልፉ እንደ ነበር ታሪክ ይመሰክራል።

የባዕድ የእጅ አዙር አገዛዝ መሠረት ለመጣል፣ በረቀቀ ዘዴ እየገቡ የአገር መሪዎችንና ፖለቲከኞችን አግባብተው በመያዝ፣ አገር ወዳዱ በጭቆና ሥር እንዲውል፣ የተማረው አገሩን በቅንነት እንዳያገለግል እየደለሉ ከአገሩ ተሰ ድዶ እንዲኖር፣ በአገር ውስጥ ነፃ የሕዝብ ምርጫ ሲካሄድ በተመልካችነት መገኘት ይኖርብናል በማለት ዲሞክራሲያዊ አመራርና ፍትሐዊ አስተዳደር እንዳይሰፍን እንቅፋት ይሆናሉ። ሕዝቡ በራሱ እንዳይተማመን፣ ሦስተኛው ዓለም ከበለጸጉ አገሮች ተጽዕኖ ነፃ እንዳይወጣ፣ ሕዝቦች ራሳቸውን ችለው እንዳይኖሩ ማድረጋቸውን አሁን ባለንበት ሥልጣኔ በተስፋፋበት ዘመን እንኳን አለመተዋቸው በግልጽ ይታያል።

አገራቸውን፣ ባህላቸውንና ሃይማኖታቸውን የሚወዱና የሚያከብሩ ኢትዮጵያውያን ወላጆች፣ ልጆቻቸው የአገራቸውን ታሪክ፣ ቋንቋና ሃይማኖት አውቀው እንዲያድጉ ልባዊ ፍላጎት አላቸው። ከዚህ ጽኑ ፍላጎት የተነሣ፣ በጳጳሳት፣ በካህናት፣ በአድባራት አስተዳዳሪዎችና በዲያቆናት አማካይነት ፍጹም ኢትዮጵያዊነትን የተላበሰ የወንጌል ትምህርት ወደሚሰጥ ባቸው አብያተ ክርስቲያናት ልጆቻቸውን እየወሰዱ ስለ አገራቸው ሃይማኖት፣ ባህልና ታሪክ እንዲያውቁ፣ በአገራቸው ታሪክ እንዲኮሩ፣ የአገራቸውን ፊደልና ቋንቋ እንዲማሩ፣ ብሔራዊ ዓርማቸውን እንዲያውቁና እንዲያከብሩ ጥረት ያደርጋሉ።

የቀድሞ የአገራችን የሃይማኖት መሪዎች፣ ለአገራቸውና ለሕዝባቸው ነፃነት እየታገሉ፣ አገሪቱ ለረጅም ጊዜ ትክተለው የነበረውን የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ሃይማኖት በአገር ውስጥና በውጭው ዓለም እንዲታወቅ በማድረግ ረገድ የተጫወቱት ሚና እጅግ የሚያኮራ ነው። ይህ አኩሪ ተግባራቸው

ለብዙዎች በረከት መሆኑን አሁን በየውጭ አገር ተሰድዶ የሚኖረው ኢትዮጵያዊ በሚገባ ተረድቶታል ማለት ይቻላል። ይህም በመሆኑ የሚኖርበት አገር የኑሮ ተፅዕኖ ላይበግረው ከአባቶቹ የተረከበውን ታሪክ፣ ሃይማኖት፣ ባህልና የአገር ፍቅር ለመጪው ትውልድ ለማስተላለፍ በየፈኛው ተገቢውን ጥረት ሲያደርግ ይታያል።

በስደት በምንኖርበት አሜሪካን የአካባቢው ሁኔታ፣ ድካሙ፣ ጭንቀቱ፣ የኑሮ ውጥረቱ ወደ ቤተ ክርስቲያን የማያስኬድ ስሜት የሚፈጥርበት ጊዜ ጥቂት አይደለም። አሜሪካን የተመሠረተችው በአክራሪ የሃይማኖት ተከታዮች ቢሆንም፣ መንግሥት በአገር ውስጥ በሚያስተዳድራቸው መሥሪያ ቤቶችና ለሥራ ማስኬጃ ተብሎ በተመደበው በጀት፣ ምንም ዓይነት ሃይማኖት ነክ የሆነ የማኅበራዊ ኑሮ እንቅስቃሴ እንዳይካሄድበት ሕግ ያግዳል። ይህም ሆኖ የፓርላማ መማከርት ጸሎት የሚያካሄዱበት ክፍል ተመድቦላቸው ሲያመቻቸው ይጠቀሙበታል። የአሜሪካን ባለሥልጣናት ለሕዝብ ንግግር ካደረጉ በኋላ፣ «እግዚአብሔር አሜሪካንን ይባርክ፣ ከእግዚአብሔር ሥር የቆመች አንዲት አገር» እያሉ ንግግራቸውን ይደመድማሉ።

በሌላ በኩል ደግሞ፣ «ሕዝቡ ለሃይማኖት ትኩረት ከሰጠ የአሜሪካን ኢኮኖሚ መሠረት የሆነው የካፒታልዝም ሥርዓትና የገበያ ውድድር ይከሰማል፤ ሁሉም የየራሱን ሃይማኖት ለማራመድ ሊጥር በመሃል አገር ትከፋፈላለች፤ በሕዝቡ መካከል ሰላም ይደፈርላል» የሚል ግምትና ፍራቻ አለባቸው። በዚህ ምክንያት ንብረትነቱ የመንግሥት በሆነ ስፍራና መሥሪያ ቤት ውስጥ ማንም ግለሰብ ሃይማኖት ነክ እንቅስቃሴ እንዳያራምድ ገደብ ተጥሏል። ይህንን ጉዳይ በተመለከተ እንደ ምላሌ ተደርጎ ሊጠቀስ የሚችለው፣ ተማሪዎች ትምህርታቸውን ጨርሰው በሚመረቁበት ወቅት ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ጸሎት አደረጉ ተብለው ከምረቃው ሥነ ሥርዓት የተገለሉና በፍርድ ቤት ውስጥ አሥርቱ ቃላትን የያዘ ሰሌዳ ሕዝብ በሚሰበሰቡበት አዳራሽ ግድግዳ ላይ ሰቀላችሁ ተብለው ወቅሳ የደረሰባቸውና

ከሥራ ለመሰናበት የደረሱ ባለሥልጣናት መኖራቸው ነው። ከዚህ የመንግሥት ደንብ የተነሣ፣ ግለሰቦች የሕሊና ጸሎት ማካሄድ እንጂ ድምፅን አጉልቶ መጸለይ የሌላውን ሰው ጸጥታ መንሣት፣ አሜሪካዊ ለሆነ ዜጋ ሕገ መንግሥቱ የሰጠውን መብት መጋፋት ይሆናል በማለት፣ «ሃይማኖት የግል ነው፣ አገር የጋራ ነው» የሚለውን መርሕ መንግሥት ሊደግፍና ሊያራምድ ይታያል።

ኢትዮጵያውያን በብዛት በሚኖሩባቸው የአሜሪካን ስቴቶች በራሳቸው አነሣሽነት፣ በራሳቸው መዋጮና በእግዚአብሔር ረድኤት ባህላቸውን የተከተለ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ አብያተ ክርስቲያናት፣ የተለያዩ የጸሎት ቤቶች፣ የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት፣ መስጊዶች በብዛት ተመሥርተዋል። በተለይም የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊቃነ ጳጳሳት፣ ቀላውስት፣ ዲያቆናትና የቅዱሳት መጻሕፍት መምህራን ከኢትዮጵያ ድረስ እያስመጡ ማኅበረሰቡ መንፈሳዊ ሕይወቱ እንዲጉለበት በማድረግ ላይ ይገኛሉ። አብያተ ክርስቲያናቱም የሚመሩት ከምዕመናኑ መካከል በተመረጡ የቦርድ አባላትና የአድባራት መሪዎች ነው። መሠረታዊው የመተዳዳሪያ በጀታቸው ምንጭ፣ የቋሚ አባላት የአባልነት ክፍያ፣ አሥራትና የግለሰቦች የገንዘብ፣ የቁሳቁስ ዕርዳታዎች፣ ነፃ አገልግሎትና ከልዩ ልዩ የዕቃ ሽያጭ የሚገኝ ገንዘብ ነው። አብያተ ክርስቲያናትም በየሳምንቱ የጸሎት ሥነ ሥርዓት ያካሂዳሉ፤ የሰንበትና የቋንቋ ትምህርት ያስተምራሉ፤ እንዲሁም ለክርስትና ዕድገትና መስፋፋት የሚጠቅሙ ሴሚናሮችን ያዘጋጃሉ፤ በኢትዮጵያ፣ በአውሮፓ፣ በካናዳና በተለያዩ አገሮች ከሚገኙ አብያተ ክርስቲያናት ጋር በመመካከርና በመተባበር የወንጌል ስብሰባዎችን በማዘጋጀትና በመሳተፍ ትብብር ያደርጋሉ። የሠርግ፣ የክርስትና እና የፍታት አገልግሎት ለአባላት በነፃ፣ አባል ላልሆኑ ደግሞ በክፍያ ይፈጽማሉ።

የአብያተ ክርስቲያናት፣ የመስጊዶችና የጸሎት ቤቶች በየስቴቶቹ መቋቋምና ለስደተኛው መንፈሳዊ አገልግሎት ለመስጠት ብቃት ላይ

መድረስ የኢትዮጵያውያንን ኅብረትና ጥንካሬ በጉልህ የሚያሳይ ቋሚ ምስክር ነው። እነኚህ የተቀደሱ ስፍራዎች ወጣቱ ትውልድ ስለ አገሩና ስለ ባህሉ ዕውቀት የሚቀስምባቸው ማዕከላት ሆነው እያገለገሉ መሆናቸውን አሁን የሚታየው እንቅስቃሴአቸው ይጠቁማል።

ኢትዮጵያውያን በብዛት በሚኖሩባቸው ከተሞች ውስጥ የሚገኙት አብያተ ክርስቲያናት፣ ጸሎት ቤቶችና መስጊዶች፣ ለጸሎትና ለልዩ ልዩ ማኅበራዊ ጉዳዮች የሚጠቀሙባቸው አብዛኛዎቹ ሕንፃዎች ከዕዳ ነፃ ሆነው የተገዙ ቋሚ ንብረቶች ሲሆኑ፣ አንዳንዶቹም ሕንፃዎችን በኪራይና በደባልነት በፈረቃ በመጠቀም መንፈሳዊ አገልግሎታቸውን ያካሄዳሉ። የአብያተ ክርስቲያናት ቋሚ አባላት ቁጥር በየሳምንቱ ለጸሎት ከሚሰበሰቡ ሕዝብ ቁጥር በጣም አነስተኛ በመሆኑና ከመንፈሳዊ አገልግሎታቸው ተጠቃሚ የሚገኘው ገቢ አነስተኛነት የተነሣ፣ አብያተ ክርስቲያናቱ ለወጪ መሸፈኛ የሚሆናቸውን ገንዘብ ለማግኘት በየሳምንቱ ለጸሎት የሚመጣውን ሕዝብ መማጸን አያቋርጡም።

ከላይ የተጠቀሱት መንፈሳዊ አገልግሎት ማካሄጃ መካናት አካባቢው በሚጠይቀው መልክ ተደራጅተው በየአጥቢያቸው የሚኖሩትን የሌሎች አገሮች ዜጎች ሊሰቡ ባለመቻላቸውና እምነታቸውን ለማስፋፋት የተነደፈ ዕቅድ ስለሌላቸው፣ የሥራ ማስኬጃ በጀት እጥረት ሲገጥማቸው ይታያል። አልፎ አልፎ በሚነሡ የእርስ በርስ አለመግባባት ሳቢያ፣ የአድባራት መሪዎች ከሥራ መሰናበት፣ የአባላት ቁጥር መቀነስና የአመራር አካላት ባልታሰቡ ጊዜያት መለዋወጥ ይታያል። በዚህ ምክንያት በስንት ጥረት የተቋቋሙ መንፈሳዊ አገልግሎት መስጫ ተቋማት ሳይታሰብ ሲፈርሱና ሲከፋፈሉ ይታያሉ። ይህም ሆኖ እነኚህ ቅዱሳን መካናት የኢትዮጵያን ስደተኞች በማሰባሰብ ረገድ እየሰጡ ያለው አገልግሎት ከፍተኛ ነው።

ትዳር አመሠራረት በአሜሪካን

ስለ ትዳር ጓደኛ፣ ስለ ጋብቻና በትዳር ላይ ስለሚያጋጥሙ ችግሮች በተለያዩ ጸሐፊዎች ጠለቅ ያለ ሐሳብ ቀርቦባቸው የድጋፍና የነቀፌታ ልውውጥ ስለ ተደረገባቸው፣ በዚህ ርእስ ላይ ስለ ጉዳዩ ተጨማሪ ነጥብ ማንሣት እምብዛም አስፈላጊ አይደለም። ይሁንና በስደት ላይ የሚገኘው ኢትዮጵያዊ ትዳር ለመመሥረት ስለሚጠቀምባቸው ዘዴዎች፣ የትዳር አመሠራረቱ በአገራችንና በአሜሪካን መካከል ያለው ተመሳሳይነትና ልዩነት ምን እንደሚመስል መጠቆሙ ግን ጠቃሚነት ይኖረዋል።

ከትውልድ አገርና ከወላጅ ቁጥጥር ሥር ወጥቶ ራስን ማስተዳደር ከጀመርንበት ጊዜ አንሥቶ ከምንኖርበት አገር የአኗኗር ባህል ጠቃሚ ትምህርት ማግኘት መቻላችን ሲታበል የሚችል ነገር አይደለም። ከትምህርት ቤት፣ ከየአካባቢው፣ ልዩ ልዩ ጽሑፎችን ከማንበብ፣ ከመስማት፣ ከመመልከት ልምድ ቀስመን፣ አዕምሮአችን ጎልምሶ፣ ጉቃተ ሕሲናችን ከፍ ሲል ችሏል። የምንኖርበት አካባቢ እይታችንንና አስተሳሰባችንን ለውጦታል፤ በአካልና በባሕርይ ጉልብተናል፤ ሀብትና ንብረት አፍርተናል፤ ለብቻ ከመኖር ይልቅ ከሰው ጋር ተዳብሎ መኖር በኢኮኖሚና በሐሳብ በመረዳዳት ረገድ የሚያስገኘውን ጥቅምና ጉዳት ተረድተናል።

ከዚህ በኋላ የሚቀረን ነገር ቢኖር፣ የትዳር ጓደኞችንን ፈልገንና አፈላልገን በሐሳብ፣ በባሕርይና በዓላማ የምትመጥነንን መርጠን ትዳር መመሥረትና ቤተሰብ ማፍራት ነው። ስለ ትዳር አያያዝ በጽሑፍ ከተሰራጩትና በቀጥታ ከሚገኙ መረጃዎች አኳያ ሲታይ፣ በወላጆች አማካይነት የሚመሠረተው ትዳር በብዙ መልኩ ጠቃሚነቱ ተረጋግጧል። በዚህ ምክንያት ቁጥሩ በርካታ የሆነ የኅብረተሰቡ አባል በቤተሰብ በኩል የሚመሠረተውን የጋብቻ ሥርዓት የሚደግፍበት ምክንያት፣ ጋብቻውን

ያሠምረዋል የሚል እምነት ስላለ ነው። ከዚህ ውጭ በሆነ መንገድ ትዳር ከተመሠረተ በሁለቱ ተጋቢዎች መካከል አለመተማመን ስለሚከሰትና በትንሹም በትልቁም ንዝንዝና ንትርክ ስለሚፈጠር ትዳሩ ቋሚነት ይጎድለዋል። ከወላጅ ፈቃድና ተሳትፎ ውጭ የተመሠረተ ትዳር ዘለቂታ አይኖረውም። ይህም ሲባል የወላጆች ተሳትፎ የታከለበት ትዳር ከችግር ነፃ ነው ለማለት ሳይሆን፤ በወላጆች አማካይነት እውን ሊሆን የቻለ የትዳር ትስስር በአብዛኛው ዘላቂነት ያለው መሆኑ በተግባር ስለ ተመስከረለት ነው።

በአሜሪካንም ሆነ በሌሎች አገሮች ተስድደን የምንኖር ኢትዮጵያውያን፤ በአጠገባችን የሚኖሩ ወላጆቻችን ጥቂቶች ስለሆኑ፤ ትዳር ፈላጊው የኑሮ ጓደኛ ለማግኘት በቤተ ክርስቲያን፤ በጓደኛ፤ በዘመድ አዝማድ በኩል ተገናኝቶ በመተዋወቅ ልብ ለልብ መቀራረቡን፤ ሐሳብ ለሐሳብ መግባባቱን ይመርጣል። በየመዝናኛ ቦታዎችና በግል ጥረት የተገናኙ ጓደኞች ከሆኑ ዓላማቸው አንድ መሆኑን ለማረጋገጥ ለብዙ ጊዜ አብሮ እየወጡ እየገቡ በመቀራረብ ከልብ ትዳር ፈላጊ መሆናቸውን ለመገላለጽና ለመተማመን ከፍተኛ ጥረት፤ ወጭ፤ ትዕግሥትና ጊዜ ይወስድባቸዋል። ከፍ ብሎ ከተጠቀሱት ሁለት መንገዶች በአንዱ የትዳር ጓደኛ ማግኘት ከተቻለ፤ እንዲሁም ወላጆች በቅርብ በይገኙም አገር ቤት የሚኖሩ ከሆኑ፤ ለትዳር የታሰበውን የሴት ወይም የወንድ ጓደኛ በደብዳቤ አማካይነት ፎቶግራፋን/ፎቶግራፍዋን ለቤተሰብ ልኮ በማስተዋወቅ ጋብቻውን እንዲያጸድቁ ፈቃድ መጠየቅ ለወላጆች ከብር የሚሰጥ፤ ለተጋቢዎች ደግሞ ምርቃት የሚያተርፍ ድርጊት ነው።

አሜሪካኖች እንኳን ለትዳር ለጓደኝነት ለጊዜያዊ ፍቅረኛነትም ቢሆን ከተፈቃደዱ በኋላ ከወላጆቻቸው ጋር ለማስተዋወቅ የሚችኩለበት ምክንያት፤ በአገሩ ውስጥ የወንጀል ፈጻሚው ሰው ቁጥር በመብዛቱ ለጥንቃቄ የሚወስዱት እርምጃ ነው። በተለይም ጓደኛዎቹ ለትዳር ቆርጠው ከተፈላለጉ፤ ወላጆች ከየአቅጣጫው የቅርብ ከትትል በማድረግ የሁለቱን ጓደኞች ውጫዊ ባሕርይ ለማጥናት ጥረት ያደርጋሉ። ሁለቱ ጓደኞች ለጋብቻ የገቡት ቃል ጸንቶ እየገፋ ከመጣና ዕቅዳቸውን ከዳር ለማድረስ

ድጋፋቸውን ከመስጠት ወደ ኋላ አይሉም። የአቀራረባቸውን አጠቃላይ ሁኔታ ስንመለከተው፤ አሜሪካኖች በፍቅረኛነት ወይም በእጮችነት ከተፈላለጉ በኋላ በይበልጥ ለመቀራረብና ጠባይ ለጠባይ ለመተዋወቅ ጊዜ ይወስዳሉ። ካሰቡት ደረጃ ከደረሱ በኋላ ግን ቤተሰባቸውን አስተዋውቀው እንደ ልባቸው ካለፍርሃት አብረው በመግባትና በመውጣት የሚሠሩትን ሲያሳጣቸው ይታያሉ።

የቀድሞ አባቶቻችንና እናቶቻችን ትዳር ለመመሥረት ይጠቀሙበት የነበረው መንገድ በየትኛውም አገር ያለ ኅብረተሰብ እንደ አካባቢው ባህልና ሁኔታ ይለያይ እንደሆነ እንጂ መሠረተ ሐሳቡ ተቀራራቢነት አለው። የአገራችንን የገጠሩን አካባቢ ሁኔታ ስንመለከተው፤ ሁለቱ ለትዳር ተፈላላጊዎች መፈቃቀዳቸውን የሚገልጹት ሴቷ ውኃ ለመቅዳትና ልብስ ለማጣጠል ወንዝ ስትወርድ፤ ጭራሮ ለመልቀም ወደ መስከ ስትሄድ፤ ገበያ ስትወጣ ነው፤ ወንዱ ደግሞ ከብት ሲያግድ፤ ሲያርስ፤ አረም ሲጉለጉል፤ አዝመራ ሲሰበሰብ፤ ወይም በጉርብትናና በቤተሰብ በኩል ሲገናኙ ነው። ከዓይን ትውውቅ በኋላ በበዓላት ጊዜ የአካባቢው ሰው ተሰባስቦ በዘፈንና በእስከስታ በዓሉን አድምቀው ሲያከብሩ ከተያዩ በኋላ ለትዳር መፈላለጋቸውን በእይታና በውስጣዊ ስሜት ሊገልጹት ይችላሉ። የትውውቃቸው ዋና ዓላማ እንደ አሁኑ ዘመን ለጊዜ ማሳለፊያ ሳይሆን፤ ለቁም ነገር ተብሎ ጥረት የሚደረግበት ነው። ከዚያን ቀን ጀምሮ ወንድ ሴቷን በዓይነ ቁራኛ ስለሚከታተላት በእውነት ለትዳር እንደ ፈለጋት ትረዳለች። የሕዝብ በዓላት በሚከበርባቸውና የዘፈን መድረኮች በሚከፈቱባቸው ቦታዎች ሁለቱም በመገኘት፤ ፊት ለፊት እየተያዩ የውስጥ ፍቅራዊ ዝንባሌአቸውን፤ ስሜታቸውንና ደስታቸውን በተለያየ መንገድ ይገልጻሉ።

ጨዋታው ሲደራ፤ በሚያዳምጡት ዘፈንና በሚያዩት እስከስታ ልባቸው ሲነሸጥ፤ ወንዱ ከዘፈን አቀንቃኝ ቀበል አድርጎ፡-

ልጅቷ ታይታለች ውኃ ስትቀዳ

ልጅቷ ታይታለች ልብስ ስታጸዳ

ልጅቷ ታይታለች ልብስ ስታሰጣ

ከእንግዲህ የኔ ነች ማንም ሰው ቢመጣ።

እያለ ለልጅቱ ያለውን ፍቅር በግጥምና በዚህ ይፋ በማድረግ ለትዳር የተመኛት መሆኑን ለሰፈር ጎረምሳ ያሳውቃል። እርሷ ደግሞ ከጓደኞቿ ጋር እየተያየች በመሳሳት እየተሸከረመመች በሹልክታ ታየዋለች። ከዚያም ከጓደኞቿ መካከል እጅዋን ይዞ ወደ መሃል ጎትቶ በማስገባት እስክስታ ይገጥማታል። ጨዋታው ሲበተን ጠፍፎ በመጣል ስሟት የከንፈር ወዳጅ መሆኑን ለጓደኞቿ በተግባር ያሳውቃል። ከዚያም አንገቷን አቅፎ ወይም ከጎሳዋ እየተከተለ እቤቷ ድረስ ሸኝቷት ይመለሳል። ሰፈር በተገናኙ ቁጥር በፈገግታ ብቻ እየተላለፉ በመጠነኛ ትውውቅ ይገማገማሉ። ለልቡ የምትሞላ ሆና ካገኛት፣ ለትዳር እንደሚፈልጋት ለወላጆቹ አሳውቆ ካስፈቀደ በኋላ፣ በሰፈር አካባቢ በስመ ጥሩነት፣ በዕድሜ አንጋፋነት፣ በተደማጭነት ዝናን ያተረፉ፣ ከቤተሰቧ ጋር ቅርብነት ያላቸውን ያገር ሽማግሌዎች በወላጆቹ አስመርጦ ወላጆቿ ልጃቸውን ለትዳር እንዲፈቅዱለት ያስጠይቃል። የልጅቱ ወላጆችና ዘመዶች ጊዜ ከወሰዱና በተደጋጋሚ ተጠይቀው ከአንገራገሩ፣ ወይም አሻፈረኝ ካሉ፣ ሌላ ወንድ እንዳይቀድመው ጠልፎ በመውሰድ ልጃቸው እርሱ ዘንድ መሆኗን ለማሳወቅ አማላጅ ይልካል። ሽማግሌዎች ተልዕኮአቸውን ለመፈጸም ወላጆቿን አግባብተው ካስፈቀዱ በኋላ ወደሚቀጥለው ደረጃ ለመሸጋገር ተስማምተው ይለያያሉ። የልጅቱ ወላጆች እንዴት ተደፈርን ብለው አፋጣኝ መልስ ከመስጠት ከተቆጠቡ፣ የወንዱ ቤተሰቦች ስጦታ በማበርከት ጉዳዩን በሰላም ለመጨረስ ይጥራሉ።

በአገራችንም ሆነ በአሜሪካን ዘመናዊ ኑሮ የሚከተለው ጎበረተሰብ የሚጠቀምበትን የመተዋወቂያ፣ የመግባቢያና የግንኙነት ስልት ስንመለከት ደግሞ፣ በመጀመሪያ የመተዋወቂያ ዕድል የሚገጥማቸው በትምህርት ቤት፣ በሥራ ቦታ፣ በፓርቲና በመሳሰሉት ማኅበራዊ መገናኛ ስፍራዎች ነው። በእነዚህ መገናኛ ስፍራዎች ከተዋወቁ በኋላ፣ የበለጠ ለመቀራረብና ለመግባባት፣ በደብዳቤና በስልክ ግንኙነት እየፈጠሩ በተገናኙ ቁጥር ወንዱ ሴትዋን በመጋበዝና ስትወጣ ስትገባ እየተከታተለ በማንጋገር ለመግባባት ጥረት ያደርጋል። ሁለቱም በግንባር ተገናኝተው ሐሳብ ለሐሳብ በመለዋወጥ

በግልጽ ይወያያሉ። ቀጥሎም ወደ ፓርቲና ወደ ሲኒማ ቤት በመሄድ፣ አብረው በመውጣትና በመግባት የግንኙነታቸውን ደረጃ ለጓደኞቻቸውና ለአካባቢው ተመልካች ያሳውቃሉ። በዚህ ሁኔታ ፍቅራቸውን ረዘም ላለ ጊዜ ከፈተኑ በኋላ ለትዳር እንደሚፈላለጉ ከተስማሙ ወደ ቤተሰቧ ሽማግሌዎች ልኮ ያስጠይቃል። ቤተሰቦቿ ባይስማሙም ልጅቷ ከወደደችው በፍላጎቷ ወደ ወንዱ ቤት ስተት ብላ ትገባለች። ወንዱም ልጃቸው እርሱ ዘንድ መሆኗን ለቤተሰቦቿ በድጋሚ አማላጅ በመላክ ሁለቱ ቤተሰቦች ስምምነት ላይ ለመድረስ ይደራደራሉ። ይሁን እንጂ በአሜሪካን ሕግ መሠረት ወንድ አስገድዶ ወስደ ተብሎ እንዳይጠየቅ ሴቷ በፍላጎቷ ለመግባቷ የዓይን ምስክር ያዘጋጃል፤ የሕግ ባለሙያም ያማክራል።

አገራችን በነበርንበት ጊዜ ይደረግ እንደ ነበረው የፍቅር ጓደኛ ማፍራት፣ ተቀራርቦ አብሮ መውጣትና መግባት፣ ያለና ወደፊትም የሚኖር የትዳር ተፈላላጊዎች ዋናው የመገናኛ መንገድ ነው። በዚህ መልክ ከተወዳጀን በኋላ ወደ ባሕር ማዶ የመሄድ ዕድል ሲገጥመን፣ ከእንግዲህ ሞት ነው የሚለየን ተባብለን ተማምለንና እንባ በእንባ ተራጭተን ከተለየናቸው የፍቅር ጓደኞቻችን ጋር በትንሹ ለስድስት ወራት ጊዜ ያህል ደብዳቤ በመጻፍና ስልክ በመደዋወል እንቆያለን። የፈረንጅ አገር ኑሮ ጊዜ ስለሚያሳጣን፣ ሁሉም ነገር መዋል ማደር ይጀምርና በዓመቱ ግንኙነቱ ተቋርጦ ያርፈዋል። በዚህ ምክንያት አገር ቤት ትተን የመጣናቸው የፍቅር ጓደኞቻችን ቅስም ተሰብሮ ከእንግዲህ ወዲያ ሰው ማመን በቃኝ ወደ ማለት ይደርሳሉ።

ይህንኑ ጉዳይ በተመለከተ ድምፃዊት ብዙነሽ በቀለ እንዲህ ስትል አዚማ የነበረውን እናስታውሳለን፡-

ፈረንጅ አገር ሳትሄድ ገና እዚሁ ሳለህ

የገባሽውን ቃል እንዴት ታፈርሳለህ...ወዘተ.

አዲሱ የትዳር መመሥረቻ ስልት

የትዳር ጓደኛ የመፈለግና የማግኘት ስልት በስደት በምንኖርባቸው አገሮች የተለየ ሆኖ እናገኘዋለን። የስልቱን መስፈርት ሊያሟሉ የሚችሉ ግለሰቦች ጥቂት ሆነው በመገኘታቸው፤ ካለትዳር የሚኖረው ኢትዮጵያዊ ቁጥር ከፍተኛ ነው። ከተሟላው ለጓደኝነትና ለትዳር የሚፈልጋትን ፍቅረኛ የሚተዋወቅባቸው መንገዶች እንደ ተጠበቁ ሆነው፤ በአሜሪካን አገር የቤትና የወንድ ተፈላላጊዎች ለመመራረጫ ተብለው ከተቀየሱት መስፈርቶች መካከል ወንዱን በተመለከተ ጥቂቶች፤ መልክ፤ ቁመት፤ የቆዳ ቀለም፤ ቢቻል የዶክተርነት ማዕርግ ያለው፤ ጥሩ የሰምንት ወይም የወር ገቢ ያለው፤ ዘመናዊ መኪናና ቤት ያለው፤ ካለደባል የሚኖር፤ የቤቱ ዕቃ የተሟላ፤ ተጫዋች፤ ግሪን ካርድ ወይም ዜግነቱን ወደ አሜሪካዊነት የቀየረ የሚሉት ይገኙባቸዋል። ተፈላላጊዎቹ ሀብት ያላቸው ከሆኑ ቁመና፤ መልክ፤ ትምህርትና የቆዳ ቀለም የተሰኙት መስፈርቶች ከቁጥር የማይገቡበት ሁኔታ ያጋጥማል።

በዚህ መልክ በሚገናኙ ፍቅረኞች መካከል ትዳር የሚመሠረተው፤ ቤተሰብ ባልተሳተፈበትና ከጥቅም ጋር በተሳሰረ መንገድ ነው። ለትዳር መፍረስ ቁጥር መብዛት ምክንያቶች መካከል በትዳር ፈላጊዎች መካከል የሚታይ በአግባቡ አለመተዋወቅና ከጋብቻ በፊት የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፈጸም ይገኙባቸዋል። ተጋብቶ መፋታትን ለማስወገድ ፍቅረኞች ልብ ለልብ እስከሚተዋወቁና እስከሚፈቃዱ ድርስ መጠበቅ ከፍተኛ ትዕግሥትና ጊዜ ለሚጠይቀው የጋብቻ ሂደት ጠቃሚ መሆኑ በኅብረተሰቡና በትዳር ባለሙያዎች ታምናበት በአሁኑ ጊዜ ትኩረት እየተሰጠው ይገኛል። በአንፃሩ ደግሞ ለብዙ ጊዜ አብሮ መቆየት፤ ከጋብቻ በፊት የግብረ ሥጋ ግንኙነት ለመፈጸም በር ስለሚከፍትና መስለቻቸውንም ስለሚያስከትል ለትዳር መፍረስ አስተዋጽኦ እንዳለው በይፋ ይነገራል።

ከወደፊት የትዳር ጓደኛ ጋር ከመተዋወቂያ መንገዶች አንደኛው፤ አብሮ መከረም ሲሆን፤ ስለ ፍቅረኞቹ ዕድሜ፤ የወር ገቢ፤ የቤተሰብ ሁኔታ ለማወቅ የሚያስችልና የትዳር ምሥረታ መሠረታዊ መስፈርቶችን የተሟላ

የሚያደርግ በመሆኑ፤ በይበልጥ መተዋወቅ ከማለቻል አልፎ ሕጋዊ ጋብቻ ላይፈጽሙ አብሮ መኖርን ያስከትላል። በዚህ ሁኔታ አብረው የሚኖሩ ፍቅረኞች ከሕጋዊ ጋብቻ ውጪ ልጆች ስለሚወለዱ ወንዱ ኃላፊነትን በመሸሽ ፍቅረኛውን ጥሎ ከቤት ስለሚወጣ፤ ካለወላጅ አባት የሚያድጉ ልጆችና ካለረዳት ልጆች የሚያሳድጉ ሴቶች በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሆነዋል። «ከባል በፊት ልጅ ይስጥሽ» የተባለው የአገራችን እርግማን በአሜሪካን አገር ስለማይሠራ፤ በበርካታ ሴቶች ዘንድ ከትዳር ውጪ ልጆች እየወለዱ መኖር የተለመደ ነገር ሆኗል። ይህንን የማኅበራዊ ኑሮ ጠንቅ ለመቋቋም መንግሥት ለልጆች ማሳደጊያና የጤና መንከባከቢያ በጀት መድቦ ማስተዳደሩን ስላልተቋቋመው፤ ኃላፊነቱን ለመቀነስ ስለ ግብረ ሥጋ ግንኙነት፤ ስለ ትዳርና ስለሚያስከትለው የማኅበራዊ ኑሮ ችግር ወጣቱ በቂ ግንዛቤ እንዲያገኝ በየትምህርት ቤቱ ቋሚ የሆነ ትምህርት እንዲሰጥ አድርጓል። በሌላ በኩል የላጤዎች ቁጥር ሊጨምር የቻለው ፈላጊና ተፈላጊ ሊገናኙ ስላልቻሉና በቂና ትክክለኛ መረጃ መለዋወጥ ስላልሆነላቸው ነው የሚለው ግምት ትኩረት ማግኘት ከጀመረ እጅግ ሰንብቷል።

ለትዳር መፍረስ ምክንያት የሆኑትን ችግሮች ሊያቃልል ይችላል ይሆናል በሚል ትዳር ፈላጊ ላጤዎችን በጋዜጣ፤ በስልክ፤ በኮምፒውተር፤ ከዚህም አልፎ ተርፎ ቢሮ ከፍተው በግንባር የሚያገናኙ ድርጅቶች ተቋቁመው የትዳር ፈላጊ ግለሰቦችን የሕይወት ታሪክ መዝግበውና በራቸውን ክፍት አድርገው ይጠባበቃሉ። ደንበኞችም ወደ ድርጅቶቹ በመሄድ ትዳር ለመመሥረት ያላቸውን ፍላጎት ይፋ ማድረግ ከጀመሩ ቆይቷል። ዘዴው በእርግጥም ፈላጊዎች መስፈርታቸውን የሚያሟሉትን ለመምረጥ፤ ተፈላጊ መረጃዎችን ለማግኘት ጊዜንም ለመቆጠብ ይረዳቸዋል። ይህ ዘዴ ትዳር ለመመሥረት አቋራጭ መንገድ መሆኑ ቢታወቅም፤ የመረጃውን ትክክለኛነት ማረጋገጥ የትዳር ፈላጊዎች ኃላፊነት ነው። ድርጅቶቹ ትዳር ፈላጊዎችን ከማገናኘት በቀር ሌላ ተጨማሪ ሕጋዊ ኃላፊነት የለባቸውም። በዚህ መንገድ ትዳር ከመሠረቱ ግለሰቦች አብዛኛዎቹ፤ ዓላማቸው ገንዘብ ማፍራት እንጂ ዘላቂ ትዳር መያዝ እንዳልሆነ የማኅበራዊ ጉዳይ ተከታታዮች በየጊዜው እያሳተሙ በሚያወጧቸው ዘገባዎቻቸው ጠቁመዋል።

እንደ ፍቅረኛዎች አገናኝ ድርጅቶች አስተያየት ከሆነ፤ ከመስከረሙ የአሸባሪዎች ጥቃት ወዲህ ሕዝቡ ከፍራቻ የተነሣ ወደ መዝናኛ ስፍራዎች ከመሄድ ከመቆጠቡም በላይ፤ እርስ በርስ የመተማመኑ ለሚትም እየቀዘቀዘ ሄዷል። የተለመዱት የትዳር ፈላጊዎች መገናኛ ተቋማት እንደ ቀድሞው ወጣቱ ብቻ ሳይሆን በዕድሜ የገፋውም ሰው መለባለቢያ ሆነዋል። ይህ የደን በኞች ቁጥር መጨመር፤ በዚህ ሥራ ላይ ለተለማሩ ድርጅቶች ገበያ ማደግ ዓይነተኛ ምክንያት መሆኑ ተረጋግጧል። በዚህ ሙያ ላይ የተሰለፉ ኩባንያዎች ቁጥር በመጨመሩ፤ ሕዝብ በብዛት በሚከማችባቸው የገበያ አዳራሾች ውስጥ ሳይቀር ቢሮ ከፍተው ትዳር ፈላጊዎችን በቅርብ ለማስተናገድ ጥረት እያደረጉ ይገኛሉ።

ለብዙ ጊዜ በጓደኛነት አብሮ መቆየት ጉዳት እንዳለው ሁሉ፤ ጥቅሙም የማይናቅ መሆኑ ተረጋግጧል። ፍቅረኛዎች ብዙ አብሮ ከመቆየት የተነሣ ፍቅራቸው ይጸናና ልጅቷ ፀንሳ ስትገኝ፤ በሕጋዊ መንገድ ተጋብተው ለመኖር ስለሚያስችል የትዳር መሥራቾችን ቁጥር በማበራከት ረገድ አስተዋጽኦ እንዳለው ይነገራል። ይህንን መንገድ የሚጠቀሙት በአብዛኛው ትዳር መመሥረቻ ጊዜ ያለፈባቸውና በዕድሜ የገፋ ግለሰቦች ናቸው። ዕድሉ እንዳያመልጣቸው የሚመኙ ወላጆቻቸውና ዘመዶቻቸው ለሠርጉ መላካት የገንዘብ፤ የማቴሪያልና የጉልበት ዕርዳታ ሲያበረከቱና በሠርጉ የአፈጻጸም ጥላን ላይ ትኩረት ሰጥተው ጋብቻውን በአጭር ጊዜ ውስጥ ለመፈጸም ተፈላጊውን ጥረት በማድረግ ሲሯሯጡ ይታያሉ።

በአሜሪካን የሚኖረው ትዳር ፈላጊ ኢትዮጵያዊ አቻውን እግኝቶ ትዳር ለመመሥረት የላቀ ፍላጎት አለው። ነገር ግን ተቀራርቦ በመወያየት ፈንታ እርስ በርስ በመናናቅ፤ ባለመተማመንና ባለመግባባት ተራርቆ ካለትዳር ዕድሜውን ብቻውን ሲገፋ ይታያል። እነኚህንና ሌሎች ለትዳር መመሥረት እንቅፋት የሚሆኑ ምክንያቶችን ለማስወገድ ከላይ ከተጠቀሱት መንገዶች በተጨማሪ የሚከተሉትን የትዳር መመሥረቻ ስልቶች በመጠቀም ትዳር መያዝ ተጀምሯል።

ሁለተኛው መንገድ፤ በተለይ ወንዱ ትዳር ፈላጊ ወደ አገር ቤት በመሄድ ዓይነት ያረፈባትን ኮረዳ መርጦ፤ ወይም ቀደም ሲል የሚያውቃትን ልጅ አነጋግሮ ወደ አሜሪካን የመመለሻው ጊዜ ሳይደርስ የጋብቻ ሥርዓቱን ፈጽሞ መመለስ ነው። ይህ ዓይነቱ የጋብቻ መንገድ (quick pick) ፈጣን የጋብቻ ዘዴ የተባለ ስም ተሰጥቶታል።

ሦስተኛው መንገድ፤ ሚስት ለማግባት ፍላጎት ያለን መሆኑን አገር ቤት ለሚኖሩ ዘመዶቻችን ማሳወቅ ነው። እነርሱም ትስማማናለች ብለው የገመቷትን ሴት መርጠው ለጋብቻ መስማማቷን በቀጥታም ሆነ በዘመዶቿ በኩል ጠይቀው ካረጋገጡ በኋላ፤ ጠቅላላ ቁመነዋን የሚያሳይ ፎቶግራፍ ይልካሉ። በተላከው ፎቶግራፍ መሠረት ልጅቷን ከወደድናት በስልክ ጠዋት ማታ በማነጋገር፤ ደብዳቤ በመጻጻፍ ትውውቃችንን ካደረጀን በኋላ ፍላጎታችንን ተገላልጸን ካመቸን ወደ አገር ቤት ሻገር በማለት ጋብቻውን ፈጽመን በአጭር ጊዜ ውስጥ እንመለሳለን። ካላመቸንም ሺዛ እውጥተንላት በጉብኝት መልክ እንድትመጣ አድርገን፤ በአገራችን ወይም በአሜሪካን ባህል መሠረት ድግሱን አብረን አዘጋጅተን፤ በጓደኞቻችን ታጅባን፤ በቪዲዮ ተቀርጸን ጋብቻው ለመፈጸሙ ለወላጅና ለዘመድ ከነማስረጃው መልእክት እንልካለን። ይህ ዓይነቱ ጋብቻ (fedex marriage)፤ ጋብቻ በፖስታ የሚል ስያሜ አግኝቷል።

አራተኛው መንገድ፤ ለጥቅም ሲባል የሚፈጸም ነው። ይህ ዓይነቱ የትዳር አመሠራረት ዘዴ ተግባራዊ የሚሆነው የገንዘብና የማቴሪያል ፍላጎታችንን በረጅም፤ በመካከለኛና በአጭር ጊዜ ውስጥ ለማሟላት ዕቅድ ሲኖረን ነው። ይህን መስፈርት የሚያሟሉ ግለሰቦችን ለማግኘትና በጉዳዩ ላይ ለመደራደር ከፍተኛ ርብርቦሽ እናደርጋለን። ይህ ዓይነቱ ጋብቻ (beneficial marriage) የጥቅም ጋብቻ በሚል ስም ይታወቃል።

በባህላዊውም ሆነ በዘመናዊው መንገድ ትዳር ከመሠረቱ በኋላ ተጠቃሚው ማነው? ሴቷ ወይስ ወንዱ? ለሚለው ጥያቄ፤ ከአንድ ሰው ገቢ የሁለት ሰው ገቢ የኑሮ ደረጃን ከፍ ስለሚያደርግ፤ የኑሮ ድርሻን በመከፋፈልና በአካባቢው ዕውቅና በማግኘት ረገድ ሁለቱም የትዳር

ጓደኛዎች ተጠቃሚ መሆናቸው እሙን ነው። ሆኖም ከገቢ አኳያ የታየ እንደሆነ ወንዱ ይበልጥ እንደሚጠቀምና ከኑሮ ፋይዳም የበለጠውን ድርሻ እንደሚቀበል ይታመናል። የማኅበራዊ ኃላፊነትን በመቀበልና ትዳርን በመምራት አኳያ ሲታይ ሴቷ የቀደምተኝነትን ደረጃ ይዛብትገኝም፤ ከዚህ ጋር የመነጨ ጭንቀት እንደሚደርስባትና በሙያ ራሷን ለማሻሻል እንቅፋት እንደሚሆንባት በየላምንቱ እየታተመ በሚወጣው፤ «ጀት መጽሔት» ላይ በጥያቄና መልስ የሰፈረው የጥናት ውጤት አስምርበታል።

የሠርግ ዕቅድና መሰናዶ

የአሜሪካን አገር የጋብቻ ዝግጅትና ሥርዓት አገራችን ከሚሠራበት ፍጹም የተለየ ነው። ከአገራችን አኳያ ስንመለከተው፤ ስለ ሠርጉ ዕቅድ የማውጣትና የመስተንግዶ ዝግጅቱን አሉን ብለን በምንመካባቸው የቅርብ ዘመድ አዝማድ ላይ የሚጣል ጉዳይ ነው። ተጋቢዎቹ የሚፈለጉት ለምክክር ብቻ ሲሆን፤ በሠርጉ ዝግጅት ላይ ያላቸው ተሳትፎ ውስን ነው። ከአሜሪካን አገር አኳያ ስንመለከተው ደግሞ፤ ቤተሰብና የቅርብ ዘመዶች ድጋፍ ሰጪ፤ ምክር ለጋሽ እንጂ ዕቅድ አውጪዎቹም አስፈጻሚዎቹም ደጋሾቹም ትዳር መሥራቾቹ ናቸው። አልፎ አልፎ ጊዜና ጉልበት ለመቆጠብ በማለት የጋብቻ ባለሙያዎችንና የሆቴል አስተዳዳሪዎችን እንዲያማከሯቸው ያደርጋሉ። ተጋቢዎቹ በቅድሚያ ዕቅድ አውጥተውና በሚገባ ተዘጋጅተው በጋብቻ ባለሙያዎቹ ካልተጠቀሙባቸው በቀር፤ የገንዘብ ማፍሪያ ዘዴአቸውን በመደርደር ባለጉዳይዎችን ከበጀታቸው ውጭ በማስወጣት ዕዳ ሲገፈግፉ እንዲኖሩ ከማድረግ አይመለሱም።

ብዙ ጊዜ ትዳር ይዞ መኖርን እንመኝና ዝግጅቱ ስለሚያስከትለው ውጣ ውረድ ስናስብ እየከበደን ሐሳቡን ከመገኘው ባጭሩ እንቀጫለን። ዝግጅቱን ከጀመርን በኋላም ይህ ይሁን ይህ ይቅር በማለት ሠርጉ በዕቅድ ደረጃ ላይ እያለ በሐሳብ ባለመግባባትና ባለመጣጣም ወደ መነታረክ እንገባለን። አንዱ በአንዱ ላይ እያመካኝ የዝግጅቱን ጊዜ በማራዘም ዕቅዱ ላይላካ ጋብቻውም ሳይፈጸም የሚቀርበት ጊዜ በርካታ ነው። ይህንን

ከመሰለው ጭንቀት ውስጥ ገብቶ ከመዋኘት፤ የጋብቻውን ዕቅድ ለመፈጸም ከባድ ውጭ ወደማይጠይቀውና ጊዜ ወደማይፈጀው የትዳር መመሥረቻ መሥሪያ ቤት በመሄድ ሕጋዊ ሰነድ ተፈራርሞ ከቅርብ ወዳጅና ጓደኛ ጋር በቡናና ሻይ በቀላሉ ትዳር መመሥረት ይቻላል። ይህ ዘዴ እንዳለ ብናውቅም ወጉን በመጠበቅ፤ ሰው ያደረገው ለምን ይቅርብኝ በማለትና ግርግሩን በመፈለግ የረጅም ጊዜ ዕቅድና መሰናዶ ወደሚጠይቀው ወደ መደበኛው ድግስ ስናደላ እንታያለን።

ከላይ ከተጠቀሱት የጋብቻ ማላኪያ ዘዴዎች አንዱን መርጠን ትዳር ስንይዝ የማኅበራዊ ኑሮ ኃላፊነት ለመቀበል ቆራጥ ውሳኔ ላይ እንደርሳለን ማለት ነው። ከፍተኛ ውጭ በወጣበት ድግስና ዝግጅት፤ በብዙ ሰው ታጅቦን፤ በታላቅ ደስታና ፈንጠዚያ፤ ታዛቢዎች ባሉበት ቆመን፤ «ከዛሬ ጀምሮ ባልና ሚስት ነን፤ በከፉም በደጉም አንለያይም» ተባብለን ቃል እንገባለን። በሽማግሌዎች ተመርቀን፤ ከወላጅና ከደባል ጋር ከመኖር ራሳችንን ችለን ለመተዳደር ትዳርን ሀ! ብለን እንጀምራለን።

ይህ ሁሉ ውጣ ውረድ ታልፎ፤ የተገባው ቃል ኪዳን ተጥሶ ጋብቻን በቀላሉ ማፍረስ በቤተሰብ ላይ ከባድ ችግር ያደርሳል። ልጆች የወላጆችን ፍቅር ሳያገኙ ያድጋሉ፤ ወደ አልባሌ ስፍራ እንዲያመሩ፤ መጥፎ ባሕርይ እንዲቀስሙ፤ ሥርዓት የሌለው የአኗኗር አቅጣጫ ተከትለው እንዲያድጉ ያደርጋል። ይህም በመሆኑ ስለ ሠርግ ዕቅድ ከማውጣትና መሰናዶውን ከማመቻቸት በፊት የትዳርን ኃላፊነት መቀበል የቱን ያህል ከባድ እንደሆነ ተገንዝቦ በቅድሚያ የአዕምሮና የአካል ዝግጅት ማድረጉ ለትዳር ዘላቂነት አስትማማኝ ሁኔታን ይፈጥራል።

ትዳር በቀላሉ መመሥረት ሲቻል፤ በከፍተኛ ውጭ በትልቅ ሆቴል፤ ወይም በተንጣለለ ዳስ ውስጥ ተደግሶ ሠርጉ ሲፈጸም ማየቱ የሁሉም ትዳር ፈላጊ ምኞት ቢሆንም፤ ሰው የሚኖረው እንደ ራሱ ገቢ እንጂ እንደ ጉረቤቱ ስላልሆነ፤ የገንዘብ አቅም በሚፈቅደው መጠን ዕቅድ አውጥቶ መሠረግ ውሉ አድሮ ከሚያስከትለው ችግር ያድናል።

የቤተሰብ መጠን

በአሜሪካን አገር ኑሮ የሚስተናገደው ጥንቃቄ በተሞላበት ዕቅድና ቅንጅት ነው። እንደ አገራችን፤ «ልጅ በዕድሉ ያድጋል» እየተባለ ልጅ በላይ በላዩ አይወለድም። ቢወለድም ቅድመ ሁኔታዎች መመቻቸታቸው ታይቶ ነው። በዚህ ምክንያት ካለዕቅድ ብዙ ልጆችን አፍርቶ ያልታሰበ ሕጋዊና ኢኮኖሚያዊ ግዴታዎች ውስጥ ከመግባት መጠንቀቅ ያሻል። የተቻለው አሜሪካዊ የሚያስተዳድረው ከስድስት የማይበልጡ የቤተሰብ አባላትን ነው። በአሜሪካን አገር ባልና ሚስት፤ ሁለት ልጆችና ሁለት ውሾች እንደ አንድ መደበኛ ቤተሰብ ይቆጠራሉ።

ይህም ሆኖ ሁለቱም ባለትዳሮች ሠርተው አዳሪዎች፤ በገንዘብና በሐላብ ተደጋጋፊዎች፤ በቁጠባ የሚኖሩ ስለሆኑ፤ ሚስትየዋ ልጅ በምትወልድበት ጊዜ ሕፃኑ ጠንክሮ ማሳደጊያ ድርጅት ውሎ መመለስ እስከሚችልበት ጊዜ ድረስ፤ ሚስት ሥራዋን ትታ ልጁን መያዝ ይጠበቅባታል። በዚህ ጊዜ የባል ገቢ ጠቅላላ ወጪዎችን እንዲሸፍን በማድረግ አብቃቅተው መኖር ይገደዳሉ። ይህም በመሆኑ ሁለተኛ ልጅ የሚወለደው መጀመሪያ የተወለደው ሕፃን ራሱን ችሎ መንቀሳቀስ ከጀመረ በኋላ ነው።

ቤተሰቡ በሁለቱ ባለትዳሮች ገቢ መጠን ስለሚተዳዳር፤ ልጆቻቸው ለአካለ መጠን ከደረሱ በኋላ ራሳቸውን ማስተዳዳር ግዴታቸው ሲሆን፤ በቤት ውስጥ ከአንድ ቤተሰብ ጋር መኖር የሚፈቀድለት ልጅ ለአካለ መጠን ያልዳረሰና ሠርቶ ለመኖር የማያስችል የጤና ችግር ያለበት ከሆነ ብቻ ነው። እንደ እኛ አገር ዘመድ ሰብስቦ፤ ተረዳድቶ፤ ተቻችሎ፤ ተዛዝኖና ያለውን ተካፍሎ መኖር የሚባል ነገር የአሜሪካን የአኗኗር ባህል የሚፈቅደው አይደለም። የጤና ችግር ያለበት ቤተሰብ ከሆነም ጉዳዩን ከበቂ ሕጋዊና የሕክምና ማስረጃ ጋር ለመንግሥት ሲቀርብ፤ ማስረጃው በቂ ሆኖ ከተገኘ የሚያስፈልገው የማኅበራዊና የሕጋዊ ድጋፍ ተጠቃሚ ይሆናል።

የወላጆች ኃላፊነት በአሜሪካን

በአሁኑ ጊዜ የአሜሪካን አገር የልጆች አስተዳደግ መልኩን እየለወጠ በመምጣቱ፤ የወላጆች ኃላፊነትም በዚያው መጠን ጨምሮ ወላጆችን ለድካም፤ ለጭንቀትና ለብስጭት ዳርጓቸዋል። በዕድሜ ገፋ ያልገኙ እንደምናስታውሰው፤ በወላጆቻችን ቁጥጥር ሥር በነበርንበት ጊዜ ቀጥተው፤ ገሥፀው፤ ተቆጣጥረው አሳድገው ለአካለ መጠን አድርሰው፤ ሕይወታችንን እንዴት እንደምንመራ በተግባር አሳይተው፤ የትዳር ጓደኛ መርጠው፤ ኩለው ድረው፤ ራሳችንን አስችለውና የድካማቸውን ፍሬ ለማየት በቅተው ተለይተውናል። እኛም እስከምንለያቸው ጊዜ ድረስ ምክራቸውን አክብረን እየተቀበልን፤ ተሸቆጥቁጠን እየታዘዝናቸው በማደጋችን ምክራቸው ለማኅበራዊ ኑሮ እንቅስቃሴዎቻችን ጠቃሚ መሆኑን ለማረጋገጥ በቅተናል።

ይሁንና በኢትዮጵያ ተወልደው፤ ለአካለ መጠን ደርሰው ወደ አሜሪካን ተሰድደው ከሚኖሩት በስተቀር፤ በአሜሪካን አገር የተወለዱትንም ሆነ በሕፃንነታቸው ወደ አሜሪካን የመጡትን ልጆች በአገራችን የልጆች አስተዳደግ ባህል፤ በማኅበራዊ ደንብና ሥነ ሥርዓት መሠረት ማሳደግን የአሜሪካን አገር ሕግ አይፈቅድልንም። በዚህ ምክንያት ልጆች ዕድሜያቸው አሥራ ስምንት ዓመት እስከሚሞላቸው ድረስ ወላጆች ያለባቸው ማኅበራዊና ሕጋዊ ኃላፊነት ከፍተኛ ነው።

ልጆችን ለማሳደግ ወላጆች አካባቢው የሚጠይቀው የሥራ ድርሻ አለባቸው። እናት ሴት ልጅዋን ስለ ቤት አያያዝ፤ ስለ ልጅ አስተዳዳግ፤ ባሏን እንዴት አድርጋ እንደምትገባባብ፤ እርሱ በማይኖርበት ጊዜ እርሱን ተከታ አጠቃላይ ኑሮዋንና ቤተሰቧን እንዴት እንደምትመራና እንደምትመራ

ትቆጣጠር፤ ከተለያዩ ክስተቶች ራሷን እንዴት አድርጋ እንደምትጠብቅ ከሕፃንነቷ ጀምሮ በተግባር ማስተማር ይጠበቅባታል። አባት በበኩሉ ወንድ ልጁን የቤተሰብ መሪ ሆኖ ኑሮን በበላይነት እየተቆጣጠረ እንዴት መምራትና ማስተዳደር እንደሚገባው በማስተማር የኃላፊነት ድርሻውን ይወጣል።

§

በአሜሪካን ልጅ ማሳደግ በጣም የሚከብደው ኑሮ ውድ በመሆኑና ጠቀም ያለ ገቢ ከሌለ በስተቀር በአንድ ሰው ገቢ ለመተዳደር አስቸጋሪ በመሆኑ ነው። ገንዘብ ለማፍራት ሁለቱም ወላጆች የመሥራት ግዴታ ስለሚኖርባቸው፤ ከልጆቻቸው ጋር የሚያሳልፉት ጊዜ በጣም ውስን ነው። በዚህ ምክንያት ልጆች ማግኘት የሚገባቸው የወላጆች ፍቅርና የቅርብ ክትትል ስለሚያንስ፤ ለልጆች ባሕርይ መለወጥ ምክንያት ይሆናል። ልጆችም ለወላጆቻቸው መስጠት የሚገባቸው ፍቅርና ከበሬታም ይቀንሳል። ከፍ ብለን እንደ ጠቀስነው የአገራችንን የልጆች የአስተዳዳሪ ሥርዓት በመከተል ሲያጠፉ ቀጥተን፤ ኃይለ ቃል ስንዝረን፤ ተቆጥተን ልጆቻችንን ማሳደግ ሕጉና አካባቢው ስለማይፈቅድ፤ ከወላጆች ይልቅ ልጆች የተቆጣጣሪነቱን ቦታ ለመያዝ በቅተዋል።

ልጆች ዕድሜያቸው አሥራ ስምንት ዓመት፤ በአንዳንድ ስቴቶች ደግሞ ሃያ አንድ ዓመት እስከሚሞላቸው ድረስ ወላጆች ወይም ሕጋዊ አሳዳጊዎች ትምህርታቸውን እንዲከታተሉ፤ መልካም የሕይወት አመራር ይዘው እንዲያድጉ፤ የሕግ ተገዥ እንዲሆኑ፤ የሚያስፈልጋቸውን ሁሉ አሟልተው በዓይነ ቁራኛ ተከታትለውና ተንከባክበው ለማሳደግ ጥረት ሳያደርጉ ቢገኙ፤ የልጆችን አያያዝና ጉዳይ የሚከታተለው የመንግሥት ተቋም የልጆቹን መብት ለማስከበር፤ ከቤተሰቦቻቸው ቁጥጥር የወጡትን ልጆች ተረክቦ የማሳደግ ኃላፊነት አለበት። ጠባዩ ብልሹ የሆኑትን ጠባይ ማረሚያ ቤት አስገብቶ ባሕርይአቸውን በማረቅ በኩል ሙሉ ሕጋዊ ሥልጣን ተሰጥቶት ቋሚ የመተዳደሪያ በጀት ተመድቦለታል። መሥሪያ

ቤቱ ይህንን ተግባር እንዲያከናውን ኃላፊነት ሲሰጠው፤ መንግሥት የራሱ የሆነ ምክንያት ሊኖረው ይችላል። ሆኖም አሠራሩ ጠባዩ ብልሹ ለሆኑ ታዳጊ ወጣቶች ጠቃሚ ሲሆን፤ ድርጅቱ በኃላፊነት የሚንከባከባቸው ልጆች ዕድሜያቸው ከአሥራ ስምንት ዓመት በታች የሆኑትን ብቻ ነው። በአሁኑ ጊዜ በተጠቀሰው መሥሪያ ቤት ውስጥ ታጉረው ካሉት የአገሬው ወጣቶች መካከል ጥቂት ኢትዮጵያውያንም እንደሚገኙባቸው ይነገራል።

አብዛኛው የአሜሪካን ሕዝብ ኑሮውን አሸንፎ ለመተዳደር ረጅም ሰዓት ስለሚሠራና ደክሞ ወደ ቤቱ ስለሚመለስ፤ ለልጆቹ ተገቢውን ትኩረት ሰጥቶ፤ የአገሩን ባህል፤ ወግና ታሪክ ለማስገንዘብ፤ የልጆቹን ትምህርት ተከታትሎ ለማስጠናት የጊዜ እጥረት አለበት። ይህም በመሆኑ ኃላፊነቱን እንዲወጡለት ጠረታ ለወጡ የቅርብ ዘመዶች ወይም አያቱ ልጆቹን አሳልፎ ለመስጠት ይገደዳል። ሁኔታው እንደ ባህል በመቆጠሩ፤ በአሁኑ ወቅት በሚሊዮን የሚቆጠሩ አያቶች የልጅ ልጆቻቸውን በማሳደግ ተግባር ላይ የተሰማሩ መሆናቸውን የብሔራዊ እስታቲስቲክስ መግለጫ ይጠቁማል። አያቶች ይህን ኃላፊነት ለመቀበል ፈቃደኛ የሚሆኑበት ዋናው ምክንያት፤ ልጆቻቸውን ለመርዳት ብቻ ሳይሆን፤ ያላቸውን ትርፍ ጊዜ ከልጅ ልጅ ቻቸው ጋር በማሳለፍ ብቸኝነታቸውን ለማስወገድ ስለሚረዳቸው ነው። አያቶች ልጆችን በመንከባከባቸው የወላጆችን ድካምና ከፊል ኃላፊነት መቀነስ ቢችሉም፤ በአንጻሩ ልጆቹ መጥፎ ባሕርይ ሲያሳዩ ሳይገሠፁ ተሞላ ቅቀው ውለው ወደ ወላጆቻቸው ስለሚመለሱ፤ ወላጆች ባሕርይአቸውን ለማረም በሚያደርጉት ጥረት በወላጆችና በልጆች መካከል አለመጣጣም ይፈጠራል፤ ለወላጅ መስጠት የሚገባው ፍቅርና ከብርም ይጓደላል።

ኢትዮጵያውያን ስደተኞች ወላጆቻቸውን በአገር ቤት እየረዱ ከመንከባከብ ይልቅ አጠገባቸው እያኖሩ ለመጦርና ልጆቻቸውን እንዲጠብቁላቸው ለማድረግ በዕድሜ የገፉ ወላጆቻቸውን ወደ አሜሪካን ማምጣት ጀምረዋል። ይህም በመሆኑ ልጆች በመጠኑም ቢሆን በአገራችን ባህልና ሥርዓት በሚገባ

ኮትኩቶ ለማሳደግ አመቺ ሁኔታ እየተፈጠረ ነው ማለት ይቻላል። ይህን የመሰለው አሠራር ወላጆችን ከወጪ ከማዳኑም በላይ፣ ከልጆች ሐሳብም ነፃ ስለሚያደርጋቸው አስተዋጽኦው ከፍተኛ መሆኑ እየተነገረለት ይገኛል። የገንዘብ እቅም ያላቸው ወገኖች ይህን ዘዴ ቢጠቀሙ ከብዙ አንፃር የተሻለ የቤተሰብ አመራር ሊኖር ይችላል የሚል እምነት አለ።

በአሜሪካን ለልጆች ጠባይ መሰላሸት አስተዋጽኦ አድርጓል ተብሎ የሚገመተው ሌላው ምክንያት፣ ልጆች ከትምህርት ቤት የሚቀሰሙት ፀረ ባህል ባሕርይ ነው። የልጆች ጋጠ ወጥ ጠባይ ወላጆች ካለባቸው የኑሮ ውጥረት ጋር ተደማምሮ መንፈሳቸውን የሚረብሽ፣ ለአዕምሮ ጭንቀትና ብስጭት የሚዳርግ አስቸጋሪና መፍትሔ ያልተገኘለት ጠንቅ ሆኗል። ይሁንና ልጆች ከመጥፎ ባሕርያት ነፃ የሆነ አስተዳደግ እንዲኖራቸው የወላጆች ከፍተኛ ፍላጎት ቢሆንም፣ ከአገሩ ማኅበራዊ ኑሮ አስተሳሰብና ስለ ልጆች አስተዳደግ በሥራ ላይ ከዋለው ሕግ የተነሣ ወላጆች ልጆቻቸውን እንደ ፈለጉት ተቆጣጥረውና ቀጥተው ማሳደግ ይቸገራሉ።

በሌላ በኩል ደግሞ ወላጆች እቤት በማይኖሩበት ጊዜ በኢንተርኔት፣ በቴሌቪዥንና በትምህርት ቤት አማካይነት የሚተላለፉ ፊልሞችን ለመመልከት ዕድል ያገኛሉ። ከዚህ የተነሣ ልጆችን አጥብቆ መቆጣጠር አዳጋች በመሆኑ የልጆች ባሕርይ በቀላሉ መበላሸት ይችላል። ሁኔታው በሕዝብና በመንግሥት ዘንድ ግንዛቤ አግኝቶ አዝማሚያውን ለመቀነስና ለመቆጣጠር ልቅ ባሕርይ ያላቸው ፊልሞች ጨርሶ እንዳይሠሩ፣ የተሠሩ ካሉም ለሕዝብ እንዳይሸጡና በኢንተርኔትም ካለቁጥጥር እንዳይሰራጩ ለሚመለከታቸው ፊልም አምራቾችና የቴሌቪዥን ጣቢያ ኃላፊዎች ከመንግሥት መመሪያ መተላለፉ ይነገራል። ሆኖም አገሪቱ በነፃ ገበያ የምትመራ፣ ነጋዴው ትርፉን ለማጋበስ የሚሯሯጥበት በመሆኗ፣ የመመሪያው ተግባራዊ መሆን አጠራጣሪነት በስፋት ይነገራል።

ኑሮን ለልጆች ማስተማር

በአሜሪካን አገር ልጅ ወልደን፣ ወይም ልጆች ከኢትዮጵያ አምጥተን የምናሳድግ ወላጆችና አሳዳጊዎች፣ ልጆቹ አድገው ራሳቸውን ለማስተዳደር በሚበቁበት ጊዜ ለኑሮ የሚጠቅሟቸውንና የሚጎዷቸውን የአኗኗር መመሪያዎች የማስተማር፣ ማኅበራዊና ሕጋዊ ግዴታ አለብን። በመሠረቱ ስለ አገራችንም ሆነ ስለ አሜሪካን የኑሮ ሥርዓት ጠንቅቀን እናውቃለን። ሆኖም በአሜሪካንና በአገራችን ሕዝብ መካከል ያለውን የአኗኗር ልዩነት ለማነጻጸር የኢኮኖሚ ደረጃችን ባይፈቅድም፣ በተጨማሪ በዓይን የሚታ የውን መረዳት ግን አያዳግተንም። ይሁንና በኢኮኖሚ የበለጸጉ አገሮች አሁን ካሉበት የኑሮ ደረጃ ላይ የደረሱት በጥረታቸው መሆኑ ይታወቃል። ይህንን ተጨባጭ እውነታ በመጠቀም ልጆቻችን ተምረው ራሳቸውን በአካባቢያቸው ከሚገኘው ንብረተሰብ ጋር አዋሕደውና ተጣጥመው ለመኖር ጠንክረው መሥራት አስተዋጽኦ እንዳለው ከሕፃንነታቸው አንሥቶ እንዲያውቁት ማስረዳትና ማስተማር ይገባል። በዚህ መንገድ የሚቀሰሙት ትምህርት ወደፊት የሚገጥማቸውን የኑሮ ውጣውረድ አሸንፈው ለመኖርና ማኅበራዊ ግዴታቸውንም ለመወጣት ያስችላቸዋል።

ፈጣሪን በመማጸን፣ በራስ በመተማመን መኖር እንደሚገባን ወላጆቻችን ምክር ለግሰውን ስላለፉ፣ ምክራቸውን በሥራ ላይ በማዋላችን ጥቅሙን የተገነዘብነው አሜሪካን አገር ገብተን ውድድር የሰፈነበትን ኑሮ ተቋቁመን መኖር ከጀመርን ወዲህ ነው። የኑሮ ጠንቅ ከሆነ ስሕተት ተላቅቀን፣ ከወላጆቻችን ከተሰጠን ምክር ትምህርት ቀስመን፣ የአኗኗር ችግሮቻችንን እንደ አመጣጣቸው ተቀብለንና መክተን ለመመለስ በቅተናል። በመሆኑም በአሜሪካን አገር ኑሮአችን ወቅት ያላለፍናቸውን ውጣውረዶች ሁሉ ሳናድበስበስ ከተጨባጭ ሁኔታዎች ጋር በማዛመድ ለልጆቻችን ማስተማር፣ ወላጆች ወይም አሳዳጊዎች ሽሽተው የማያመልጡት ኃላፊነትና ግዴታ ነው።

የጊዜው በቴክኖሎጂ መራቀቅ ኑሮን ስላቀለለው፤ ወላጆች ያሳለፉት የኑሮ ሁኔታ በልጆቻቸው ላይ ሊደርስ ስለማይችል፤ ሁሉን ነገር ገልጾ ማስረዳቱ ጥቅም አይኖረውም ብለው የሚያስቡ ወላጆች አይታጡም። ለልጆቻቸው መልካሙን የማይመኙ ወላጆች ባይኖሩም፤ ከችግር ነፃ የሆነ ኑሮ ልጆቻቸውን እንደሚገጥማቸው ዓይን ጨፍኖ ጆሮን ከድኖ ማሳመን መሞከር አንድን አካል በግላጭ አሳይቶ ሌላውን አንደ መደበኛ ይቆጠራል። የኑሮን ውጣ ውረድ በሕፃንነት ዕድሜ እየተረዱና በአዕምሮአቸው ቀርጸው አንዲ ያድጉ ማድረግ፤ ወደፊት የሚገጥማቸውን ፈተና በመጠነኛ ክብደት ተቋቁመው ለማለፍ እንዲችሉ ያደርጋቸዋል፤ የተሰለፉበትንም የሥራ መስክ እንደ አገሬው ሕዝብ ሳይጨነቁና ሳይላቀቁ ሠርተው ለመኖር ያስችላቸዋል።

የሰው ልጅ በሕይወት ዘመኑ ሊያጋጥመው የሚችለውን የኑሮ ውጣ ውረድ ዘርዘሮ ማቅረብ ስለማይቻለው፤ ወላጆች በዕድሜያቸው ካገኙት የሕይወት ልምድ በመነሣት ለልጆቻቸው የኑሮን ምስጢር ማሳወቅ ይኖርባቸዋል። ከጎብረተሰቡ ጋር በሰላም አብሮ ስለ መኖር፤ ዕዳን በወቅቱ ስለ መክፈል፤ ስለ አገበያየት ስልት፤ ስለ ምግብ አዘገጃጀት፤ ስለ ጽዳት አጠባበቅና ከጽዳት ጉድለት በጤና ላይ ስለሚመጣ ጉዳት፤ ሥራን አክብሮ ስለ መያዝና ስለ አድካሚነቱ፤ ስለ ገንዘብ አያያዝና አጠቃቀም፤ ሕግን ስለ ማክበር፤ ስለ ቤተሰብ አስተዳደርና ኃላፊነትን ስለ መወጣት፤ ስለ ትምህርት፤ ስለ መረጃ ጥቅምና ከኑሮ ጋር ተዛምዶ ስላላቸው ጉዳዮች ልጆች ማወቅ ይገባቸዋል። እነኝህን መሠረታዊ ጉዳዮች እንዲገነዘቡ ማድረጊያው ዘዴ፤ በቤተሰብ የኑሮ እንቅስቃሴዎች ውስጥ ልጆች እንደ ዕድሜያቸው መጠን እንዲሳተፉ በማድረግ በቀላሉ ሊይዙት በሚችሉት መንገድ ትምህርት ማስተላለፍ ነው።

ወላጆች ገንዘብ የሚያፈሩት ጠንክረውና ደክ መው በመሥራት በመሆኑ፤ ልጆቻቸው የሚፈልጉትን ነገር ማድረግ የሚችሉትም በዚሁ ሁኔታ ካገኙት ገንዘብ ወጪ እያደረጉ ስለሆነ፤ ልጆቻቸው የኪስ ገንዘብ ለማግኘት ሊጠይቋቸው አንድ የተወሰነ ሥራ በሚገባ አክና ውነው ሊጨርሱ ሊሰጣቸውና ሥራ ክቡር መሆኑ ተብራርቶ ሊገለጽላቸው ይገባል።

ይህን የመሰለው ትምህርት ልጆች በተግባር እየተሳተፉ እንዲቀሰሙ የተመረጠበት ምክንያት፤ የቁጣና የብስጭት ስሜት በልጆቹ አዕምሮ እንዳይንጸባረቅ ለማድረግ ነው። የተሰጣቸውን የሥራ ድርሻ በሚገባ ካላከናወኑ ቃል የተገባላቸው የኪስ ገንዘብ እንደማይሰጣቸው፤ ቢሰጣቸውም መጠኑ እንደሚቀንስና ተግማሪ እንደሚያስከትል፤ እንዲህ ያለው ሁኔታ በሥራ ዓለም ላይ እንደሚያጋጥም ለማሳወቅ ይረዳል። ለልጆች የሚሰጣቸው ትምህርት ግንዛቤአቸውን የሚያዳብር ቢሆንም፤ ትምህርቱን ጊዜ፤ ቦታና ሁኔታ በመለየት በሚያመች ዘዴ ማስተላለፉ ይጠቅማል። ሁኔታውን ከአገራችን አኳያ ስናየው፤ ባህላዊው የአገራችን የልጆች አስተዳዳግ ሥርዓት እንደ አሜሪካን የልጆች አስተዳዳግ ሥርዓት በገንዘብና በሰጠታ ላይ የተመሠረተ አይደለም። የአገራችን ልጆች ከሕፃንነታቸው ጀምረው ቤተሰባቸውን መርዳት የአኗኗር ባህላችን አንድ አካል መሆኑን እንዲረዱት ይደረጋል። ከዚህም የተነሣ ሴት ልጅ እናቷን፤ ወንድ ልጅ አባቱን ካለምንም የአገልግሎት ክፍያ ይረዳሉ። ወላጆቻቸውን ለመርዳት ለሚያሳዩት ሙሉ ፍላጎት፤ ከወላጆቻቸው የሚቸራቸው አላቂ ገንዘብ ሳይሆን፤ ለልጅ ልጅ የሚተርፍ ከልብ የመነጨ ምርቃት ነው።

በመደበኛው ትምህርት ቤት ውስጥ ከሚሰጣቸው ትምህርት ጋር ርዕሱን አያይዘን ስንመለከተው ደግሞ፤ አስተማሪዎች የቤት ሥራ በሚሰጧቸው ጊዜ የወላጆች የቅርብ ክትትልና ተሳትፎ መኖር አስፈላጊነት በቀላሉ የሚገመት አይደለም። ወላጆች የልጆቻቸው የቅርብ የትምህርት ምንጭ በመሆናቸው የማያውቁትን በማሳወቅና በመቆጣጠር የሚያበረክቱት አስተዋጽኦ ከፍተኛ ነው። በሌላ በኩል ደግሞ ወላጆች ለልጆቻቸው የሚያደርጉት እገዛ፤ እነርሱም ለአካለ መጠን ደርሰው ትዳር መሥርተው ልጅ ለመውለድ ሲበቁ፤ ልጆቻቸውን መርዳት እንደሚገባቸው በአዕምሮአቸው ውስጥ ቀርጸው እንዲይዙት ለማድረግ ይረዳል። በትምህርት ያልዘለቅን ወላጆች ከሆንን፤ በትምህርታቸው ክፍ ካለ ደረጃ የደረሱትን ሰዎች በምሳሌነት እየጠቀስን የኑሮን ጠባይ መግለጹ፤ የትምህርትን ጠቃሚነት በተጨማሪ ለማስረዳት ከፍተኛ ጥቅም አለው።

እንኳን በዘመናዊው በአገራችንም ባህላዊ ትምህርት የዘለቀ ዕውቀት ባለቤት የሆኑ ቤተሰቦች ያሉን ስደተኛ ኢትዮጵያውያን ጥቂቶች ነን። አብዛኛዎቹ ወላጆቻችን ደብተርና እርሳስ ገዝቶ ከመስጠት፣ ትምህርት ቤት አዘውትረን መሄዳችንን እየተቆጣጠሩ አጥኑ ከማለትና ስንገባ ስንወጣ ከመጎትጎት ያለፈ ከአስተማሪዎች የሚሰጡንን የየቀኑን ትምህርትና በዕለቱ ማጠናቀቅ የሚገባንን የቤት ሥራ ምክታተልና ማስጠናት የሚቻላቸው አልነበሩም። ይህም ሆኖ ከትምህርት ፍላጎታቸው የተነሳ ካለምንም የወላጆች ዕርዳታ ትምህርታቸውን ከግቡ ያደረሱ ወገኖች አያሌ ናቸው። መጠነኛ የዕውቀት ደረጃ ያላቸው ኢትዮጵያውያን ወላጆች፣ ልጆቻቸውን አሜሪካን አምጥተው ሲያስተምሩ፣ ልጆቻቸውን በትምህርታቸው ለመርዳት ችሎታው ባይኖራቸውም እንኳን፣ የመንግሥትን ዕርዳታ በመጠቀም ረገድ የሚያሳዩት ጥረት የሚደነቅ ነው።

ለልጆች የሚሰጥ የኪስ ገንዘብ

ባመቸ ጊዜ ለልጆች የኪስ ገንዘብ መስጠት በየትኛውም አገር የልጅ አስተዳደግ የተለመደ የወላጆች የፍቅር መግለጫና የትምህርት ማስተላለፊያ ስልት ነው። አሠራሩ በልጆችም ዘንድ የታወቀ በመሆኑ ወላጆች ወጥተው በገቡ ቁጥር ለከረሚላ መግዣና ለሲኒማ መግቢያ ገንዘብ እንዲሰጧቸው መጠየቃቸው የማይቀር ጉዳይ ሆኗል።

ከአገራችን አኳያ ስናየው ልጆች ገንዘብ ከለመዱ ትምህርት አጥብቀው አይዙም፤ ገንዘብ ለምደው ከእጃቸው ላይ ሲያጥር ወደ ሌብነት ያመራሉ የሚል ልማዳዊ አስተሳሰብ አለ። በዚህ ምክንያት ልጆች የገንዘብ ይሰጠኝ ጥያቄ ሲያዘወትሩ የወላጆች ፈቃደኝነት ይቀዘቅዛል። «ከአሁን በፊት የሰጠሁህን/ሽን ገንዘብ የት አደረስከው/ሽው የሚል ቁጣ የተሞላበት ቃል ይሰነዘራል እንጂ የተሰጣቸው ገንዘብ ምን ላይ እንደሞለና ምን ያህል ቀን እንደሚያቆያቸው የሚከታተል ወላጅ ቁጥሩ አነስተኛ ነው። የአሜሪካን ኅብረተሰብ የሚከተለውን አሠራር ስናየው ግን፣ ልጆቻቸው ዕድሜያቸው ለአካለ መጠን ደርሶ ራሳቸውን ችለው እስከሚለዩዋቸው ድረስ ሁኔታው እንደ አንድ የአኗኗር ባህል ተቆጥሮ እንደ ደሞዝ ገንዘብ መድበው በየሳምንቱ ለልጆቻቸው መስጠት የተለመደ ነው። ይህን የሚያደርጉበትም ምክንያት፡-

- ልጆች ከወላጆች ጋር ከቤት ወደ አንዳንድ ቦታዎች ሲሄዱ ቤተሰብ ሳይጠይቁ ገንዘብ ከኪሳቸው አውጥተው የፈለጉትን ነገር ገዝተው እንዲጠቀሙ፤ ለአስቸኳይ ጊዜ የሰልክ መደወያ እንዲሆናቸውና ከልጅነታቸው ጀምሮ ራሱን ችሎ መተዳደርን እንዲለምዱ፤
- ጓደኞቻቸው ገንዘብ ከኪሳቸው አውጥተው ለፈለጉት ነገር ሲያውሉና ሲጠቀሙ የተመለከቱ ልጆች ገንዘብ በየሳምንቱ እንደ ደሞዝ ተመድቦ ካልተሰጣቸው የበታችነት ስሜት ስለሚያድርባቸው ገንዘብ ለማግኘት ሲሉ ትምህርታቸውን አቋርጠው ወደ ሥራ ዓለም እንዳይሰማሩ፤

- ለልጆች ገንዘብ መስጠት የወላጆች የፍቅር መግለጫና ግንዛቤ ማስጨበጫ ሆኖ ከማገልገሉም በላይ፤ ያለ ምንም ተጽዕኖ በገንዘባቸው የፈለጉትን ሲያደርጉበት የመንፈስ እርካታ ስለሚሰጣቸው፤ በወላጆቻቸው ላይ ከፍተኛ ፍቅር እንዲያደርግባቸው ያደርጋል።
- ልጆች ከወላጆቻቸው የሚሰጣቸውን ትዕዛዝ እየተቀበሉ ተግባራዊ ሲያደርጉ፤ በትምህርታቸው ጥሩ ውጤት ሲያሳዩ፤ እንዲሁም የሚታይባቸውን መጥፎ ባሕርይ አሻሽለው ሲገኙ፤ ወላጆች ደስታ ይሰማቸዋል። ከዚህም የተነሳ የኪስ ገንዘብ መጠን ከፍ ማድረጋቸው የልጆችን ምራል ይከባል፤ የገንዘብ አጠቃቀምን፤ በበጀት መተዳደርን፤ በራስ መተማመንን፤ ወላጅ መርዳትን እንዲማሩ ያደርጋል። በሌላ ጎኑ ደግሞ ካልደከሙ ገንዘብ እንደማይገኝ በማስገንዘብ የእኗደር ዘይቤን በተግባር ለማስተማር ወላጆችን ያግዛል። ከሁሉም በላይ ደግሞ ልጆች በሚሰጣቸው የኪስ ገንዘብ በቴሌቪዥን የተመለከቱትን ዕቃ እየገዙ ራሳቸውን እንዳይጎዱ፤ ወላጆች ከልጆቻቸው ጋር የቅርብ ግንኙነት እንዲኖራቸው ያደርጋል።
- ገንዘብ ለልጆች መስጠት የፍቅር ማስተላለፊያ ምልክት እንደ መሆኑ መጠን፤ ልጆቹም ሲያድጉ የተቸገሩትን እንዲረዱ፤ ለቤተ ክርስቲያን መብዓና እሥራት መክፈል የማንኛውም ኅብረተሰብ የበጎ ሥራ ድርሻ መሆኑን እንዲረዱ ያደርጋል። ወላጆች የልጆቻቸው እረኞች፤ በክፉና በደግ ጊዜ የሚደርሱላቸው፤ በማንኛውም ጊዜ ከጎናቸው የማይለዩ፤ ሰብሳቢያቸው፤ መምህሮቻቸውና የማገበራዊ ኑሮ መሪያቸው መሆናቸውን ለማስገንዘብ ጥቅሙ ከፍተኛ ነው።

የራስን ቋንቋ ማስተማር

ልጆቻችንና፤ የልጅ ልጆቻችን፤ ማን እንደ ሆነንና ከየት እንደ መጣን ማወቅ የሚችሉት መለያችን የሆነውን ቋንቋችንን በመናገርና በመጻፍ፤ ባህላችንን ሳናፍርበት በመጠቀም፤ ታሪካችንን በየመድረኩ በማሳወቅ፤ የባህል መሣሪያዎቻችንን በመጠቀም ነው። ቋንቋችን በውጭው ዓለም በሚገኙ ትላልቅ የትምህርት ተቋማት ውስጥ በዝቅተኛ ደረጃ ለሙያ ማዳበሪያ እየተባለ ከፍለ ትምህርት ውስጥ ገብቶ ይማሩታል። ነገር ግን ከትውልድ እገራቸው ወጥተው በውጭ አገር የሚያድጉና በውጭ አገር የተወለዱ ኢትዮጵያውያን ቋንቋቸውን እንዲያውቁ ለማስተማር ወላጆች በቤት ውስጥ ጥረት ካላደረጉ በቀር የወላጆቻቸውን አገር የማይጠሩና የማያስጠሩ አሜሪካውያን ሆነው ይቀራሉ።

ማኅበራዊና ሃይማኖታዊ ባህላችን ሌሎች መለያችን መሆናቸውን ብናውቅም፤ በአካባቢው የኑሮ ተጽዕኖ ምክንያት ጉዳዩ ብሎ የሚከታተለው ኢትዮጵያዊ ስደተኛ ቁጥር እጅግ አነስተኛ ነው። በየሳምንቱ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሳያስልሱ የሚሄዱትም በዕድሜ የገፉ ኢትዮጵያውያን መሆናቸውን ለማረጋገጥ የዓይን ምስክር መጥራት አያስፈልግም። ወጣቱ እንዳመቸው ወደ ቤተክርስቲያን ቢሄድም፤ የቤተ ክርስቲያንን ሕግጋት ለመፈጸም ጥረት ሲያደርግ የሚታየው ቁጥሩ በጣም አነስተኛ ነው።

የማንነታችንና የባህላችን መገለጫ የሆነው ቋንቋችን ክብር ተሰጥቶት በመደበኛ ትምህርት መልክ ተዘጋጅቶ መቅረብ መጀመር ያለበት ወላጆች በሚያሳዩት ግንባር ቀደም ጥረት ነው። በትምህርቱም ሃይማኖታችንና ባህላዊው ሥነ ምግባራችን መካተት ይገባዋል። ቋንቋችን ለመላው ታዳጊ ወጣት እንዲዳረስ ለማድረግ በየአካባቢው የሚኖረው ኢትዮጵያዊ ትብብር ወሳኝ ነው። የተጠናከረ የኮምፎርቲ ማኅበርና እቢያተ ክርስቲያናት ተባብሮው አደረጃጀቱን፤ ይዘቱንና የትምህርት አሰጣጡን በባለቤትነት ተቀብለው በሥርዓት እየመሩና እየተቆጣጠሩ ትምህርቱን ልጆቻችን ያለማቋረጥ እንዲማሩት ማድረግ ታላቅ የታሪክ ኃላፊነት ድርሻ ነው።

በኮምፎኒቲውና በቤተ ክርስቲያን አማካይነት ትምህርቱን አጠናክሮ ለመስጠት የሰው ኃይል፣ የማቴሪያልና የፕሮግራም መተግበሪያ ገንዘብ ማስፈለጉ አያጠያይቅም። ይህ መጽሐፍ በሚዘጋጅበት ጊዜ የቋንቋ ትምህርቱ በተደራጀ መልክ አይሰጥ እንጂ፣ በአንዳንድ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ከምላ ጎደል የፊደል ማስቆጠርና መሠረታዊ የሃይማኖት ትምህርት ለጥቂት ሕፃናት የመስጠት ጥረት እየታየ ነው። ልጆች ትምህርቱን በምር እንዲማሩት ለማድረግ ቤተሰብ አስፈላጊውን እገዛ በማድረግ ልጆቻቸውን ሳያቋርጡ ወደ ትምህርት ቤቱ እንዲያመጧቸው፣ ተፈላጊውን የጽሕፈት መሣሪያና የመማሪያ መጻሕፍት እንዲገዙላቸውና የሚሰጣቸውንም የቤት ሥራ እየተከታተሉ እንዲያሠሯቸው የቤተ ክርስቲያን መሪዎችና የደብር አለቆች ደጋግመው በየሰብስባው በማሳሰብ ላይ ይገኛሉ። ይሁን እንጂ በየወቅቱ የሚሰጠው ማሳሰቢያ ተቀባይነት ማግኘት አለማግኘቱን የሚገልጽ አስተያየት አለመሰንዘሩ፣ የትብብር ጥያቄዎቹ ተግባራዊ ሊሆኑ የማይችሉበት የተለያዩ ምክንያቶች መኖራቸውን የሚጠቁም ፍንጭ ነው።

ልጆቻቸውን ወደ ትምህርት መስጫው ስፍራ ለማድረስ ፈቃደኛ የሆኑ ወላጆች መኖራቸው ቢታወቅም፣ ከሥራ ጠባያቸው የተነሣ ልጆቻቸውን በተከታታይ ወደ ቤተክርስቲያን ማምጣት አይመቻቸውም። ቢያመጡም ልጆቻቸውን ትምህርቱ ወደሚሰጥበት ክፍል አስገብተው ወደ ቤተ ክርስቲያን ሲገቡ፣ ልጆቹ ብዙም ሳይቆዩ ክፍሉን ጥለው እያለቀሱ ወላጆቻቸው ጸሎት ወደሚያደርሱበት ቦታ በመሄድ ጸጥታ እየነሷቸው ስለሚያስቸግሯቸው ልጆቻቸውን ወደ ቤተ ክርስቲያን አለማምጣቱን ይመርጣሉ።

እስካሁን እንደ ታየው የትምህርቱን ዝግጅትና ቅንጅት በይበልጥ ለማጠናከር ወጪ መሸፈኛ የሚሆን ገንዘብ ለማዋጣት ወላጆች ሙሉ ፈቃደኛ ነታቸውን አላሳዩም። በተጨማሪም የአስተማሪዎች እጥረት መኖሩ፣ የአንዳንድ ልጆች ባሕርያት ለቁጥጥር አመቺ አለመሆኑና ልጆቹ በአስተማሪዎች በሚገሠፁበት ጊዜ በወላጆችና በአስተማሪዎች መካከል አለመግባባት መፈጠሩ፣ የተማሪዎቹ ዕድሜና የቋንቋ ችሎታ ሊመጣጠን አለመቻሉ፣ ልጆቹን በየደረጃቸው ከፋፍሎ ለማስተማር በቂ የትምህርት ክፍል አለመኖሩ፣ የተማሪዎቹን ፍላጎት ማሟላት አለመቻሉ ለተማሪዎች ቁጥር መቀነስ ዓይነተኛ ምክንያት መሆኑ ይታወቃል።

ከፍ ብሎ ከተጠቀሱት ችግሮች መካከል አብዛኞቹ በገንዘብ ብርታት ሊቃለሉ ቢችሉም፣ በአስተማሪዎችና በወላጆች መካከል በሚፈጠረው አለመግባባትና ትብብር ማነስ የተነሣ አስተማሪዎች አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ልጆችን እየተቆጡ ትምህርቱን መስጠት የሚችሉበት ሁኔታ አልተመቻቸም። ይህም በመሆኑ ቋንቋችን በእንግሊዝኛ ተውጦ እንደሚቀር አዝማሚያው ከወዲሁ ይጠቁማል። ይህንን ማሳበራዊ ችግር ለመቋቋም ወላጆች እቤታቸው አስተማሪ ቀጥረው ልጆቻቸውን ማስተማር፣ ጊዜ ሲኖራቸው ራሳቸው ፊደል ማስቆጠር፣ ልጆቻቸው እቤት ሊውሉ በአማርኛ ማነጋገር፣ እንዲሁም ልጆች በሚያዘውትሩአቸው ክፍሎች ውስጥ የፊደል ገበታ እየሰቀሉ በዓይነት ልማድ በአዕምሮአቸው እንዲቀስሙት ማድረግ፣ የአማርኛ ቋንቋ ከሚናገሩ ልጆች ጋር እንዲጫወቱና ቋንቋውን እንዲለማመዱ በስጦታ ማግባባት ይኖርባቸዋል።

ስለ ልጆች ስነልቦና የሚያጠኑ ተመራማሪዎች፣ ልጆች ሁሉን ነገር በቀላሉ ቀስመው ለመያዝ አዕምሮአቸው ክፍት በመሆኑ በሕፃንነት ዕድሜ አቸው ትምህርት እንዲማሩ ማድረግ ዘመናዊ የትምህርት አስጣጥ ዘዴ ነው በማለት ያስረዳሉ። ስለዚህ ባህላችንን፣ ቋንቋችንን፣ ታሪካችንንና የአባት የእናት ዝርያ የበቀለበትን መልካዓ ምድር ለተተኪው ትውልድ ለማውረስ ወላጆች ኃላፊነት አለባቸው። ለዚህ እንደ ጥሩ ምሳሌ አድርገን የምንጠቅሰው የእስፓኒሽን ኮምፎኒቲ ሲሆን፣ ልጆቻችን እንደ እነርሱ ልጆች ቋንቋቸውን ብቻ መናገር ይኖርባቸዋል ለማለት ሳይሆን፣ የአማርኛን ቋንቋ እንደ ሁለተኛ ቋንቋቸው አድርገው እንዲናገሩ ለመጠቀም ነው።

በወላጆች ላይ የተጣለው ይህ ኃላፊነት በስደት ላይ በሚኖር በማንኛውም ኮምፎኒቲ በብዙ መልኩ የሚደገፍና ከፍተኛ ግፊት የሚታይበት የማሳበራዊ ኑሮ ዘርፍ በመሆኑ፣ ይህንን መልካም ተግባር ተደራጅተው የሚያራምዱ የማሳበሪስብ ተቋማት፣ የአሜሪካን መንግሥት በዕርዳታ ለም ከሚለግሰው የገንዘብ፣ የማቴሪያልና የባለሙያ ምክር ተጠቃሚ ሊሆኑ ይችላሉ። የመንግሥት ዕርዳታ ተቀባይ ለመሆን አንዳንድ ችግሮች ቢኖሩብንም፣ ችግሮቹ በእኛ ላይ ብቻ የሚያተኩሩ አለመሆናቸውን በመገንዘብ ቀለል አድርገን በመያዝና በዘዴ በማስወገድ ታሪካችንን፣ ቋንቋችንንና ባህላችንን ለመጪው ትውልድ ለማስረከብ በጎብረት የቀየነው ዓላማ ተግባራዊ እንዲሆን መረባረብ ይኖርብናል።

የግዕዝ ፊደላትና ቁጥሮች Geeze Alphabets and Numbers

ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ሀ	ሆ	ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኾ
ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ	ወ	ዉ	ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ
ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	ሔ	ሐ	ሐ	ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዓ	ዔ
መ	ሙ	ሚ	ማ	ሚ	ም	ሞ	ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዞ	ዝ	ዞ
ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ	ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዦ
ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሪ	ር	ሮ	የ	ዩ	ዪ	ያ	ዬ	ይ	ዮ
ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ሰ	ሶ	ደ	ደ	ዲ	ዳ	ዴ	ድ	ዶ
ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሸ	ሼ	ጀ	ጁ	ጂ	ጃ	ጄ	ጅ	ጆ
ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ	ገ	ገ	ጊ	ጋ	ጌ	ግ	ገ
ቆ	ቆ	ቆ	ቆ	ቆ	ቆ	ቆ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ	ጠ
በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ	ጪ	ጫ	ጬ	ጭ	ጮ	ጭ	ጮ
ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቲ	ት	ቶ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ
ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ	ጸ
ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ	ፀ	ፀ	ፀ	ፀ	ፀ	ፀ	ፀ
ነ	ኑ	ኒ	ና	ኔ	ን	ኖ	ፈ	ፋ	ፈ	ፋ	ፈ	ፍ	ፍ
ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኜ	ኝ	ኞ	ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	ፔ	ፕ	ፖ
አ	አ	አ	አ	አ	አ	አ	ቨ	ቩ	ቪ	ቫ	ቬ	ቭ	ቩ
ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ							

ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ	ከ
፩	፪	፫	፬	፭	፮	፯	፰	፱	፲	፳	፴	፵	፶
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10				
፲፩	፲፪	፲፫	፲፬	፲፭	፲፮	፲፯	፲፰	፲፱	፳				
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20				
፳፱	፴፱	፵፱	፶፱	፷፱	፸፱	፹፱	፺፱	፻፱	፺፱				
30	40	50	60	70	80	90	100	10,000					

ሊታረሙ የሚገባቸው ባሕርያት

የአካባቢ ተጽዕኖና አንዳንድ የግል ባሕርይነቶች፤ በማኅበራዊና በግል ኑሮአችን ላይ በጉልህ መንጸባረቃቸው ዓላማችንን እንድንስት አድርገውናል። ወገን ለወገን ሰላምታ እንኳን በመነፋፈግ እንደ ባላጋራ የነሪጥ እየተያየን ለመተላለፍ የበቃነው በመካከላችን በተፈጠረው ተራርቆ የመኖር አመለካከት ነው።

አንድ አካባቢ የሰውን ጠባይ ለማንጽ፤ በበጎ መልኩ ቀርጾ ለማውጣትም ሆነ ለማበላሸት ከፍተኛ ኃይል እንዳለው ብዙ ጠቢባን በጥናታቸው ደርሰውበታል። ይህም ሐቅ በአሜሪካን በሚኖረው ወገን መካከል እየታየ ነው። ምንም እንኳን በባህል፤ በኢኮኖሚና በሃይማኖት እየተመካኘ በመካከላችን የተፈጠረው ልዩነት በግልጽ የሚታይ ነገር ቢሆንም፤ በማኅበራዊ አኗኗር በዓለም ላይ እንደ አርአያ ከምትጠቀሰው አገራችን ወጥተን ባህሉ ይህ ነው ተብሎ በማይታወቅ ኅብረተሰብ ውስጥ ስንኖር፤ ጥሩ ጥሩውን ነገር እየቀሰምን ጥቅም ላይ የማናውለው ለምን እንደሆነ ለማወቅ ያስቸግራል። ሆኖም ዝቅ ብሎ የተጠቀሱት አንጉል ባሕርያት ከአሜሪካን አገር ብቻ የተቃረሙ ናቸው ለማለት ሳይሆን፤ ወደ አሜሪካን ከመምጣታችን በፊት ለጊዜው ከቆየንባቸው አንዳንድ አገሮች ቀስመን ያመጣናቸው መሆናቸው የሚታበል ነገር አይደለም። አንዳንድ የአኗኗር ዘዴዎችን በማወቅም ሆነ ባለማወቅ ጠቃሚነታቸውን ከጊዜ፤ ከቦታና ከአካባቢ ጋር ሳናዛምድ በቀጥታ ተግባር ላይ ስናውለው ውጤቱ እንዳስብነው ሳይሆን ቀርቶ እርስ በርሳችን ለመቀያየምና ለመራራቅ ምክንያት ሊሆኑ ይታያሉ። እነዚህም ሊታረሙ ከሚገባቸው ባሕርያት ጥቂቶቹ ናቸው።

ተስፋ መቁረጥ

በግል ኑሮአችን ትልቁ እንቅፋት ቶሎ ተስፋ መቁረጥ ነው። አሜሪካን አገር ሁሉ ነገር ትዕግሥት የሚጠይቅ ስለሆነ፤ የአገራው ሕዝብ በትዕግሥት

የወደፊት ተስፋውን ለመጉናጸፍ የማያቋርጥ ጥረት ያደርጋል። የሰው ልጅ የሚኖረው በተስፋ ነው። እኛም ከአገራችን ስንወጣ ይዘነው የመጣነው ተስፋ፣ ትምህርቴን ጨርሼ ወደ አገሪ በመመለስ ጥሩ ሥራ ይገፍ እናራለሁ፤ ወይም አሜሪካን ከገባሁ በኋላ እንደ አገሪው ሰው በግል ሥራ ላይ ተሰማርቼ ከፍተኛ ሀብት አፈራለሁ የሚል ነው። ኑሮአችንን ለማሻሻል ውጣ ውረዱን፤ ከማህበራዊ ጉዳዮች ጋር በሚያጋጥመን ድካምና መባዛን ሳንበገር ተቀጥሮ ከመሥራት የግል ስራ ማካሄዱ ይሻላል፤ ሰው እንደሆነው እሆናለሁ፤ ሰው ያደረገውን አደርጋለሁ ወደሚል ውሳኔ እንደርሳለን። በመረጥነው የሥራ ዘርፍ ላይ ተሰማርተን ዕቅዳችንን በተግባር ለማዋል እንቅስቃሴ በምናደርግበት ጊዜ ተከትሎ የሚመጣውን ችግር በትዕግሥት መቋቋም ያቅተናል። የጀመርነው ሥራ ቀዝቀዝ ሲል፤ ወይም ያሰላነው ትርፍ በተወሰነው ጊዜ ሳይገኝ ሲቀር ተስፋ ቆርጠን ከገበያው እንወጣለን።

የግል ሥራ ከመጀመራችን በፊት ስላቀድነው የሥራ ዘርፍ ጥልቅ የሆነ ጥናት ስለማናደርግ፤ በአካባቢ አመራረጥ ድክመት፤ ብዙ ሰዎች በያዙት ሥራ ላይ በመሰማራት፤ ከጀመርነው የሥራ ዓይነት ጋር የማይዛመዱ ሥራዎችን ደርቦ በማካሄድ፤ በአጭር ጊዜ ውስጥ ትርፍ ለማግኘት በማሰብ፤ ኃላፊነትን ባለማካፈል፤ በደንበኞች መካከል የመስተንግዶ አሰጣጥ ልዩነት በማሳየትና በደምበኞች እምነት ማጣት ሥራው ይዳከማል። ባጠቃላይ በንግድ ሥራ ላይ ውድቀት የሚያመጡብንን የአሠራር ችግሮችና የዕድገት እንቅፋቶች በትዕግሥት ማለፍ ተስኖን ተስፋ በመቁረጥ የጀመርነውን የግል ድርጅት በፍጥነት ለመዘጋት እንገደዳለን። አንዴ ከገበያው ከወጡ በኋላ ዳግመኛ ተመልሶ ለመግባትና ሥራውን ወደ ነበረበት ለመመለስ፤ ትልቅ የሰው ኃይል ርብርቦች፤ የገንዘብ ኃይልና የጊዜ መስዋዕት መክፈልን ይጠይቃል።

ዓላማን መሳት

ከትውልድ አገራችን ተሰድደን በባዕድ አገር የምንኖርበት የየራሳችን የሆነ ምክንያት ሊኖረን ይችላል። ስደት ቤቴ ብለን እስከ ኖርን ድረስ፤

የአገሪውን ሰው መስሎ መኖር የውዴታ ግዴታ ነው። ለዚህ የሚያበቃውን ሙያ ለማዳበር ደግሞ ትምህርት ቤት ገብቶ መማርን ይጠይቃል። የትምህርትን ዓላማ ከግቡ ለማድረስ ደግሞ ክዕለት ተዕለት የኑሮ እንቅስቃሴ ጉን ለጉን በማካሄድ፤ በትዕግሥት መንቀሳቀስ፤ ከልብ ጥረት ማሳየትና የገንዘብ አቅምን መስዋዕት ማድረግን ይጠይቃል።

የአገሪውን ሕዝብ የተመለከተው እንደሆነ፤ አካባቢው ተወልዶ ያደገ በት፤ ቋንቋው የራሱ በመሆኑ፤ የተለየ ትምህርትና ሙያ ባይኖረውም በልምድ አብዛኛውን ነገር ያውቀዋል፤ አዲስ ነገር ቢገጥመውም አንብቦ ወይም ከወገኑ ይረዳል። እኛ መጤዎች ግን ከአገሪው ጋር ተመሳስለንና ተዋሕደን ለመኖር ቋንቋውን መናገር ብቻ ሳይሆን የቀለም ትምህርት መቅሰሙ ለማንኛውም ነገር መሸጋገሪያ ድልድይ ሆኖ ያገለግላል። «የጊዜና የገንዘብ እጥረት አለብኝ፤ ዕድሜዬ ገፍቷል፤ የተማረውስ የት ደረሰ?» የሚሉትን የማመካኛ መፈክር እየተከተሉ በዋዛ ፈዛዛ ጊዜያቸውን ሳይጠቀምበት በመቅረታቸው፤ «ደብዳቤ ጻፋልኝ፤ አንብቡልኝ፤ ተርጉሙልኝ» እያሉ ያለፈ ያገደመውን ሰው ከሚማጸኑት የአገሪው ማይማን ጋር ለመቆጠር በቅተናል። በተለይ በወጣትነት የዕድሜ ክልል ውስጥ ያለን፤ አገራችንን ጥለን ስንወጣ ትምህርት ለመማር በማለም እንጂ የተገኘውን ሥራ እየሠራን በዘመናዊ ማቴሪያል እየተደለልንና እየተዘናናን ለመኖር አልነበረም።

በውጭው ዓለም ትምህርት ለመገባየት የግድ ትምህርት ቤት መግባት አያሻም። በተለይም አሜሪካን በቴክኖሎጂ የተራቀቀች አገር በመሆኗ ለመማር የምንፈልገውን የሙያ መስክ በክፍያም ሆነ በነፃ በመደበኛውና በርቀት የትምህርት መስጫ መንገድ መማር የሚቻልበት ዘዴ አለ። ስለዚህ ተራ ሥራ እየሠሩ ዘላለም እየተቆጩ ከመኖር ተምሮ ተራ ሥራ እየሠሩ በተስፋ መኖሩ ታላቅ የሞራል እርካታ ይሰጣል። ከዚህም በቀር ተጣጥሮ መማር የሚያጋጥሙ ችግሮችን በቀላሉ ለመቋቋም ይረዳል።

ኃላፊነትን መወጣት

ጊዜያችንን፣ ገንዘባችንንና ጉልበታችንን መሥዋዕት እያደረግን ከላይ ታች ተራራጠንና አስፈላጊውን ሁሉ አሟልተን ከአገር ቤት በበጎ ፈቃደኝነት ያስመጣናቸውን የቅርብ ወዳጅ ዘመዶቻችንን በተቻለን ሁሉ አገሩን አላምደን፣ የሚያስፈልጋቸውን ድጋፍ ሰጥተን ራሳቸውን እንዲችሉ በማድረግ በውጤቱ መደስት ሲገባን፣ ዘላለም ጥገኞቻችን ሆነው እንዲኖሩ የምንፈልግ በርካቶች ነን። ይህ ድርጊት ብዙ ድካም የጠየቀውን በጎ ተግባር መና በማስቀረት ወደ ተወቃሽነት ደረጃ ሲያደርስ ይችላል። ብዙ ወገኖች ከአገር ቤት ወደ አሜሪካን ላስመጧቸው ሰዎች ትክክለኛውን የኑሮ ገጽታ በሚገባ የሚገልጹላቸው አይመስልም፤ ወይም «ኑሮ ወርቅ ነው፤ ገንዘብ እንደ ልብ ነው» በማለት ለመምጣት ያስቡትን ወገኖች ልባቸው እንዲነሣ ያደርጓቸዋል። ከመጡ በኋላ እውነቱ ቁልጭ ብሎ ሲወጣና የባዕድን አገር ኑሮ ገፈት ሲቀምሱ፣ ይህንን ሁሉ ባውቅ ኖሮ እግሬን ከአገሬ አላነሣም ነበር እያሉ መማረርና ያስመጧቸውን ሰዎች መርግም ይጀምራሉ። ከዚህም የተነሣ አስመጪዎች፣ «የወገን ዓይን አያላየኝ፤ ሰውን መርዳት እርም ያድርግብኝ፤ በኑሮዬ መካከል ደባል አላስገባም» በማለት ራሳቸውን ከኅብረ ተሰቡ ወደማግለል ይደርሳሉ።

ይህን በጎ ሥራ ተከትሎ የሚመጣውን የተወቃሽነት መዘዝና የኑሮ ችግር አርቀን በማጤን፣ ወዳጅ ዘመድ ከአገር ቤት ለማስመጣት ስናስብ፣ የሚመጡበትን አገር ትክክለኛ የኑሮ ሁኔታ ግልጽልጽ አድርገን ማስረዳት ይኖርብናል። ከዚህ ጉዳይ ጋር በተጓዳኝነት መነሣት ያለበት፣ በምድረ አሜሪካን በትረ ሥልጣን ይዘን በምናስተዳድራቸው ድርጅቶች ውስጥ ከአገር ቤት ያስመጣናቸውን ሰዎች የሥራ ዕድል ከሰጠን በኋላ ለሥራው ተመጣጣኝ ክፍያ አለመፈጸም፣ ሥራውን ለምደው እንዲያድጉ አለመርዳት፣ መብታቸው የሚፈቅድላቸውን የተለያዩ ጥቅማ ጥቅሞች

እንዳያገኙ የአስተዳዳሪ ተጽዕኖ ማድረግ ቅያሚ ከመፍጠሩም በላይ ትዝብት ሳይ ይጥላል። ስለሆነም ይህንን መስሉን የአመራር ባሕርይአችንን አርመን ወገኖች እንዲጠቀሙ ሕጋዊ ድጋፍ በመስጠት ለወገን ጥቅም የኃላፊነት ድርሻን መወጣት እንደ ቀላል ነገር መታየት የሌለበት ጉዳይ ነው።

ለወገን ደራሹ ወገን ነው

ቁጥሩ ከፍተኛ የሆነ አበሻ በአሜሪካን ግዛቶች ውስጥ በስፋት ተሰራጭቷል ቢባልም፣ እንደ ቁጥሩ መብዛት ግንኙነቱ የጎላ አይደለም። ለዚህም የሚሰጠው ምክንያት በሥራ ብዛት፣ በጊዜ እጥረት፣ በቦታ ርቀትና አንዳንድ ተዘውታሪ ስፍራዎችን አለመጎብኘት ነው እየተባለ ሲነገር ይሰማል። ከወገኖቻችን ጋር መገናኘት የማንፈልገበት ምክንያት ግን፣ በየፊናችን ስለምንኖር፣ ከወገኖች ከሚሰነዘሩ አስተያየቶች ለመራቅና ግላዊ አኗኗር መምራት የተሰኘውን የአገሩን ባህል መርጠን ስለምንከተል ብቻ ነው። በዚህ ምክንያት ተቀራርበን መኖር ቀርቶ ለጥቂት ጊዜ ስንገናኝ እንኳን ጤናማ ውይይት አካሂደን መለያየት አንችልም። ተራርቆ መኖሩን በመምረጣችን ቤት ለመግዛት ወይም ለመከራየት ስንፈልግ በአካባቢው አበሻ መኖር ኳለመኖሩን እስከማጣራት ድርሰናል።

ይህን የመሰለ አዝማሚያ ራስን ከመጥላት የሚመጣ ሳይሆን፣ በራስ መተማመን የማጣትና በየዕለቱ ከሚያጋጥሙን ወገኖች አስተያየቶችና ሐሜቶች መራቅን በመምረጥ ነው። ይህ ሁኔታም በገቢ ምንጭ፣ በባህልና በአኗኗር ክምንጣጣምበትና ክምንመሳሰለበት አካባቢ ተገንጥለን መኖራችን ያስከተለብን ተጽዕኖ ስለባ መሆን በመብቃታችን አንገታችንን ደፍተን ለመኖር አስገድዶናል። በአንድ አካባቢ በብዛት ተከማችቶ መኖር ጥቅም እንዳለው ሁሉ፣ ለአጋጣሚው ተጠቃሚ ተገኝለኛ ጥቃት ምቹ ሁኔታንም ይፈጥራል። ብዙ ሳንራራቅ ተደባልቀን ብንኖር ግን ከአካባቢ ተጽዕኖ

እንጠበቃለን፤ ችግርም ሆነ ደስታ ቢደርስብን የቅርብ የወገን ደራሽ እናገኛለን። ከማይመስለን ከምዩኒቲ ጋር ተቀላቅለን ለመኖር ፍላጎቱ ካለን ደግሞ፤ ለመኖሪያ የምንፈልጋቸውን አካባቢዎች በቅድሚያ ማጥናቱ ከፍ ብሎ ከተጠቀሱት ማኅበራዊ ችግሮች ለመዳን ይረዳል።

የአኗኗር ባህርይዎቻችን ብዙ ዓይነት ቢሆኑም፤ ለዚህ ጽሑፍ አስፈላጊ የሆኑ ጥቂት ነጥቦችን እንሥተን ተመልክተናል። እርስ በእርሳችን፤ «ወይ አበሻ! አይ አበሻ!» እየተባባልን ከምድር ተነሥተን መራራቂያ ምክንያቶችን እንፈጥራለን። ከኮምዩኒቲውም ሆነ ከሥጋ ዘመዶቻችን ጋር ተቆራርጦ መኖር ለኑሮ ዕድገት ትልቅ እንቅፋት ስለሚሆን፤ ለወገን ደራሹ ወገን ነውና የዚህ ባሕርይ ስለባ የሆንን ሁሉ ራሳችንን በመመርመር፤ የግለኝነትን ጎጂነት መረዳትና ማስወገድ ይኖርብናል። «ድር ቢያብር አንበሳ ያሥር» ነውና የሰው አገር ኑሮአችንን በአንድነት ሆነን በመደጋገፍና በመተሳሰብ እንግፋው። የባህላችን ተጻራሪ የሆነ ጠባይ ይዘን ወደ አገር ቤት መግባት ችግር ስለሚፈጥርብን የቀሰምናቸውን ባዕድ ባሕርያት ከወዲሁ በእንጭጭ ለመቅጨት ጥረት ማድረጉ የማንኛውም ኢትዮጵያዊ ስደተኛ ኃላፊነት መሆን ይገባል።

ክብር ለወላጆች

ወላጆች ዕድሜአቸው ገፍቶ አቅማቸው ደክሞ ራሳቸውን መርዳት ሲሳናቸው፤ እየተንከባከቡ በመጦር ውለታቸውን መክፈል የላጆች ኃላፊነት ነው። ክብር ለወላጆች ስንል፤ ወላጆች በወጡ በገቡ ቁጥር ልጆች ከተቀመጡበት ወንበር ቁጭ ብድግ እያሉ ማስተናገድ ብቻ ሳይሆን፤ በእርጅናም ሆነ በገንዘብ አቅም እጦት ራሳቸውን ችለው መተዳደር ሲያቅታቸው የሚያስፈልጋቸው ዕርዳታ እንዲደረግላቸውና ተገቢው እንክብካቤ እንዳይነፈጋቸው ማለታችን ነው። ምክንያቱም ካልተከበሩ መረዳት ካልተረዱ መከበር አይኖርምና።

በዕድሜ ክፍ ካልን በኋላ ከአገር ወጥተን በውጭው ዓለም ተሰድደን የምንኖር ኢትዮጵያውያን፤ በቅርብ የምናውቃቸው የአገሩ ተወላጆች በዓላት ሲቃረቡ ለዝግጅት ጉድ ጉድ ሲሉና ዕለቱን ከወላጆቻችን ጋር ነው የምናሳልፈው እያሉ ሲያወሩ ስንሰማ፤ እኛም የገንዘብ አቅሙ ፈቅዶልን እንደ ልብ ወደ አገራችን ሄደን መመለስ ብንችል የተለያዩ በዓሎቻችንን ከወላጆቻችን ጋር እናከብር ነበር የሚል ምኞት ያድርብናል። በወላጆቻችን ሥር በነበርንበት ጊዜ በበዓላት ወቅት እምረንና ደምቀን እንድንታይላቸውና የሰው ቤት እንዳያምረን ያደርጉት የነበረው ዝግጅት ከፈታችን ድቅን ይላል። ይህ በሚሆንበት ጊዜ ከወላጆቻችን ጋር ያሳለፍናቸውን ወርቃማ ጊዜያትና ጥለን የመጣናትን ውድ አገራችንን ከልብ እንድንናፍቅ ያደርገናል።

በዓላት ክቤተሰብ፤ ከጓደኛ ከዘመድና በአጠቃላይ ከኅብረተሰቡ ጋር በፍቅር የማስተሳሰርና የማቀራረብ ኃይላቸው ከፍተኛ ነው። ነገር ግን በውጭው ዓለም የምንኖር ኢትዮጵያውያን ለግል ኑሮአችን መሯሯጡ በአገራችን ያሳለፍነውን ጊዜ ሊያስረሳን ቢችላም፤ የበዓላት ቀናት ሲደርሱ ወላጆቻችንንና ዘመዶቻችንን በመንፈስ፤ በደብዳቤና በስልክ ብቻ ማስታወሱ በቂ አይሆንም። ድሮ ጉረቤት ያለውን ተካፍሎና ተካዝና እየበላ እየጠጣ ይተዳደር ነበር። አሁን የአገር ቤቱም ኑሮ እየከበደ በመሄድ ላይ በመሆኑ አንዱ ሌላውን ለመርዳት አቅም የታጣበት ጊዜ ሆኗል።

የአገራችን ኢኮኖሚ ሥርዓት በመለዋወጡ ሀብታሙ የበለጠ ሀብታም ሲሆን ድሃው የባሰውን ደህይቷል። ይህ የኑሮ ሁኔታ ያስገደዳቸውና መላው የጠፋቸው በርካታ ወገኖች እጅ እየዘረጉ ዕርዳታ በመጠየቅ ኑሮን መግፋት ከጀመሩ ቆይቷል። እጅ እየዘረጉ ዕርዳታ የመጠየቁ ጉዳይ ድንበራችንን አልፎ በየውጭ አገሩ የሚኖረውም የዘመድ አዝማድ ቤት በር በደብዳቤ አማካይነት ማንኳኳት ጀምሯል። ድሮ ከአገር ቤት ደብዳቤዎች ሲደርሱን ወዲያው ከፍተን እናንባቸው የነበረውኋልም ድ ተቀንሶ፤ አሁን አሁን መርዶና የዕርዳታ ጥያቄዎች ይዘው ይመጡብናል በሚል ሥጋት ውለው አድረውና ከራራመው መነበብ ጀምረዋል፤ አፋጣኝ መልስም ተነግረዋል። የሰው ልጅ የሚኖረው በተስፋ መሆኑን ሳንዘነጋ፤ ባለን አቅም ዕርዳታችንን መለገስ፤ ለሚላኩልን ደብዳቤዎችም ተስፋ ያለው መልስ መስጠት እንጂ መልስ መንፈግ (መዝጋት) ከወላጅና ከዘመድ ያቆራርጣል።

ተቀማጭነታችን በውጭ አገር የሆነው ወገኖች ጥሩ ኑሮ እየኖርን፤ አገር ቤት ያሉ ወላጆቻችንና ዘመዶቻችን በችግር መቆራመዳቸውን እየሰማንና እያወቅን መጨከናችን ለምን ይሆን? ለአቅመ አዳም ደርሰን ከእነርሱ መለየታችን የነበረንን የቅርብ ግንኙነት ቢያዳክመውም፤ ከልጅነት አንሥቶ ራሳችንን ችለን እስከተለየናቸው ጊዜ ድረስ እኛን ለማስደሰትና ለመርዳት ጉልበታቸውን፤ ገንዘባቸውንና ጊዜያቸውን እየሠው በሚችሉት ነገር ሁሉ ፍቅራቸውን በመግለጽ ግዴታቸውን የተወጡት ወላጆቻችንን ለመርዳት የቦታ ርቀትና ጊዜ ሊወስነን አይገባም። እኛ በአሜሪካን አገር የምንኖር ኢትዮጵያውያን አነሰም በዛም የተሻለ ኑሮ የምንኖር ስለሆነ፤ ወላጅ ዘመዶቻችንን በየጊዜው አይዟችሁ፤ አለንላችሁ እያልን ውለታቸውን በምስጋናና በክብር በመክፈል የሞራል ድጋፍ መስጠት ይጠበቅብናል።

ወላጅ ለልጅ፤ ልጅ ለወላጅ ያለው ፍቅር ልዩነት ቢኖረውም፤ የወላጅ ቤት ምን ጊዜም የልጅ ሲሆን፤ የልጅ ቤት ግን የወላጅ አለመሆኑን የምን ረዳው ልጆች አፍርተን ማሳደግ ስንጀምር ነው። በወላጅና በልጅ መካከል ተፈጥሮአዊ ፍቅርና ግንኙነት መኖሩን ብናውቅም፤ ቤታችን ቤታቸው መሆኑን በመግለጽ ያልተቆጠበ ድጋፍና እንክብካቤ በመስጠት ለተተኪው ትውልድ ምሳሌ ካልሆንን በአሜሪካን ተወልዶ ካደገው ይቅርና በአገር ቤት ተወልዶ አሜሪካን መጥቶ ካደገው ልጅ እንኳን ክብር ለወላጆች ይገኛል ብሎ መጠበቅ ራሱን ማግኘት ነው። ምክንያቱም የአገራችን የፖለቲካ አመራር በሚያሳየው የመለዋወጥ ባሕርይ የሕዝቡ ባህላዊውና ኢኮኖሚያዊ አቋምም በዚያው ልክ ተለውጧል።

የዕድሜ ጸጋ የተሰጣቸው ወላጆቻችን ተፈጥሮአዊው አካላቸው በዕድሜ ብዛት ቢዳከምም፤ እነርሱ ለእኛ ለልጆቻቸው ጠዋት ማታ ከማሰብ ከመጸ

ለይና ፍቅር ከማሳየት አቋርጠው አያውቁም። እነርሱ ለእኛ ያላቸው ውስጣዊ ስሜት ቅንጣት ታህል እንኳን እየቀነሰ አለመሄዱን መመልከት ብንችል፤ ምንኛ የትምህርት መቅሰሚያና መመራመሪያ አብነት በሆነን ነበር! ለዚህ እንደ ምሳሌ አድርገን አንድ ቁም ነገር እንጠቅሳለን። ወላጆቻችን ራሳችንን ችለን እንደምንተዳደር ቢረዱም፤ ምን ጊዜም በልጅነታችን ዕድሜ ክልል ውስጥ እንዳለን አድርገው ይመለከቱናል። ከዚህ የተነሣም ከቤት ስንወጣ ምግብ ጠግበን መብላታችንን፤ ክብርድ የሚከላከል ልብስ መልበሳችንን ከመጠየቅና በጊዜ ወደ ቤት እንድንመለስ ምክር ከመለገስ ወደ ኋላ ብለው አያውቁም። በተፈጥሮአዊ የዕድሜ ሂደት ጉልበታቸው እንደ አፈር ሲሸረሸር፤ የእኛን ዕርዳታና እንክብካቤ መናፈቂያ ጊዜአቸው መሆኑን በመረዳት በልጅነታችን ያደርጉልን የነበረውን እንክብካቤ እያስ ታወስን እስከ ዕለተ ሞታቸው ቀን ድረስ ፍቅራችንን ማሳየትና ብድራቸውን ለመክፈል ጥረት ማድረግ የእኛ የልጆቻቸው ኃላፊነት ነው።

ወላጆችን ባሉበት ስፍራ አስታውሶ መጠየቅ ዓመት በዓላት ሲከበሩ ብቻ የሚታሰብ ድርጊት መሆኑ ቀርቶ፤ እኛ መኖር እንደምንፈልገው እንዲኖሩ እየረዳን ተገቢውን ክብር እየሰጠንና እየተንከባከብን ለመጦር የረጅም ጊዜ ዕቅድ ቀይሰን ካልተንቀሳቀስን በቀር፤ ከዚህ ዓለም በሞት ሲለዩን ማዘን፤ መጸጸት፤ ከል ለብሶ ኃዘን መቀመጥና በመቃብራቸው ላይ ሐውልት አሠርቶ ለቋሚ ማሳየት ለሚች ፋይዳ የለውም።

ስዎች ዕድሜአቸው እየገፋ ሲሄድ ቁጡ፤ ነዝናዛ፤ ነገር የሚደጋግሙ፤ እኔ ያልኩት ካልሆነ የሚል ባሕርይ የሚያጠቃቸው ይሆናሉ። በአንፃሩ ደግሞ አገር ወዳድ፤ መካሪ፤ አርቀው የሚያስተውሉና ጥበብን የተጎናጸፉ ሆነው ይታያሉ። ይህን ጠባያቸውን ችል ብለን ካልተጠጋናቸውና ካልደገፍናቸው ዕድሜ የለገሳቸውን ዕውቀት ለመቅሰም ዕድል አይኖረንም፤ ምርቃታቸውን (በረከታቸውን) አናገኝም። ሰው የሚያጭደው የዘራውን በመሆኑ ለወላጆቻችን ደግ ከሠራን እኛም ስናረጅ ከልጆቻችን ውለታ ተቀባይ ለመሆን እንበቃለን።

በዕድሜ የገፋ ወገኖችን ባለንበት የስደት ዓለም አምጥተን ለመርዳት ዕቅድ ካለን፤ ከመጡ በኋላ ፍጹም በእኛ ቁጥጥር ሥር ስለሚሆኑ፤ ስለ አገሩ ማገበራዊ አኗኗርና ስለ አንዳንድ ጉዳዮች መከተል ስላለባቸው ሥርዓት በቅድሚያ እንዲያውቁ ካላደረግን፤ ካለማወቅ ለሚያደርሱት ሕጋዊም ሆነ ማገበራዊ ስሕተት ከተጠያቂነት አንድንም። ወላጆች በዕድሜ የገፋ በመሆናቸው ከለመዱት አካባቢ ርቀው ሲኖሩ ሐሳባቸውን የሚያጋሩት በዕድሜና በባህል አቻቸው የሆነ ሰው በአጠገባቸው ስለማያገኙ በቀላሉ የመቀየም፤ የመጨነቅ፤ የመደበርና ለልዩ ልዩ በሽታ የመጋለጥ ዝንባሌ ይታይ

ባቸዋል። ይህን የመሰለው ሁኔታ እንዳይደርስባቸው ያላሰለሰ ክትትልና ጥበቃ ያስፈልጋቸዋል። በዚህ ዕድሜያቸው ከእኛ ከሚፈልጉት ዋናው ዕርዳታ ቤተክርስቲያን አድርሰን እንድንመልሳቸው ነው። ይህንን ማህበራዊ ኃላፊነት ለመወጣት በምናደርገው ጥረት ጊዜ ስለሚያጥረንና ትዕግሥት ከማጣት የተነሣ በስንት ትግል ወዳለንበት አገር ካመጣናቸው ወላጆቻችን ጋር እንዳንቀያየም መጠንቀቅ ይኖርብናል።

እነርሱን አጠገባችን እያኖርን የምንጠራቸው ከሆነ ቤታችን ይከበራል፤ ሕፃን ልጆቻችን በሚገባ ተጠብቀውና ሥነ ሥርዓት እየተማሩ ያድጋሉ። ለልጆቻችን ጥበቃ የምናወጣውንም ወጪ ይቀንስልናል። ይህም ሆኖ፣ በሥራ ደከመን ወደ ቤት ስንመለስ ድካማችንንና ብስጭታችንን በእነርሱ ላይ ከመወጣት መቆጠብ ይኖርብናል።

ይህም ሲባል ወላጆቻቸውን በሚገባ ተንከባክበው የሚይዙ የተባረኩ ልጆች የሉም ለማለት ሳይሆን፣ ኃላፊነት እንደ ሌለበት ሰው ካለሐሳብ ለሚኖሩ ወገኖች ማሳሰቢያ እንዲሆን በማለት ነው። ወላጆቻችን እኛን ፈረንጅ አገር ልከው ለማስተማር አቅም ባይኖራቸውም እንኳን፣ ተበድረውና ተለቅተው፣ ያላቸውን ንብረት ሽጠው ወደ ባሕር ማዶ እንድንሄድ እገዛ ያደረጉልን ተምረን እንድናስከብራቸው ሠርተን እንድንደግፋቸው በማሰብ ነው። በእርግጥ ወላጆቻችንን መርዳት የማንችልበት የየራሳችን ምክንያት ሊኖረን ይችላል። ይሁን እንጂ አቅማችን አየፈቀደ በኑሮ ሲሠቃዩ ማየቱ ወይም መስማቱ ለሥጋችንም ለነፍሳችንም አይበጅም።

ወላጆቻችን ከአጠገባቸው እስከተለየበት ጊዜ ድረስ በሕይወታቸው የሚያጋጥማቸውን የኑሮ ውጣ ውረድ በመመከት፣ በተቻላቸው ሁሉ ለእኛ በመጪነቅ አሳድገውናል። ለምናቀርብላቸው ሁሉ አማረሽ የልጅነት ጥያቄዎቻችን የዕውቀት አድማሳቸው እስከ ፈቀደ ድረስ በቃላት፣ ድምፅ በማለማት፣ በምልክት፣ በመዳሰስና በመቅመስ እንድናውቅ፣ ያወቅነውን ነገር በኑሮአችን እንደ አስፈላጊነቱ እንድንጠቀምበት ምክራቸውን ለግሰውናል፤ መልካም ምግባር እንዲኖረንም ቀናውን መንገድ አሳይተውናል። ስለዚህ ወላጆቻችን ባላቸው አቅም ሁሉ ለእኛ ያደረጉት ውለታ እንዲህ በቀላሉ የሚረሳ አይደለም። በሕይወት ያሉትን አቅማችን በፈቀደው ሁሉ በመርዳት፣ በሞት ከተለዩንም በኋላ ነፍስ ይማር በማለት የሕሊና ጸሎት እያደረስን በማስታወስ ውለታቸውን የመክፈል መንፈሳዊ ግዴታ አለብን።

የአዲስ ዘመን ዕቅዶች

በመጨረሻው አዲስ ዓመት ውስጥ ይህን እፈጽማለሁ ብሎ ዕቅድ ማውጣት፣ በጋራ ወይም በተናጠል በአዲስ ዓመት መባቻ ላይ እንዲህ አደርጋለሁ (ረዞሉሽን) ብሎ ቃል መግባት የአሜሪካኖች የዕቅድ መወጠኛ መንገድ ነው። ከአቅም በላይ የሆነ ችግር ካልገጠማቸው በቀር ቃል የገቡትን ጉዳይ በዓመቱ ውስጥ ፈጽመው ለመገኘት የሚጥሩ ብዙ ናቸው። እኛም የዚህ ጠቃሚ ልምድ ተጠቃሚ ለመሆን ጥረት ማድረግ ሳይበጀን እንደማይቀር መረዳት ይኖርብናል። ይህን የመሰለው ልምድ ከወትሮ ለየት ያሉ ዕቅዶችን ለመወጠንና እዳር ለማድረስ የሚረዳ፣ የአጉል ልምድ ማስወገጃና የኑሮ ማሻሻያ ዘዴ ነው።

አሜሪካኖች በሚቀበሉት አዲስ ዘመን ውስጥ ለመፈጸም ከሚይዟቸው ዕቅዶች መካከል ዋና ዋናዎቹ፣ ሳያስቡት የተፈጠረባቸውን ውፍረት መቀነስ፣ ሲጃራ ማጨስና አልኮል መጠጣትን ማቆምና ከማንኛውም ዓይነት ሱስ መራቅ ናቸው። በግምት ከዓለም ስድሳ አንድ በመቶ የሚሆነው ወፍራም ሕዝብ የአሜሪካን ዜጋ እንደሆነ ይነገራል። ይህ ቁጥር አሜሪካን በወፍራም ሕዝብ ብዛት በዓለም ላይ አንደኛ እንደሆነች አንድ የጤና መጽሔት ያመለክታል።

በተለይ በዚህ በያዝነው 21ኛው ምእታመት (ስንቸሪ) ለሁላችንም አዲስ የኑሮ ምዕራፍ የተከፈተ በመሆኑ፣ ካሉን የግል ዕቅዶቻችን በተጨማሪ ችግር ለሚያስከትሉብን ማህበራዊ ጉዳዮቻችን የጋራ ትኩረት በመስጠትና መፍትሔ በመሻት ማህበረሰባችንን የሚጠቅሙ ዕቅዶችን በአዲስ ዓመት መግቢያ ውሳኔአችን (ረዞሉሽን) መሠረት ተግባራዊ ለማድረግ መንቀሳቀስ ይኖርብናል።